τῶν γενῶν διατείνει. πάντα τοῖς ἀλύτοις δεσμοῖς τῆς ὁμοιότητος τὰ ὅλα συμπεραίνουσα. διὰ τοῦτο καὶ Πλάτων ἐν τῷ Παρμενίδῃ, τὸ ἓν διὰ πασῶν μὲν διατείνει τῶν ὑποθέσεων. εἴτε περὶ θεοῦ, εἴτε περὶ νοῦ, εἴτε περὶ ψυχῆς καὶ σώματος ὁ λόγος γένοιτο, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντα προϊοῦσαν διαφορουμένην κοινότητα. ἀλλὰ πῶς ἐκεῖ τὸ πάσχειν καὶ τὰ πρός τι καὶ τὸ κεῖσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα. ἢ δύναται τὴν μὲν καὶ ταῦτα κατὰ ἀναλογίαν ἐκεῖ θεωρεῖν. εἴπερ μεθέξεις ἀπ᾽ ἀλλήλων καὶ ἱδρύσεις ἐν ἀλλήλοις καὶ ἐπέκεινα εἶναι λέγομεν. καὶ τὰ μὲν, αἴτια. τὰ δὲ αἰτιατὰ, ὑμνοῦμεν. εἰ δέ τις ἄλλως ἀκούων τὸ πάσχειν καὶ τὸ πρός τι μὴ ἀξιοῖ θεωρεῖν αὐτὰ ἐν τοῖς νοητοῖς, οὐκ ἀπίθανον λέγειν, ὅτι δέκα ὄντων τῶν ὅλων γενῶν, ἐν μὲν τοῖς συνθέτοις, πάντα ἐστί. καὶ ἐν τούτῳ τὴν σύνθεσιν ἐνδεικνυμένοις. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μερικωτέροις, ἀεὶ πλείονα ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα κατὰ ἀριθμὸν πλεοναζομένοις. διὸ καὶ ἐν τῷ Σωκράτει τὰς δέκα κατηγορίας ὁ ἀρχύτας ἐνδείκνυται. τῶν μέντοι τῶν οὕτως οὐ πάντα ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνα τὰ τοῖς ἁπλουστέροις ἁρμόζοντα γένη. καὶ οὐκ ἂν εἴη διὰ τοῦτο ἡ διαίρεσις ἐλλείπουσα τῶν γενῶν. οὐ γὰρ εἴ τινα μὴ μετέχει τῶν ὅλων γενῶν ἐλλιπὴς ἡ διαίρεσις δείκνυται, ἀλλ᾽ ἐάν τι τῶν προτεινομένων ἔξω πίπτει τῆς εἰς τὰ δέκα γένη ἀναγωγῆς, τότε ὁ καθόλου λόγος τῶν κατηγοριῶν ἐνδεὴς ἔσται.

ΠΕΡΙ ΟΥCΙΑC

Οὐσία δέ ἐστιν, ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη. ἣ μήτε καθ᾽ ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστιν. οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ τὶς ἵππος.

Πρότερον μὲν ἐν τάξει πάντα τὰ γένη κατηριθμήσατο, ὑποτυπωτικὴν αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν διὰ παραδειγμάτων ποιησάμενος. νῦν δὲ ἕκαστον προχειριζόμενος, τὴν ἀκριβεστέραν ὡς οἷόν τε τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ ποιεῖται. τήν τε ἔννοιαν διὰ ὑπογραφῆς ἐπιδεικνύων καὶ τὰ παρακολουθοῦντα καὶ τὰ ἴδια ἀνακαθαιρόμενος. οὕτως δὲ καὶ ἀρχύτας ἐποίησε. προτάττει δὲ τῶν ἄλλων τὴν οὐσίαν. καὶ τὴν αἰτίαν αὐτὸς προϊὼν ἐρεῖ. πάντα γὰρ τὰ ἄλλα, ἢ οὐσίαι εἰσὶν, ἢ ἐν ταῖς οὐσίαις τὸ εἶναι ἔχει. ἔτι οὖν αὐτὴ μὲν καθ᾽ αὑτὴν ὑφεστῶσα ἡ οὐσία οὐδενὸς δεῖται τῶν ἄλλων, τὰ δὲ ἄλλα δεῖται τῆς οὐσίας, καὶ τὸ εἶναι ὅλως καὶ τοῖς ἄλλοις ἡ οὐσία μεταδίδωσιν, εἰκότως προτετίμηται τῶν ἄλλων ἡ οὐσία. καὶ γὰρ τὰ μὲν ἄλλα τὰ τῇ οὐσίᾳ συμβεβηκέναι λεγόμενα, αὐτῆς ἐστι τῆς οὐσίας. ἡ δὲ οὐσία, οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἑαυτῆς. διὸ καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν ὑφεστάναι δύναται μόνη τῶν ἄλλων. καὶ συναναιρεῖ μὲν ἑαυτῇ τὰ ἄλλα. οὐ συναναιρεῖται δὲ ὑπ᾽ ἐκείνων. καὶ ἀρχύτας δὲ περὶ τῆς τάξεως τάδε γέγραφεν. ἡ δὲ τάξις αὐτέων, ὧδε ἔχει. Πρώτα μὲν γὰρ τέτακται ἡ οὐσία, διὰ τὸ μόναν ταύταν ὑποκεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, καὶ αὐτὰν καθ᾽ ἑαυτὰν δύνασθαι νοεῖσθαι. τὰς δὲ ἄλλας, μὴ ἄνευ ταύτας. ἢ γὰρ κατὰ ταύτας, ἢ ἐν αὐταῖς ὑποκειμέναις καθηγοροῦνται. Ἀποροῦσι δὲ καὶ πρὸς τὸν περὶ τῆς οὐσίας λόγον, ὅ, τε Πλωτῖνος, καὶ οἱ περὶ τὸν Νικόστρατον, πῶς ἓν γένος ἡ οὐσία. εἰ γὰρ κοινόν τι καὶ τῆς νοητῆς καὶ τῆς αἰσθητῆς εἴη, πρὸ ἀμφοῖν ἔσται, καὶ ἀμφοῖν κατηγορηθήσεται.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

καὶ δῆλον ὅτι, οὔτε σῶμα, οὔτε ἀσώματον ἔσται. ἵνα μὴ τὸ σῶμα καὶ ἀσώματον γένηται,
καὶ τὸ ἀσώματον καὶ σῶμα. πρὸς δὴ ταῦτα, δυνατὸν μὲν καὶ τὰ πρότερον εἰρημένα λέ-
γειν. ὅτι περὶ τῆς αἰσθητῆς καὶ φυσικῆς οὐσίας ὁ λόγος. καὶ τῆς ἐν ταύτῃ διανοητῆς. ὡς καὶ
» ἀρχύτας ὁ ταύτης ἄρξας τῆς διδασκαλίας, διορίζεται σαφῶς λέγων. Πᾶσα οὐσία
» φυσικά τε καὶ αἰσθητὰ, ἤτοι ἐν τούτοις, ἢ διὰ τούτων, ἢ οὐκ ἄνευ τούτων πέφυκε τᾷ
» διανοίᾳ τῶν ἀνθρώπων ὑποπίπτειν. Οὐκοῦν οὖν τοῦ παρόντος λόγου περὶ τῆς κοινῆς οὐσίας
τῶν τε νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀπορεῖν. πλὴν ἐπειδὴ καὶ καθ' αὑτὸ γνώσεως ἄξιον, τίς
εἴη κοινὴ οὐσία τῆς τε νοητῆς καὶ τῆς αἰσθητῆς. καὶ ὁ πλάτων δὲ, νοητὸν γένος τῆς οὐσίας
ὑποτίθεται. ἰστέον δὲ, ὅτι ἡ πρώτη καὶ νοητὴ οὐσία, πάσας τὰς οὐσίας τάς τε νοητὰς ὑφί-
στησι, καὶ τὰς αἰσθητάς. τὰς μὲν, προσεχῶς ἑαυτῇ. τὰς δὲ, πορρωτέρω. καὶ δῆλον ὅτι, οὐ
γένος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀρχὴ τῶν μεθ' ἑαυτὴν ἐστὶν οὐσιῶν. καὶ οὐ δὲ ἐπίσης πάντα ταύτης
μετέχει. ὥστε οὔτε γένος κυρίως ἡ τοιαύτη οὐσία, ὅπερ ὡς ὁμολογούμενον ὁ
ἀπορῶν προελάβομεν. καὶ ὁ ἀριστοτέλης δὲ ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικὰ δύο οὐσίας εἰπών, τήν τε
νοητὴν καὶ αἰσθητήν. καὶ τρίτην, τὴν μαθηματικήν, ἢ τὴν ψυχικήν. ἣν κοινὴν τοῦ λόγου θεωρίαν
διὰ πασῶν χωροῦσαν ἀπέδειξε. καὶ ἀρχύτας τὴν πᾶσαν οὐσίαν, φυσικήν τε καὶ αἰσθητικὴν
καὶ κινητικὴν ἀποκαλεῖ. φυσικὴν μὲν, τὴν κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος λέγων. αἰσθητὴν δὲ, τὴν σύνθε-
τον. κινητικὴν δὲ, τὴν νοερὰν καὶ ἀσώματον. ὡς αἰτίαν οὖσαν κινήσεως τῆς κατὰ ζωὴν εἰδοποι-
ουμένης. καὶ δῆλον ὅτι καὶ αὐτὴ τὰς πολλὰς οὐσίας εἰς μίαν σύνταξιν περιέλαβεν. εἰ
οὖν μὴ ὡς γένος ἁπλῶς ἀλλ' ὡς ἀρχὴ πασῶν θεωρεῖται τῶν οὐσιῶν ἡ πρώτη οὐσία,
οὐ καλῶς ἀναγκάζουσι, μήτε ἀσώματον εἶναι μήτε σωματικήν. ἡ γὰρ ἀσώματος ἀρχὴ
τῶν οὐσιῶν, προσεχῶς μὲν τὰς ἀσωμάτους παράγει. πορρωτέρω δὲ ἔτι καὶ τὰς σωματι-
κάς. κἂν εἴ τι καὶ γένος εἴη ἡ πρώτη οὐσία τῆς τε ἀσωμάτου καὶ σωματικῆς, οὐ καλῶς
οἶμαι ἀναγκάζουσιν εἰ μὲν ἀσώματος, καὶ τὸ σῶμα ἀσώματον εἶναι. διότι μετέχει τῆς
πρώτης οὐσίας. εἰ δὲ σῶμα, καὶ τὸ ἀσώματον σῶμα γίνεσθαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. τούτῳ
γὰρ τῷ λόγῳ, ἐπειδὴ τὸ ζῷον γένος ἐστὶ τοῦ λογικοῦ καὶ ἀλόγου, καὶ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου, ἔσται
καὶ τὸ ἄλογον λογικόν. ἢ τὸ λογικὸν ἄλογον. καὶ τὸ θνητὸν ἀθάνατον. ἢ ἀνάπαλιν. ἀλλ'
ἐπιδέχεται τὸ γένος τῶν ἀντικειμένων διαφορῶν, ὡς ἄμφω περιέχον, καὶ ὡς ἑκατέρῳ οἰ-
κείως ἐπιβάλλον, κατὰ τὴν ἐπιδεχομένην ὑποδοχήν. εἰ γὰρ διαιρετικὰ τῆς οὐσίας ἐστὶ τὸ

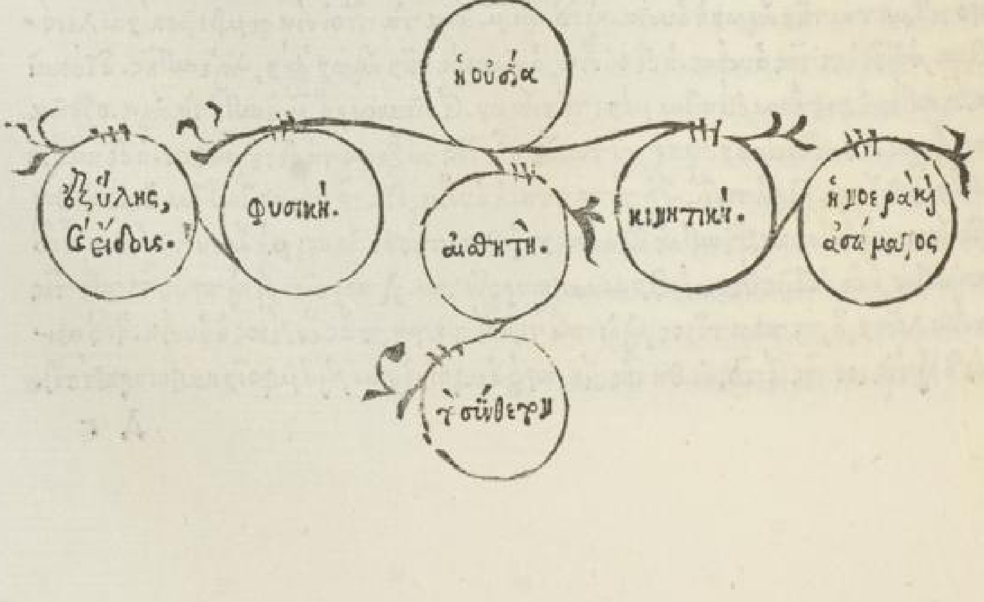

σῶμα καὶ τὸ ἀσώματον, καὶ τοῦ ζώου τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον, ἀλλ' οὐ κατὰ συστατικά, οὐδὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων συνίσταται, δῆλον ὅτι προϋπάρχει τῆς ἀντιθέσεως τὸ γένος. ἰδίᾳ οὖν. οὐκ ἀνάγκη πᾶσαν οὐσίαν, ἢ σῶμα εἶναι ἢ ἀσώματον. καὶ πᾶν ζῶον, ἢ θνητὸν ἢ ἀθάνατον. ἢ διττὸν τὸ ἀσώματον. τὸ μὲν, ὡς φύσις ὡρισμένη, καὶ ἀντικειμένη τῇ σωματικῇ. τὸ δὲ, ὡς ἀποφάσεως αἰτία καὶ τῆς σωματικῆς καὶ τῆς ἀσωμάτου τῆς ἀντικειμένης αὐτῇ. οὕτως δὲ καὶ τὸ ἀθάνατον καὶ τὸ ἄλογον, διττόν. διὸ καὶ οὐκ ἀνάγκη τὸ ζῶον ἢ λογικὸν λέγειν ἢ ἄλογον, ἄλογον μᾶλλον ἐρητέον. ὡς κατὰ ἀπόφασιν, ἀλλ' οὐχ ὡς τῷ λογικῷ ἀντικείμενον. ὁ μέντοι Βοηθός, ταῦτα μὲν παρέλκειν ἐνταῦθα τὰ ζητήματα βούλεται. μηδὲ γὰρ εἶναι περὶ τῆς νοητῆς οὐσίας τὸν λόγον. μᾶλλον δὲ ἔδει φησὶ προσαπορεῖν, ὅτι ἐν ἄλλοις τὴν οὐσίαν ὁ Ἀριστοτέλης τριχῶς, ἄλλως μὲν τὴν ὕλην. ἄλλως δὲ τὸ εἶδος. ἄλλως δὲ τὸ συναμφότερον, οὐσίαν λέγεσθαι εἰπών. ἐνταῦθα δὲ μίαν τίθεται κατηγορίαν τὴν οὐσίαν. ἵνα οὖν ταύτην καὶ πῶς αὐτῇ τὰς τρεῖς ὑποτάξει τὰς μὴ καθ' ἕνα λόγον λεγομένας. ἀπαντῶν δὲ πρὸς ταῦτα ὁ Βοηθός, τὸν τῆς πρώτης οὐσίας λόγον καὶ τῇ ὕλῃ καὶ τῷ συνθέτῳ ἐφαρμόττειν φησίν. ἑκατέρῳ γὰρ αὐτῶν ὑπάρχει, τὸ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεσθαι, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ εἶναι. οὐδέτερον γὰρ αὐτῶν ἐν ἄλλῳ ἐστίν. ἀλλὰ τὸ μὲν σύνθετον κἂν μὴ ἐν ἄλλῳ ἐστίν, ἔχει τὸ εἶδος τὸ ἐν αὐτῷ ἐν ἄλλῳ ὂν τῇ ὕλῃ. ἡ δὲ ὕλη, οὐδὲ ἔχει τι ὃ ἐν ἄλλῳ ἐστίν. κοινὸν οὖν τι ἔχουσι καὶ διάφορον. καθόσον ἡ μὲν ὕλη, τινός ἐστιν ὕλη καθὸ ὕλη, ὥσπερ καὶ ὑποκείμενον. ἡ δὲ σύνθετος οὐσία, οὐκ ἔστι τινός. ἀλλ' οὕτω μὲν φησὶν ὁ Βοηθός. ἡ ὕλη καὶ τὸ σύνθετον, ὑποχωρήσονται τῇ τῆς οὐσίας κατηγορίᾳ. τὸ δὲ εἶδος, τῆς μὲν οὐσίας ἐκτὸς ἔσται. ὑφ' ἑτέραν δὲ πεσεῖται κατηγορίαν. ἤτοι τὴν ποιότητα. ἢ ποσότητα. ἢ ἄλλην τινά. ταῦτα δὲ λέγοντα τὸν Βοηθόν, σφάλλεσθαί φησιν ὁ Πορφύριος. ὅτι τὸ ἀντιδιαιρεθὲν τῇ ὕλῃ εἶδος καὶ οὐσία οἰηθὲν ὑπὸ Ἀριστοτέλους, τοῦτο ποιότητα, καὶ ἄλλο τι τῶν συμβεβηκότων φησί. τὸ γὰρ ποιητικὸν οὐσίας, οὐσιῶδες, καὶ διὰ τοῦτο οὐσία. καὶ γὰρ τὸ σύνθετον κατὰ τὸ εἶδος μάλιστα οὐσία. ὅλως δὲ ἡ ὕλη καὶ τὸ σύνθετον, οὐσίαι εἰσί. διότι κοινὸν αὐταῖς τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, οὐδὲ τὸ εἶδος ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. οὐ γὰρ ὡς τὸ λευκὸν ὑπάρχει τῷ συνθέτῳ, οὕτω τὸ εἶδος τῇ ὕλῃ. ἐὰν γάρ τι μετ' ἄλλου ἀπαρτίζῃ, ἕν τι ὡς τὸ εἶδος μετὰ τῆς ὕλης τὸ σύνθετον, οὐκ ἔστι τὸ ἕτερον ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ἑτέρῳ. ἐν ὑποκειμένῳ γὰρ ἰδίως, ὃ ἔν τινι μὴ ὡς μέρος ἐστίν. διὸ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης τὴν σύνθετον οὐσίαν ὁρισάμενος, καὶ τὰς ἄλλας τὰς ὡς μέρος αὐτῆς συμπαρέλαβε. προελθὼν γὰρ ἐπιδείξει, ὅτι τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν, οὐσίαι. καὶ διὰ τοῦτο ἴσως, οὐδὲ ἐμνημόνευσε τῶν ἄλλων. καίτοι γὰρ χεῖρον καὶ ἐκείνων μνημονεύσαντος. δύναται δὲ τὸ μὴ μνημονεῦσαι τοῦ εἴδους καὶ τῆς ὕλης αἴτιον λέγειν, καὶ τὸ τέλος τῆς τῶν κατηγοριῶν πραγματείας, κατὰ τὸ πρόχειρον καὶ κοινὴν τοῦ λόγου χρῆσιν ποιεῖσθαι. τὸ δὲ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἴδους ὄνομα καὶ τὰ ὑπὸ τούτων σημαινόμενα, οὐκ ἦν τοῖς πολλοῖς συνήθη. ἀλλ' οἱ μὲν, τὴν ὕλην. οἱ δὲ, τὸ εἶδος μᾶλλον οὐσίαν λέγουσι. Πῶς οὖν φησὶν ὁ Πλωτῖνος, τὰ τρία ἐπίσης λέγονται οὐσίαι. πρὸς ὃ ῥητέον. ὅτι πρῶτον μὲν ὁ κοινὸς χαρακτὴρ τῆς οὐσίας ὁμοίως ἐφαρμόττει τοῖς τρισί, τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. ἔπειτα, οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ διὰ τὸ ἔσχατον τῆς οἰκείας ὑποστάσεως, καὶ ἡ ὕλη καὶ τὰ ἄϋλα τοῦ μᾶλλον καὶ τοῦ ἧττον μετα-

λαμβάνεται. ὥσπερ δὲ τῷ ὡς πέφυκεν ἕκαστα, οὕτως αὐτὰ παραδεικνύναι. καὶ μὴ τὰς ἐσχάτας οὐσίας ζητοῦντα. κατὰ τὰς τῶν πρώτων καὶ νοητῶν οὐσιῶν ἐννοίας αὐτὰς μεταδιώκειν. ἀλλ' ἔξω φησὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν σύνθετον, ἐν τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ περιέχεσθαι. διότι κοινὸν αὐτοῖς ὑπάρχει, τὸ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεσθαι, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ εἶναι. περὶ δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν, τί ἐροῦμεν. τί κοινὸν ἔχουσι καὶ αὗται πρὸς τὴν πρώτην οὐσίαν. εἴπερ αἱ δεύτεραι παρὰ τῶν προτέρων ἔχουσι τὸ λέγεσθαι οὐσίαι. ἢ τοῦτο, ὅπερ ὁ Ἀριστοτέλης εἶπε, τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. ὅπερ κυρίως οὐσίας ἐστί. διαρρήδην γὰρ καὶ Ἀρχύτας τὸ καθ' ἑαυτὴν εἶναι τὴν οὐσίαν ἐχαρακτήρισεν. εἰ δὲ οὖν αὐτὰ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ὡς μέρη συντελεῖ εἰς τὴν τῶν ἀτόμων σύστασιν, οὐκ ἂν εἴη ὡς ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ἀτόμῳ. οὐ χρὴ δὲ οὐδὲ ἐνταῦθα τούτου τὸ ἀπαράλλακτον ζητεῖν, διὰ τὴν τῶν ἐσχάτων ἀοριστίαν. Ἀλλ' εἰ καθ' ὑποκειμένου φασὶ λέγονται αἱ δεύτεραι οὐσίαι, ἐν ἄλλῳ ἔσονται ἐκείνων, ὧν καθ' οὗ λέγονται. ἢ οὐδαμῶς τοῦτο. οὐ γὰρ ὡς τὸ ἐν ὑποκειμένῳ, οὕτως καὶ τὸ καθ' ὑποκειμένου λέγεται, ἀλλ' ὡς τὸ ἀκατάτακτον καὶ κατὰ τοῦ κατατεταγμένου κατηγορεῖται. τὸ γὰρ τινὰ ἄνθρωπον λέγειν, οὐδὲν διαφέρει τοῦ τὸν Σωκράτην Σωκράτην λέγειν. ὥσπερ οὖν τινὰ αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λέγεται. καὶ οὔτε κατὰ ἄλλου κατηγορηθήσεται, οὔτε ἐν ἄλλῳ ἔσται. οὕτως μὲν οὖν ὁ Πορφύριος λύει τὴν ἀπορίαν. καὶ ὁ Ἰάμβλιχος ἐπ' αὐτῶν τῶν λέξεων τούτῳ ἀκολουθῶν. Μήποτε δὲ ὅταν τὸν Σωκράτην ἄνθρωπον καὶ ζῷον λέγωμεν, οὐχ ὡς αὐτὸ περὶ αὐτοῦ λέγομεν, ταὐτὸν ἔσται τό, τε ἄτομον καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος. καὶ ἔσται ματαίως ἡ τοιαύτη κατηγορία. εἰ δὲ ὡς εἶδος ἢ ὡς γένος ἀτόμου κατηγοροῦμεν, ἢ τὸ συμπλήρωμα τινὸς τοῦ ἀτόμου κατηγορήσομεν, ἢ τὸ ἐξῃρημένον. οὐδέτερον δὲ τούτων τὸ ἄτομον ἐστίν. ἀλλὰ τὸ μὲν, ὡς μέρος ἐνυπάρχει τῷ ἀτόμῳ. τὸ δὲ, αἴτιόν ἐστιν αὐτοῦ. βέλτιον οὖν λέγειν, ὅτι τὸ ἐνυπάρχον μὲν, ἐστὶ τὸ κατηγορούμενον. κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ ἐξῃρημένον ὁμοιότητα καθ' ἓν καὶ γένος λέγεται, τὸ ἐκ γένους καὶ διαφορᾶς συνεστάναι τὸ εἶδος φαμέν. ἔτι τὸ γένος κοινότερον ὄν, καὶ περιεκτικώτερον τοῦ εἴδους, μέρος γίνεσθαι τοῦ εἴδους, ἄτοπον. ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ φησὶν, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. εἴπερ συμπληρωτική τῆς οὐσίας ἐστίν. οὐκ ἄρα ἴδιον τοῦτο τοῦ οὐσίας. ἢ ὥσπερ ἡ διαφορὰ κατὰ τὸ οὐσιῶδες συμπληρωτικὴ τῆς οὐσίας ἐστί, καὶ μέρος τῆς οὐσίας ἐστίν. ἐπεὶ ὡς ποιότης θεωρουμένη, οἷον ὡς λογικότης, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ καὶ αὐτὴ ἔσται. ζητηθήσεται δὲ περὶ τῆς διαφορᾶς ὀλίγον ὕστερον. νῦν δὲ τὴν λέξιν αὐτὴν τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπισκεπτέον. Οὐσία δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη. ἕως τοῦ, τινὶ ἐστί. Τριχῶς τῆς οὐσίας ὡς εἴρηται λεγομένης, κατά τε τὴν ὕλην, καὶ κατὰ τὸ εἶδος,

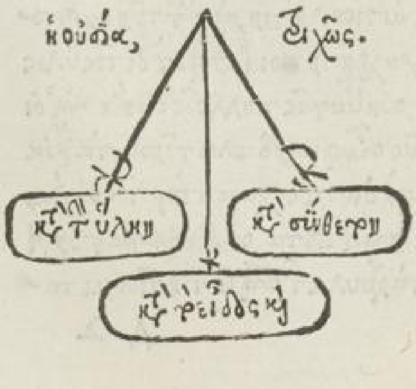

καὶ κατὰ σύνθετον, πρώτην οὐσίαν φησὶ τὸ σύνθετον καὶ ἄτομον. μνημονεύσει δὲ καὶ τῶν ἄλλων δύο, ὅταν τὰ μέρη τῆς οὐσίας καὶ αὐτὰ οὐσίας εἶναι λέγῃ. μᾶλλον δὲ ὅτι τὸ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, πᾶσα οὐσία προσήκει. αὕτη γὰρ ὑπόκειται τοῖς ἄλλοις. καὶ ἄνευ αὐτῆς, οὐδὲ τὰ ἄλλα ἐστί. τὸ δὲ μὴ καθ' ὑποκειμένου λέγεσθαι, οἰκειότατόν ἐστι τῆς ἀτόμου οὐσίας. τῷ γὰρ εἶναι ἀδιαίρετος, αὕτη μὲν κατ' οὐδενὸς ὑποκειμέ-

νου λέγεται. καθ᾽ ὑποκειμένου δὲ αὐτῆς, αἱ δεύτεραι οὐσίαι κατηγοροῦνται. ἡ οὖν καὶ αὐταῖς ταῖς οὐσίαις ὑποκειμένη, αὕτη προηγουμένως ἂν εἴη καὶ κυρίως οὐσία. εἴπερ ταύτης μὴ οὔσης, οὐδὲ μία τῶν ἄλλων εἶναι δύναται. διελὼν νῦν τὰς οὐσίας, καθόσον αἱ μὲν πρῶται. αἱ δὲ, δεύτεραι λέγονται, πρώτας μὲν τὰς ἀτόμους οὐσίας ἔθετο. δευτέρας δὲ, τὰς κοινὰς καὶ ἁπλᾶς. διότι πρώτοις τοῖς συνθέτοις καὶ ἀτόμοις, ἔπειτα τοῖς ἁπλοῖς κοινοῖς ἐπιβάλλομεν. καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀτόμῳ καὶ τὸ κοινὸν ἔχειν τὸ εἶναί φησι. πρώτως μὲν οὖν οὐσία διὰ τοῦτο ἡ ἄτομος λέγεται. κυριώτατα δὲ, ὅτι καθ᾽ αὑτὴν αὕτη ἐστὶν ἡ οὐσία. αἱ δὲ ἄλλαι, καθ᾽ ὑποκειμένης αὐτῆς λέγονται. μάλιστα δὲ ἐστὶν αὕτη οὐσία, ὅτι κατὰ τὸ ὑποκεῖσθαι ἡ οὐσία χαρακτηρίζεται. αὕτη δὲ ὑπόκειται τοῖς μὲν, ὡς καθ᾽ ὑποκειμένου αὐτῆς λεγομένοις τοῖς εἴδεσι καὶ γένεσι. τοῖς δὲ, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῇ οὖσι τοῖς συμβεβηκόσι. καὶ ἄλλως δὲ αὐτὸ κυριώτατα καὶ πρώτως καὶ μάλιστα τῇ ἀτόμῳ καὶ συνθέτῳ οὐσίᾳ ἐφαρμόττειν λέγοις. τὰ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος μετέχοντα, ἢ ὁμωνύμως μετέχει, ἢ συνωνύμως. ἢ κατὰ μεταφοράν. εἴτ᾽ οὖν ὁμωνύμως λέγοιντο οὐσίαι, ἥ τε νοητὴ καὶ ἡ αἰσθητή, πρώτως αὕτη οὐσία ὡς πρὸς ἡμᾶς λέγεται. εἴτε κατὰ μεταφορὰν ἡ νοητὴ ἀπὸ τῆς αἰσθητῆς, ὡς ἀπὸ τῶν τοῦ ζώου ποδῶν οἱ τοῦ ὄρους λέγονται, κυρίως μὲν ἔσται οὐσία ἡ αἰσθητή. κατὰ μεταφορὰν δὲ, ἡ νοητή. εἴτε συνωνύμως οὐσίαι λέγονται τό, τε εἶδος καὶ τὸ γένος καὶ τὸ ἄτομον, μάλιστα οὐσία ἡ ἄτομος, τῷ καθ᾽ αὑτὸ εἶναι καὶ τῷ ὑποκεῖσθαι μάλιστα παραδεικνύουσα. ἀλλ᾽ ἐπεὶ καὶ πρὸς τὰ περὶ τῆς πρώτης οὐσίας εἰρημένα πολλά ἐστι τὰ ἀπορούμενα, ἴδωμεν πάλιν τίνα ταῦτά ἐστι. καὶ τίνες αἱ προσφόρως αὐταῖς ἐπαγόμεναι λύσεις. οὐ διδάσκει διὰ τούτων φασὶ τί ἐστιν οὐσία, ἀλλὰ τί οὐκ ἔστιν. ὡς εἴ τις τὸν ἄνθρωπον ἀποδιδοὺς, μήτε ἵππον εἴποι, μήτε κύνα. ἀλλ᾽ ἰστέον, ὅτι πρῶτον μὲν οὐκ ἔστιν ὅρος τὸ τοιοῦτον, ἀλλ᾽ ὑπογραφή. ἔπειτα καὶ ὅροι τινὲς δι᾽ ἀποφάσεως ἀποδίδονται. ἀλλ᾽ οὐ καλῶς τὸ παράδειγμα ἐπήγαγεν ὁ ἀπορῶν λόγος. εἰ μὲν γὰρ τρία ταῦτα μόνα ἦν εἴδη, ἵππος. καὶ κύων. καὶ ἄνθρωπος, ἀληθὲς ἦν εἰπεῖν ὅτι, ὃ μή ἐστι κύων, μὴ δὲ ἵππος, τοῦτο ἄνθρωπός ἐστι. καὶ εἰ γνῶς μὲν τοῖν δύο, εἰ γνώσκει τὸ καὶ τὸ τρίτον. ὥστε ἐπειδὴ τρία ταῦτά ἐστι, τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸ κακόν, καὶ τὸ ἀδιάφορον, ἀληθὲς τὸ ἀδιάφορον σημαίνοντα εἰπεῖν. ὃ μήτε ἀγαθόν, μήτε κακόν ἐστι. καὶ εἰ γνῶς μὲν τοῖν δύο, γνώσκει καὶ τὸ ἀδιάφορον. καὶ ἐνταῦθα οὖν τριῶν τούτων ταῦτα περιειλημμένων, τοῦ, τε ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ τοῦ καθ᾽ ὑποκειμένου, καὶ τοῦ μηδέτερα ἔχοντος, διὰ τοῦτο προεδίδαξε περὶ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ καὶ καθ᾽ ὑποκειμένου, ἵνα διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν, τὴν κυριωτάτην οὐσίαν σημάνῃ. καὶ οὐ δὲ ἠρκέσθη μόνῃ τῇ ἀποφάσει, ἀλλὰ καὶ παράδειγμα προσέθηκεν. ὥσπερ εἴ τις λέγων τὸν ἄνθρωπον, μήτε ἵππον μήτε βοῦν εἶναι, προσθείη ἐφεξῆς, οἷον σωκράτην. Ἀλλὰ διὰ τί φασιν ἐνταῦθα μὲν πρώτην οὐσίαν τὴν αἰσθητὴν λέγει, ἀλλαχοῦ δὲ δευτέραν, ὡς μετὰ τὴν ἀσώματον τεταγμένην. Ἢ ὅτι οὐ πρόκειται αὐτῷ περὶ τῶν νοητῶν οὐσιῶν νῦν εἰπεῖν, ἀλλὰ τῶν αἰσθητῶν τὴν φύσιν καὶ τάξιν παραδοῦναι. ὅπερ καὶ διὰ τοῦ λεγομένη ἐνεδείξατο. οὐ γὰρ λέγεται ἐν τῇ συνηθείᾳ. οὐ δὲ ἔγνωσται τοῖς πολλοῖς ἐκείνη, ἀλλ᾽ αὕτη μᾶλλον ἡ αἰσθητή. ὁ μὲν γὰρ ἀλέξανδρος, καὶ τὸ νοητὸν καὶ χωριστὸν εἶδος, ἄτομον οὐσίαν λέγεσθαί φησι.

καὶ ἴσως οἰκεῖον τοῦτο τῷ περὶ πάντα. ἐπειδὴ τὰ κοινὰ, οὐ δὲ ἐστὶν ὅλως καθ' ἑαυτὰ ἐν ὑποστάσει, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀτόμοις ἔχει τὸ εἶναι. τὰ δ' οὖν τὰ χωριστὰ εἴδη πάντων μάλιστα ἐστὶν ἐν ὑποστάσει, ἄτομα δ' ἂν εἴη καὶ οὐ κοινά. ὁ μέντοι Ἰάμβλιχος ἐπισκήπτει τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ὥσπερ ἀγνοοῦντι πῶς λέγεται ἐν τούτοις ἄτομος οὐσία. δῆλον γὰρ ὅτι οὕτως φησὶν, ὡς ἀδιαίρετος εἰς ἄλλα εἴδη. ἐπειδὴ ἂν οἶμαι Ἀλέξανδρος, ὅτι καὶ ἡ χωριστὴ καὶ ἡ νοητὴ οὐσία εἴπερ μὴ ἐστὶ κοινὴ, ἀδιαίρετός ἐστιν εἰς ἄλλα εἴδη. περὶ δὲ τὸ αὐτὸ ζήτημα καὶ ἐκεῖνος στρέφεται. Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς φυσικοῖς τὰ κοινὰ προτάττει, ἐν τούτοις δὲ τὰ καθ' ἕκαστα.

Ἤ ὅτι διχῶς λέγεται τὸ πρότερον καὶ τὸ δεύτερον, ἤτοι τῇ φύσει, ἢ ὡς πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν μηδέτερα ἔχοντες. διὰ τοῦτο προεδίδαξε περὶ τῶν ὑποκειμένων. καὶ καθ' ὑποκειμένου μὲν γὰρ, τὰ καθ' ἕκαστον πρότερα. πρώτοις γὰρ τούτοις προσβάλλομεν. τῇ φύσει δὲ τὰ κοινὰ πρότερα. ὑπὸ γὰρ τὰ καθόλου τέτακται τὰ καθ' ἕκαστα. ὥστε τῇ μὲν ἀπὸ τῆς φύσεως ἀρχούσης, τὰ ἁπλᾶ, τὰ αἴτια, τὰ καθόλου, τὰ ἄυλα, τὰ ἀμέριστα, καὶ τὰ τοιαῦτα, προτάττεται. ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῆς σημαντικῆς σχέσεως ἡ τάξις εἴληπται νῦν, ὡς πρὸς ἡμᾶς τὸ πρῶτον ληφθήσεται. Ὁ μέντοι Ἀλέξανδρος ἐν τούτοις καὶ τῇ φύσει ὕστερα τὰ καθόλου τῶν καθ' ἕκαστα εἶναι φιλονεικεῖ. ἀπόδειξιν μὲν οὐδεμίαν κομίζων σχεδόν. τὸ δὲ ἐν ἀρχῇ λαμβάνων, ὅταν λέγῃ τὸ εἶναι καὶ τὴν οὐσίαν, τὰ κοινὰ παρὰ τῶν καθ' ἕκαστα λαμβάνειν, μηδεμίαν τούτου προστιθεὶς ἀπόδειξιν. εἰσὶ δὲ αἱ ἀποδείξεις σαθραί. κοινοῦ γὰρ ὄντος φησὶν, ἀνάγκη καὶ τὸ ἄτομον εἶναι. ἐν γὰρ τοῖς κοινοῖς τὰ ἄτομα περιέχεται. ἀτόμου δὲ ὄντος, οὐ πάντως τὸ κοινόν. εἴγε τὸ κοινὸν αὐτὸ πολλοῖς. ἐπειδὴ ὄντες γὰρ ὅτι καὶ πᾶν ἄτομον, ὑπὸ τοῦ κοινοῦ συμπληροῦται. ὁ γὰρ τὶς ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος φησὶν Ἀριστοτέλης. ὥστε καὶ ἐκεῖνο ψευδῶς ἔλαβεν εἰς δεῖξιν, τοῦ πρότερα εἶναι τῇ φύσει τὰ ἄτομα. ὅτι τοῦ κοινοῦ ἀναιρουμένου, οὐ πάντως ἀναιρεῖται τὸ ἄτομον. εἰ γὰρ ἐστὶ τὸ κοινὸν ἐν τούτῳ ἔχει τὴν οὐσίαν ἐν τῷ διατείνειν ἐφ' ὅλα τὰ ἄτομα καὶ συμπληροῦν αὐτὰ, καὶ τὸ ἄτομον ἐν τῷ συμπληροῦσθαι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ, πῶς ἀναιρουμένου τοῦ κοινοῦ, οὐκ εὐθὺς ἀναιρεθήσεται τὸ ἄτομον. μήποτε οὖν τριττὸν ληπτέον τὸ κοινόν. τὸ μὲν, ὃ ἐξῄρηται τῶν καθ' ἕκαστα, καὶ αἴτιον τῆς ἐν αὐτοῖς κοινότητος, κατὰ τὴν μίαν ἑαυτοῦ φύσιν. ὥσπερ ἐστὶ τῆς διαφορότητος κατὰ τὴν πολυειδῆ πρόληψιν. τὸ γὰρ πρῶτον, ζῷον. ἐστὶ αὐτὸ ζῷον. κατὰ μὲν τὴν μίαν τοῦ ζῴου φύσιν τὴν πρὸς ἄλληλα κοινότητα, πᾶσι τοῖς ζῴοις ἐνδίδωσι καθὸ ζῷα. κατὰ δὲ τὴν τῶν διαφόρων εἰδῶν πρόληψιν, τὰ διάφορα εἴδη τῶν ζῴων ὑφίστησι. δεύτερον δέ ἐστι τὸ κοινὸν, τὸ ἀπὸ κοινοῦ αἰτίου τοῖς διαφόροις εἴδεσιν ἐνδιδόμενον καὶ ἐνυπάρχον αὐτοῖς. ὥσπερ τὸ, ἐν ἑκάστῳ ζῴῳ. τρίτον δὲ, τὸ ἐν ταῖς ἡμετέραις διανοίαις ἐξ ἀφαιρέσεως ὑφιστάμενον, ὑστερογενὲς ὄν, καὶ τὴν τοῦ κοινοῦ μάλιστα ἐστὶ διαφόρου ἔννοιαν ἐπιδεχόμενον. τὸ μὲν γὰρ κοινὸν αἴτιον, ὃ ἐξῃρημένον ἐστὶ τῶν αἰτιατῶν. καὶ ἄλλο παντὶ παρ' αὐτά. καὶ ὡς αἴτιον κοινόν, ἀλλ' οὐχ ὡς κοινὴ φύσις. ἡ δὲ συμπληρωτικὴ τῶν καθ' ἕκαστα κοινότης, μετὰ τοῦ κοινοῦ καὶ τὸ διάφορον ἔχει. οὐ γάρ ἐστι τὶ μόνως κοινόν, ἐν τῇ θνητῇ καὶ τῇ ἀθανάτῳ οὐσίᾳ. ἀλλὰ καὶ τὸ κοινὸν διαφορεῖται. καὶ ἡ διαφορὰ κοινοῦται. μόνον οὖν τοῦτο τὸ ἐξ ἀφαιρέσεως, ὅπερ ἡμεῖς τὰς διαφορὰς ἀφαιροῦντες ἀπολείπομεν, τὴν τοῦ κοινοῦ ὡς κοινοῦ ἔννοιαν ἔχει.

καὶ πρὸς τοῦτο ἴσως ὁ ἀλέξανδρος ἀφορῶν, ὕστερον αὐτὸ τῶν ἀτόμων οἴεται. πλὴν ὅτι οὐ σώζει τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀκολουθίαν. ὅταν ἐκ τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν διαφορῶν ὑφεστάναι λέγῃ τὰ καθ' ἕκαστα. εἰ μὴ ἄρα καὶ τὴν ὑπόστασιν κατὰ τὴν ἡμῶν ἐπίνοιαν θεωρεῖ, τὴν τὸν ὁρισμὸν συνάγουσαν καὶ ἀπογυμνοῦσαν τὸ κοινόν. ἐγκαλεῖ δὲ τῷ ἀλεξάνδρῳ ὁ ἰάμβλιχος, καὶ ὅτι ὡς μίαν οὐσίαν διαιρεῖ τὴν σωματικὴν καὶ ἀσώματον. ἐφ' ὧν οὐδέν ἐστι κοινόν. ἐναντίον γὰρ τοῦτο φησὶ καὶ πρὸς ἀριστοτέλην. ὅπου οὐδὲ αὐτῶν τῶν αἰσθητῶν κοινότητα ἐκεῖνος τίθεται. ἀλλ' εἰ μὲν ὡς κατὰ μίαν ἴσως οἱ χρησάμενοι διαίρεσιν εἰλήμμεθα τούτων, καὶ τὸ κοινὸν ὡς ἀδιάφορον λαμβάνειν ἄτοπον. εἰ δὲ ὡς οὔσης τινὸς καὶ ἐν τῇ ὑφέσει κοινότητος, καθ' ἣν συνδεδεμένα ἅπαντα, καὶ μετὰ τῆς διακρίσεως ἡνωμένα μένει, ἄτοπον. καὶ γὰρ καὶ πλάτων τὰ γένη τῶν ὄντων, οὐκ εἰς ἀσώματα ἢ εἰς σώματα μόνον διέτεινεν, ἀλλὰ διὰ πάντων χωρεῖν ἀπεφήνατο, ὧν ἐστὶ καὶ ἡ οὐσία.

Δεύτεραι δὲ οὐσίαι λέγονται. ἕως τοῦ· οἷον ὅ, τε ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον.

Τὰς οὐσίας διελὼν εἰς πρώτας καὶ δευτέρας, καὶ περὶ τῶν πρώτων εἰπὼν, ἑξῆς περὶ τῶν δευτέρων ἐπάγει, ἃς ἐν εἴδεσι καὶ γένεσιν ἀφορίζεται. εἴδεσι μὲν, τοῖς τῶν ἀτόμων περιεκτικοῖς. ταῦτα γάρ εἰσιν αἱ πρῶται οὐσίαι. γένεσι δὲ, τοῖς τούτων τῶν εἰδῶν. ἀκριβῶς ταῦτα προσθείς. ἵνα μὴ πολλαχῶς τῶν εἰδῶν καὶ γενῶν λεγομένων, εἰς ἄλλα σημαινόμενα ἀπενεχθῶμεν. καὶ γὰρ καὶ ὁ πορφύριος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ, πολλὰ σημαινόμενα τοῦ εἴδους καὶ τοῦ γένους ἀπελογίσατο. ὧν ἐστιν εἶναι εἶδος εἶπε, τὸ τῶν ἀτόμων περιεκτικόν. καὶ γένος, τὸ τῶν τοιούτων εἰδῶν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις ἔστιν εἴδη καὶ γένη, ἵνα μὴ δευτέρας οὐσίας ἐκεῖνα καὶ τὰ εἴδη νομίσωμεν, ἀσφαλῶς εἶπεν, ὅτι ἐν οἷς αἱ ἄτομοι οὐσίαι, ταῦτα λέγει εἴδη καὶ γένη τὰ τῶν τοιούτων εἰδῶν. σαφὲς δὲ τοῦτο καὶ διὰ τῶν παραδειγμάτων ἐποίησε. παράδειγμα δὲ τῶν μὲν εἰδῶν, ὁ ἄνθρωπος. ἐν ᾧ, ὅ τις ἄνθρωπος ὑπάρχει. τοῦ δὲ ἀνθρώπου, τὸ ζῷον. ἐν ᾧ ὅ, τε ἄνθρωπος, καὶ ὅ τις ἄνθρωπος περιέχεται. ἀλλ' εἰ ἀνθρώπου μὲν ἀναιρεθέντος, ἀνῄρηνται οἱ ἄτομοι ἄνθρωποι. καὶ ζῴου ἀναιρεθέντος ὁ ἄνθρωπος, οὐ μέντοι ἀνάπαλιν. πρῶτα δὲ τῇ φύσει τὰ συναναιροῦντα μὲν μὴ συναναιρούμενα δὲ ἐλέγομεν, πῶς πρῶται μὲν αἱ ἄτομοι οὐσίαι λέγονται, δεύτεραι δὲ τὰ εἴδη, καὶ τρίται τὰ γένη. καὶ γὰρ ἐφεξῆς τὰ εἴδη, τῶν γενῶν μᾶλλον οὐσίας ἐρεῖ. ἢ δεύτεραι εἰσὶν αὗται, καθόσον ὡς μέρη συμπληροῦσι τὰς ἀτόμους οὐσίας. τὰ δὲ μέρη τοῦ ὅλου, δεύτερα. καὶ ὡς κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἐν τῷ ἀτόμῳ γενόμενα. καὶ τοῦτο ὅπερ ἦσαν καθ' ἑαυτὰ δυνάμει. τὸ δὲ ἐνεργείᾳ, πρότερον. ὕστερον δὲ, τὸ δυνάμει. καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ συναναιρεῖν μὲν, μὴ συναναιρεῖσθαι δὲ λόγος, οὐκ ἀκριβῶς ἠρώτηται. οὐ γὰρ ὁ εἷς ἄνθρωπος, οἷον ὁ σωκράτης, ἡ πρώτη ἐστὶν οὐσία, ἀλλ' οἱ ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον πάντες. διό τι καὶ ἕκαστος. πάντων δὲ τῶν ἀτόμων ἀναιρεθέντων, ἀνῄρηται καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ καθόλου. ἀλλὰ καὶ ἐπινοεῖται ἐκ τῶν ἀτόμων τὰ κοινά. ἀπὸ διαλαμβανόντων ἡμῶν ἀεὶ τὸ κοινὸν, ἐν τοῖς κατά τινα διαφέρουσι. σωκράτης γὰρ καὶ δίων, κἂν πολλοῖς ἰδιώμασιν ἀλλήλων διεστήκασιν, ἔνεστιν ὅμως τις μία ἀδιάφορος οὐσία. καθ' ἣν ἐν αὐτοῖς τὸ κοινὸν θεωρεῖται. ἤ τις περὶ τὰ καθ' ἕκαστον καὶ ἐν τοῖς κατὰ μέρος ἔχει τὸ ἐπινοεῖσθαι. ἔτι τοίνυν αἴτια τοῦ εἶναι ἐστὶ τοῖς κοινοῖς τὰ καθ' ἕκαστα. ταῦτα γὰρ ἐν τῷ τάδε τινὰ εἶναι, προυπάρχει. τὰ δὲ κοινὰ ἐπιγίνεται. ἅπερ οὐκ ἔστι τάδε τινὰ νοούμενα.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ἀλλὰ ποιά δὲ εἴδη τὰ καθ' ἕκαστον ἀναιρεθείη. οὐ γὰρ ἂν τὸ κοινὸν εἴη. συμπληρωτικὴν
γὰρ ἔχει τοῦτο τὴν φύσιν τῶν ἀτόμων οὐσιῶν. ἔτι δὲ τὰς κατηγορίας περὶ τῶν σημαντι-
κῶν λέξεων εἶναι φαμέν. αἱ δὲ σημαντικαὶ λέξεις, ἐπὶ πρότερα τὰ πράγματα φέρονται.
τούτοις γὰρ πρώτοις κατὰ αἴσθησιν ἐντυγχάνομεν. ἔπειτα δὲ μεταβαίνομεν ἐπὶ τὰ εἴδη
καὶ τὰ γένη ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως, ἐπὶ νόησιν ποδηγούμενοι. ὅλως δὲ εἰ μὴ τὰ καθ' αὑτὰ
εἴδη καὶ γένη, ἀλλὰ τὰ ἐν τοῖς ἀτόμοις κατὰ τὴν περιπατητικὴν συνήθειαν παραλαμβάνο-
μεν, πῶς οὐκ ἂν εἴη ταῦτα δεύτεραι ἐν οὐσίας λόγῳ μέρη τῶν ἀτόμων ὄντα. καὶ κατὰ
τοῦτο ἔχοντα τὸ οὐσίαι εἶναι. ὅτι μέρη οὐσιῶν εἰσίν. ἐπεὶ ὡς μὴ καθ' ἑαυτὰς ὑφεστῶ-
σαι, οὐδ' ἂν εἶεν ὅλως οὐσίαι. ὁ μέντοι γε Ἀλέξανδρος, οὐκ ἂν ἀναγκασθείη τοῖς τοιού-
τοις ἀπὸ συλλογισμοῦ. καὶ τῇ φύσει προτέρας βουλόμενος εἶναι τὰς ἀτόμους οὐσίας τῶν κοι-
νῶν. μὴ οὐσῶν γὰρ τῶν ἀτόμων, οὐδὲν εἶναι δύναται φησὶ τῶν ἄλλων. οὐ χύδην δὲ τοῦτο
νομίζων. καὶ γὰρ οὖν τοῖς ἀτόμοις ἔχει τὸ εἶναι ἡ κοινὴ οὐσία, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὴν οὖσα, συν-
τελεῖ εἰς τὴν οὐσίαν τῶν ὑποκειμένων. ἄμεινον δὲ λέγειν ὡς τὸ καθόλου καθ' ἑαυτὸ τὴν κυρι-
ωτάτην οὐσίαν ἔχον, μεταδίδωσι καὶ τοῖς καθ' ἕκαστα ἑαυτοῦ. καὶ οὕτως κυριώτερόν
ἐστι τῶν ἀτόμων, κατὰ τὸν τῆς φύσεως λόγον. Ἀλλὰ κοινὸν φησὶν οὐδὲν εἶναι δύναται χω-
ρὶς ἀτόμου. ἄτομον δὲ ἐστι χωρὶς κοινοῦ, οἷον ὁ ἥλιος. καὶ ἡ σελήνη. καὶ ὁ κόσμος. πρὸς ὃ ἐρη-
τέον. ὡς διὰ τὴν συντυχίαν τοῦτο γέγονε, τὸ ἅπαξ δέξασθαι τούτων ἕκαστον, τὴν ὕ-
λην. τὸ εἶδος. ἔστι μέντοι οὕτως παρεσκευασμένος ὁ λόγος. ὥστε εἰ καὶ πολλοὶ πεφυκότες
ἦσαν αὐτὸν δέχεσθαι, δύναται ἑαυτὸν διδόναι εἰς τὸ πλῆθος. εἰσὶ δὲ ὅλως οὐσίαι αἱ δεύ-
τεραι κἂν μὴ καθ' ἑαυτὰς ὑφεστήκασιν. ἐπειδὴ μόναι τῶν κατηγορουμένων τὴν οὐσίαν δη-
λοῦσιν. αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων πᾶσαι κατηγορίαι, ἀλλότριαί εἰσι τῆς οὐσιώδους
σημασίας. οὐ τὸ τί ἕκαστον δηλοῦσαι, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκός. αὗται δὲ καθ' ὑποκειμένων τῶν
πρώτων οὐσιῶν λεγόμεναι, τὴν οὐσίαν τῶν ὑποκειμένων σημαίνουσι. τὸν γὰρ Σωκράτην
εἰ ἀποδιδῷ τίς τί ἐστι, τὸ μὲν εἶδος καὶ τὸ γένος ἀποδιδοὺς, οἷον ἄνθρωπον ἢ ζῷον εἰπὼν, οἰκειότερον
ἀποδώσει καὶ γνωριμώτερον ποιήσει. τῶν δὲ ἄλλων ἐννέα κατηγοριῶν ἀποδιδούς τι,
οἷον λευκὸν ἢ τρίπηχυ, ἀλλοτριώτερον ἀποδώσειν. ἅτε ἀπὸ συμβεβηκότος, καὶ οὐ τὸ
τί ἐστι δηλοῦντος, ποιούμενος τὴν ἀπόδοσιν. καὶ ἄλλως δὲ, ὅμοιαί εἰσι ταῖς πρώταις οὐσίαις
αἱ δεύτεραι. ὡς γὰρ ἐκεῖναι πᾶσι τοῖς ἄλλοις ὑπόκεινται, οὕτως αἱ δεύτεραι πρὸς τὰ
ἄλλα πάντα ἔχουσι. κατὰ τούτων γὰρ λέγονται παρωνύμως. οἷον γραμματικὸς, οὐ μόνον ὁ
τὶς ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος. καὶ ὁμωνύμως. οἷον, τὸ λευκόν. οὐ γὰρ τὸ λευκὸν μόνον
σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα ἁπλῶς οὕτως ἐπικαλεῖται. διὰ ταῦτα οὖν οὐκ ἀπρόπου
» καὶ αὗται οὐσίαι, ἀλλὰ δεύτεραι οὐσίαι προσηγορεύθησαν. Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων,
» ὅτι τῶν καθ' ὑποκειμένου λεγομένων. ἕως τοῦ, τὸ δὲ λόγον ἀδύνατον. Θαυμαστὸν πῶς ἐκ τῶν
εἰρημένων φανερὰ λέγει γίνεσθαι τὰ νῦν παραγραφέντα. πῶς γὰρ αἱ δεύτεραι οὐσίαι
τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη, ἐκ τούτου φανερόν. τὸ τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου, συνωνύμως
κατηγορεῖσθαι. τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ, ὁμωνύμως. εἶναι δὲ καὶ χρείαν ταῦτα τοῖς νῦν
λεγομένοις παρέχει. ἄρα οὖν μὴ ἐπὶ τὰ πρὸ τούτων ἀναφέρει τὸν λόγον ἐν οἷς ἔλεγεν,

ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῆται ὡς καθ' ὑποκειμένου, καὶ τὰ ἑξῆς. αὕτη γὰρ τῶν τοιούτων, συνωνύμως ἡ κατηγορία ἐστίν. ἢ καὶ ἀπὸ τῆς διαιρέσεως τῶν πρώτων καὶ δευτέρων οὐσιῶν τοῦτο ἀποδείκνυται. εἰ γὰρ κοινὸν μὲν ἀμφοῖν τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, ἴδιον δὲ τῶν μὲν, τὸ καθ' ὑποκειμένου. τῶν δὲ, τὸ μὴ καθ' ὑποκειμένου. εἰσὶν δὲ δεύτεραι οὐσίαι τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη. ταῦτα δὲ τῶν ὑπ' αὐτὰ συνωνύμως κατηγορεῖται. τῶν δὲ συνωνύμων, καὶ τοὔνομα καὶ ὁ λόγος τοῦ ὑποκειμένου κατηγορεῖται. οὐ μὴν οὐδὲ τοὔνομα οὐδὲ ὁ λόγος τῶν ἐν ὑποκειμένῳ λέγεται κατὰ τοῦ ὑποκειμένου. εἰ γὰρ οὐδεμία οὐσία ἐν ὑποκειμένῳ, οὐδὲ τὰ ἐν ὑποκειμένῳ εἶεν ἂν οὐσίαι. οὐδὲ μέρη συμπληρωτικὰ τῆς οὐσίας. οὐδὲ ὁ λόγος οὖν τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ ῥηθήσεται κατὰ τοῦ ὑποκειμένου. οἷον οὔτε ἐπιστήμη ἡ ψυχὴ λέγεται, ἀλλὰ παρωνύμως ἀπ' αὐτῆς, οὔτε ὁ λόγος τῆς ἐπιστήμης κατὰ τῆς ψυχῆς λέγεται. οὐ γάρ ἐστιν ἕξις θεωρητικὴ ἡ ψυχή. ἀλλ' οὐδὲ τὸ χρῶμα κατὰ τοῦ σώματος. οὐδὲ ὁ λόγος αὐτοῦ. ὥστε ἐκ τῶν εἰρημένων ταῦτα φανερά. μέλλων δὲ τὴν αἰτίαν ἀποδιδόναι, τοῦ τὰς ἀτόμους οὐσίας πρώτας εἶναι, ἐπεὶ πάντα ἢ καθ' ὑποκειμένων αὐτῶν λέγεται, ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστιν. μέλλων δὲ καὶ ἀπὸ λογισμοῦ ποιήσασθαι, τοῦ τὰς δευτέρας οὐσίας εὐλόγως οὐσίας εἶναι, ὅτι δηλοῦσι τὴν πρώτην οὐσίαν καθ' ὑποκειμένης αὐτῆς λεγόμεναι, ὑπομιμνήσκει διὰ τούτων ἡμᾶς, πῶς τὰ καθ' ὑποκειμένου κατηγορεῖται. διὰ τοῦτο γάρτοι καὶ τῆς συνωνυμίας ἐδέησεν αὐτῷ, διὰ τὰ καθ' ὑποκειμένου κατηγορούμενα. τῆς δὲ ὁμωνυμίας, καὶ παρωνυμίας, διὰ τὰ ἐν ὑποκειμένῳ συμβεβηκότα. ταῦτα γὰρ κατὰ μὲν τὸν λόγον, οὐδέποτε ἂν ταῖς οὐσίαις συναρμοσθεῖεν. οὐ γὰρ τὸ σῶμά τις εἴποι χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως, καίτοι ἐπονομάζων αὐτὸ λευκόν. τὰ πολλὰ δὲ, παρωνύμως λέγεται ἀπὸ τῶν τοιούτων. ὡς ἀπὸ τῆς γραμματικῆς, γραμματικός. ταύτην οὖν τὴν χρείαν ἡ μεταναλῆψις ἡ νῦν προκειμένη παρέχει. ἐφεξῆς δὲ τὰ τοιαῦτα προστίθησι. Τὰ δὲ ἄλλα πάντα, ἤτοι καθ' ὑποκειμένων λέγεται τῶν πρώτων οὐσιῶν, ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστι. τοῦτο δὲ φανερὸν ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα προχειριζομένων. Εἰπὼν τίνες αἱ πρῶται καὶ τίνες αἱ δεύτεραι οὐσίαι, δοκεῖ μὲν τὰ ὑπάρχοντα ταῖς πρώταις οὐσίαις παραδιδόναι κατὰ τὸ προφανές. λέγει γὰρ ὅτι ὑποβάθρα πάλιν εἰσὶν αἱ πρῶται οὐσίαι. τοῖς μὲν, ὡς καθ' αὐτῶν λεγομένοις ὑποκείμεναι, ὥσπερ ταῖς δευτέραις οὐσίαις. τοῖς δὲ, ὡς ἐν αὐταῖς τὸ εἶναι ἔχουσιν, ὥσπερ τοῖς συμβεβηκόσιν. Ἀπορίαν δὲ λύει νῦν περὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν. εἰ γὰρ μήτε ἐν ὑποκειμένῳ εἰσὶ, μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγονται, διαμφισβητήσειεν ἄν τις, μήποτε οὐδ' εἰσὶν ὅλως. πόθεν γὰρ αὐταῖς τὸ εἶναι. Τοῦτο δὲ λύων φησὶν. ὅτι οὐ μόνον αὐταὶ παρ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸ εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρέχουσι τὴν ὑπόστασιν. τά τε γὰρ καθ' ὑποκειμένου λεγόμενα, καὶ τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα, ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου ἔχει τὸ εἶναι. ταῦτα δὲ κατασκευάζων, τὸ μὲν εἶδος ἐν τοῖς ἀτόμοις ἔχειν τὸ εἶναι, ὡς γνωριμώτερον παρῆκεν. οἷον τὸν ἄνθρωπον ἐν τοῖς κατὰ μέρος ἀνθρώποις. τὸ δὲ γένος, καίτοι δοκοῦν κατὰ τοῦ εἴδους μάλιστα κατηγορεῖσθαι, οὐδὲν ἧττον ἐν ταῖς ἀτόμοις οὐσίαις ἔχειν τὸ εἶναι τοῦτο ἀπέδειξεν. ὡς καὶ πόρρωθεν δοκοῦν μᾶλλον, καὶ ὡς ἅμα, καὶ τὸ ἕτερον

συναποδεικνύουσι. ἔστι δὲ ἡ ἀπόδειξις τοιάδε. ἡ γὰρ κατὰ μηδενὸς τῶν τινῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ ἀνθρώπου ἁπλῶς ὡς περὶ τὸ πληθυόν. ἡ δὲ κατὰ μηδενὸς τῶν κατὰ μέρος ἀετῶν, οὐδὲ ἁπλῶς κατὰ ἀετοῦ. διὰ τὴν ἄτομον ἄρα οὐσίαν, ὑπόκειται καὶ τὸ εἶδος τῷ γένει. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ, ἐν πρώτῳ τῷ ἀτόμῳ ἐστίν. εἶτα διὰ τούτου καὶ τῷ εἴδει ἐνυπάρχει. οἷον, ἡ γραμματική, τῷ Ἀριστάρχῳ πρώτως ἐγγίνεται. εἶτα διὰ τούτου, καὶ τῷ ἀνθρώπῳ. αἰτία ἄρα ἡ ἄτομος οὐσία ἐστὶ τοῖς ἄλλοις τοῦ εἶναι. καὶ τοῖς καθ' ὑποκειμένου λεγομένοις, καὶ τοῖς ἐν ὑποκειμένῳ οὖσιν. ὅταν δὲ λέγωμεν ἐν ὑποκειμένοις ταῖς πρώταις οὐσίαις τὰ ἄλλα εἶναι, οἷον, ποσόν. ποιόν. πρός τι. καὶ τὰ λοιπά, τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ ὑπάρχοντα νοητέον, οἷα ἐστὶ τὰ πρῶτα. ἀλλ' οὐχὶ τὰ πεπονθότα ἤδη καὶ διακείμενα. οἷον, λευκότητα καὶ θερμότητα. τὰ γὰρ πεπονθότα καὶ διακείμενα, καὶ κατὰ ταῦτα λεγόμενα, καὶ αὐτὰ λόγῳ καὶ ὀνόματι ἀληθεύεται. ἀληθὲς οὖν τὸν κύκνον λευκὸν εἰπόντες, ἀποδοῦναι ὅτι λευκότητα ἔχει. λόγος δὲ καὶ οὗτος τοῦ ὡς πεπονθότος λευκοῦ. τουτέστι τοῦ λελευκωμένου. μέρος γὰρ ἐστὶ τοῦ εἴδους ἤδη τὸ τοιοῦτον. ὥσπερ οὖν τὸ εἶδος τοῦ ὑποκειμένου μέρος, οὕτως καὶ τὸ συντελοῦν εἰς τὸ εἶδος, ἔσται τοῦ αὐτοῦ μέρος. καὶ ὁ λόγος οὖν ὁ τούτου ἐπαληθεύεται κατὰ τοῦ ὑποκειμένου. διὰ ταῦτα οὖν ὁ τῶν ἤδη πεπονθότων καὶ τῶν ἁπλῶς λεγομένων, διάφορος ἐστὶ τῆς κατηγορίας ὁ τρόπος. ἀλλ' εἰ ἡ τομή φασι τῆς οὐσίας ὡς γένους εἰς εἴδη γέγονεν εἰς τὰς πρώτας καὶ δευτέρας οὐσίας. αὗται δὲ εἰσιν αἱ παραδεδομέναι, πάρεστι ἡ κοινὴ οὐσία καὶ γενική. ἣ καὶ αὐτὴ λέγεται ἐν τῷ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ. ἴδιον γὰρ τοῦτο πάσης οὐσίας. διὸ τί αὐτὴ ὑπόκειται καὶ ὥρισται. ὥστε πᾶσαι κατὰ τοῦτο ἀφορίζεται. ἴδιον δὲ καὶ τῆς μὲν δευτέρας, πρὸς τῷ κοινῷ τὸ καθ' ὑποκειμένου λέγεσθαι. τῆς δὲ πρώτης, πρὸς τῷ κοινῷ τὸ μὴ καθ' ὑποκειμένου. ὥστε πασῶν τῶν οὐσιῶν ἡ ὑπογραφὴ γέγονεν ἀπόδοσις. Ἀλλὰ πᾶσα τομὴ γένους φασὶν εἰς εἴδη ἐστί. ἡ δὲ πρώτη οὐσία, οὐκ εἶδος. μία γὰρ ἀριθμῷ ἡ αὐτή. πολλὰ δὲ ἀριθμῷ τὸ εἶδος. Λύσις δὲ τούτου, ὅτι αὐτὸ τὸ μίαν εἶναι ἀριθμῷ, κοινός ἐστι λόγος. ἴδιον δέ ἐστιν εἴδους, καὶ τὸ μήτε καθ' ὑποκειμένου, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ λέγεσθαι. ὡς μὲν οὖν κοινὸς λόγος, κοινοποιεῖται. ὅτῳ μόνῳ δὲ συμβέβηκεν ὁ λόγος, οὐκ ἔστιν εἶδος. ἓν γὰρ ἐστὶν ἀριθμῷ. ἀλλ' εἰς ἄνισά φησιν ἡ διαίρεσις γέγονεν. ὅπερ ἀλλότριόν ἐστι τῆς εἰς εἴδη διαιρέσεως. ἢ οὐ δὲ τοῦτο ἀληθές. ἀντίρροπα γάρ ἐστι τὰ καθόλου καὶ τὰ ἄτομα. καὶ ἀλλήλοις συντελεῖ πρὸς τὸ εἶναι. εὑρίσκονται δὲ αἱ μὲν ἄτομοι οὐσίαι, κατὰ τὰς ἰδιότητας τὰς ἀτμήτους τῶν ὄντων. αἱ δὲ δεύτεραι οὐσίαι, κατὰ τοὺς οὐσιώδεις κοινοὺς λόγους τοὺς ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν θεωρουμένους. καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν. ὅτι διττογραφία τις ἐν τούτοις συνέβη. οὐδὲν γὰρ Ἀριστοτέλης ἐκ τοῦ ἰδίου τοῖς λόγοις προστέθεικεν. ἀλλ' ἴσως ἔξω παραγεγραμμένης τῆς ἄλλης γραφῆς, οἱ γράφοντες τὰ δύο εἰς τὸ ἐδάφιον ἐνέγραψαν. τὸ δὲ ἑξῆς ἐστιν, ὥστε πάντα τὰ ἄλλα καθ' ὑποκειμένων τῶν πρώτων οὐσιῶν λέγεται. ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστιν. ὥστε μὴ οὐσῶν τῶν πρώτων οὐσιῶν, ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι. ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἰτέον.

» Τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν, μᾶλλον οὐσία τὸ εἶδος τοῦ γένους. ἕως τοῦ, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
» ἄλλων. Ἐπειδὴ τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος, κοινῶς δευτέρας οὐσίας προσηγόρευσε, πάντως καὶ

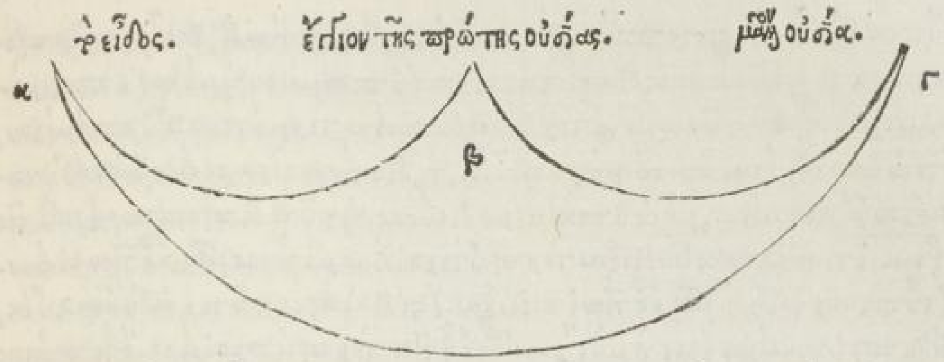

ζητεῖν, εἰ ὁμοίως οὐσίαι ἄμφω, καὶ ὁμοίως τῆς πρώτης ἀφεστήκασι. πρὸς ταύτην οὖν τὴν πρώτην ὑπαντῶν φησί, μὴ ἐπίσης αὐτὰς ἔχειν τὸ δευτερεῖον, ἀλλὰ μᾶλλον οὐσίαν εἶναι τὸ εἶδος τοῦ γένους. διὸ δὲ δείξεις τούτου ποιεῖται. τὴν μέν, ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ ἄτομον γένος ἀμφοῖν σχέσεως. τὴν δέ, ἀπὸ τῆς ἀναλογίας. ὧν ἡ μέν, ἀπὸ τῆς σχέσεως, οὕτως συλλογίζεται. Τὸ εἶδος ἔγγιον τῆς πρώτης οὐσίας. τὸ ἔγγιον τῆς πρώτης οὐσίας, μᾶλλον οὐσία. τὸ εἶδος ἄρα, μᾶλλον οὐσία τοῦ γένους. ὅτι δὲ ἔγγιον τῆς ἀτόμου οὐσίας τὸ εἶδος, δείκνυσιν ἐκ τοῦ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν οἰκειότερον τυγχάνειν. ἀποδιδόντες γὰρ τὸν Σωκράτην, οἰκειότερον ἂν μᾶλλον καὶ γνωριμώτερον ἀποδοίημεν, εἰ ἄνθρωπον λέγοιμεν. πορρώτερον δέ, εἰ ζῷον. τὸ δὲ οἰκειότερον, ἐγγιώτερον μᾶλλον. τὴν δὲ ἀπὸ τῆς ἀναλογίας, οὕτως ἐφοδεύει. εἰ ὡς αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα ἔχουσιν, οὕτως τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει. τὸ εἶδος ἄρα ἐστὶ τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία. ὅτι δὲ οὕτως ἔχει καὶ ταῦτα πρὸς ἄλληλα ὡς προείρηται, δηλοῖ ἐκ τοῦ, καὶ τὸ εἶδος ὑποκεῖσθαι τῷ γένει, ὡς τὰς οὐσίας τοῖς ἄλλοις. τὸ δὲ συνημμένον δείκνυσι, διὰ τό, καὶ τὰς οὐσίας ἐκ τούτου μάλιστα ἔχειν τὸ εἶναι οὐσίας, ἐν τῷ τοῖς ἄλλοις ὑποκεῖσθαι, καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἐν αὐταῖς εἶναι. αὐτῶν μέντοι τῶν εἰδῶν ὅσα μὴ ὑπάλληλα ὄντα ἐστὶ καὶ γένη, οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστί. κἂν τὸ μὲν, ὑπερέχῃ τῇ ἀξίᾳ. τὸ δέ, ἐλλείπῃ. οὐδὲν γὰρ οἰκειότερον ἀποδώσει, ὁ κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸν ἄνθρωπον ἀποδιδούς. ἢ κατὰ τοῦ τινὸς ἵππου τὸν ἵππον. οὕτως δὲ ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν. οὐ γὰρ ἐπεὶ τῇ ἀξίᾳ Σωκράτης, τοῦ Βουκεφάλου ἵππου τιμιώτερος, διὰ τοῦτο μᾶλλον οὐσία λέγοιτ' ἂν ὁ Σωκράτης τοῦ Βουκεφάλου ἵππου. δοκεῖ δέ τισι μὴ ὀρθῶς ἡ τάξις ἔχειν ἐνταῦθα τοῦ λόγου. ἔδει γάρ φησι πρὸ τούτου εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν δεύτεραι εἰσὶν οὐσίαι.

ὡς αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα ἔχουσιν, οὕτως τὸ εἶδος ἔχει πρὸς τὸ γένος.

ἀνάβασις. καὶ τὸ ἐγγίτερον τῆς πρώτης οὐσίας, μᾶλλον οὐσίαν εἶναι.

ἀλλὰ μὴν τὸ εἶδος ὑπόκειται τῷ γένει, οὕτως ἔχει πρὸς τὸ γένος, ὡς αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὸ εἶδος.

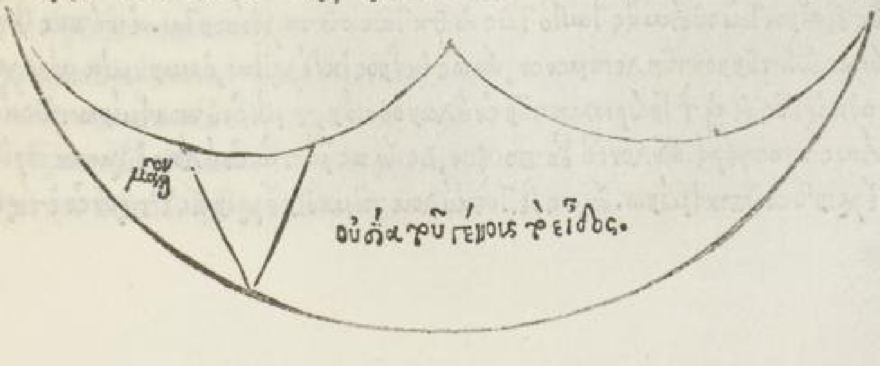

καὶ οὕτως αὐτὴν τὴν σύγκρισιν ποιήσασθαι πρὸς ἀλλήλας. ἕτερον δέ, ὥσπερ εἶχε τοῦτο προειλημμένον ἐναργῶς ἀπὸ τῆς διαιρέσεως τῶν καθ᾽ ὑποκειμένου καὶ μὴ καθ᾽ ὑποκειμένου λεγομένων. καὶ ἀπὸ τοῦ κυριωτάτην δεδεῖχθαι οὐσίαν τὴν μήτε καθ᾽ ὑποκειμένου, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ. ἀπὸ γὰρ τούτου συνάγεται, τὸ, δευτέρας εἶναι οὐσίας τὰς καθ᾽ ὑποκειμένου μὲν λεγομένας, μὴ ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὔσας. καὶ τοῦτο δὲ προσαπορεῖ περὶ τῆς τάξεως. ὅτι ἀκόλουθον ἦν δεῖξαι τὴν πρώτην οὐσίαν μὴ οὖσαν μᾶλλον, καὶ ἧττον οὐσίαν. εἶθ᾽ οὕτως τῶν εἰδῶν τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδεῖξαι. ἔστι δὲ καὶ πρὸς τοῦτο ἡ αὐτὴ ἀπολογία, ὥσπερ ἤδη προειλημμένον ἔχει τὸ μὴ εἶναι μᾶλλον καὶ ἧττον τὴν πρώτην οὐσίαν. ὅτε πρώτως αὐτὴν καὶ μάλιστα καὶ κυριώτατα οὐσίαν εἶναι ἀπεφήνατο. πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ὥρισται. καὶ οὐκ ἔχει τὸ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἀόριστον. τὸ μὲν γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον, πρόεισιν ἀπαύστως. τὸ δὲ μάλιστα, ἵσταται κατὰ τὴν ὑπερβολήν. διατί δὲ οὐχὶ καὶ αἱ ἐννέα κατηγορίαι τῶν συμβεβηκότων δεύτεραι ἔσονται οὐσίαι, διὰ τὸ κατηγορεῖσθαι τῶν πρώτων οὐσιῶν. ἢ αὗται αἱ δεύτεραι οὐσίαι, οὐκ εἰσὶ συμβεβηκότα, διὰ τὸ ἐνυπάρχειν ταῖς ἀτόμοις οὐσίαις, καὶ κατ᾽ αὐτῶν λέγεσθαι. ἢ οὐχὶ πάντα τὰ κατηγορούμενα τῶν οὐσιῶν ἔσονται δεύτεραι οὐσίαι. ἀλλ᾽ ἐκεῖνα μόνα, ὅσα ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, οἷά ἐστι τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη. ἀλλὰ διατί εἶπε, τὸ γὰρ ἴδιον μᾶλλον. οἷον, ἄνθρωπος ἢ ζῷον. οὐ γὰρ ἴδιον ὁ ἄνθρωπος σωκράτει, ἀλλ᾽ εἶδος. ἢ οὐχὶ τὸ κυρίως ἴδιον ἐνταῦθα παρείληπται. ἀλλ᾽ ὡς παρὰ τὸ ἧττον βαρὺ κοῦφον λέγομεν, οὕτως τὸ ἧττον κοινόν, ἴδιον ἐκαλέσαμεν. ἀλλ᾽ οὐδὲ μία φασὶν οὐσία μᾶλλον καὶ ἧττον, ὥσπερ ἐρεῖ προϊών. πῶς οὖν τὸ εἶδος τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία λέγεται. ἢ ὅτι οὐ καθόσον οὐσίαι εἰσί, τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ἧττον αὐτῶν λαμβάνει, ἀλλὰ κατὰ τὸ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας αὐτῶν ὑπόστασιν. ἀλλ᾽ ἔτι μοι δοκεῖ μένειν τὸ ἄπορον. ἡ γὰρ αἰσθητὴ οὐσία, ἡ μάλιστα ἐστὶν οὐσία. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ κατηγοριῶν ἐν αἷς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττόν ἐστιν. ὥσπερ ἐπὶ τῆς ποιότητος κατὰ τὴν πρὸς τὸ μάλιστα ἀπόστασιν, τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον θεωρεῖται. μᾶλλον γὰρ λευκόν, τὸ τῷ μάλιστα συνεγγίζον. ἐπεὶ γὰρ οὐδὲ ἐκεῖ καθόσον ποιὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἔχει. ὁμοίως γὰρ ἄμφω ποιά. μήποτε οὖν ἡ οὐσία λέγεται μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, διότι κἂν τῶν εἰδῶν αὐτῆς, τὸ μὲν μᾶλλον οὐσία. τὸ δὲ, ἧττον. τὸ δὲ, μάλιστα. ἀλλ᾽ ἕκαστον εἶδος, οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. οὔτε γὰρ γένος γένους, οὔτε εἶδος εἴδους, οὔτε ἄτομον ἀτόμου, μᾶλλον καὶ ἧττόν ἐστιν οὐσία. ἐπὶ μέντοι τῆς ποιότητος, ἐν τοῖς εἴδεσιν αὐτῆς τῆς ποιότητος, θεωρεῖται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. λευκὸν γὰρ λευκοῦ, μᾶλλον ἐστὶ καὶ ἧττον. οὕτως μὲν πορφύριος καὶ ἰάμβλιχος λύουσι τὰς ἀπορίας. ὡς δὲ ἀλέξανδρος δείκνυται τὸ ἄτομον οὐσίαν, φιλοτιμούμενος τὸ πρώτως κινοῦν ἐν αὐτῇ τιθέναι, χαλεπώτεραι γίνονται αἱ ἀπορίαι. πῶς γὰρ ἔτι τῷ δευτέρῳ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας μᾶλλον ἔσται οὐσία. πῶς δὲ αἱ νοηταὶ οὐσίαι εἰς ταὐτὸ ταῖς αἰσθηταῖς συνταχθήσονται. ἀτόπως δὲ τὸ ἄτομον ἄλλως ἐπὶ τῶν νοητῶν λεγόμενον, ἄλλως ἐκεῖνος ἐκδέχεται, ὁμωνυμίᾳ μόνῃ χρώμενος. οὐκ ὀρθῶς δὲ καὶ τὸ γνώρισμα τῶν ἐνύλων οὐσιῶν, τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ταῖς ἀΰλοις οὐσίαις προσφέρει. δῆλον γὰρ δή πουθεν, ὡς ἄλλως μὲν τὰς ἐνύλους ἐχαρακτηρίζομεν τῷ ἔχειν τι ἐν ὑποκειμένῳ. ἄλλως δὲ τὰς ἀΰλους τῷ μηδὲν ἔχειν ὡς ἕτερον ἐν ἑτέρῳ.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ἔτι δὲ σπουδάζει ἵνα μὴ ἐλαττωθῇ τῶν πρώτων οὐσιῶν τῶν συνθέτων ἡ πρώτως κινη-
τικὴ οὐσία, σχέσιν αὐτῇ τὴν πρὸς ταύτας διδόναι. ἀλλ' ἵνα γάρ φησι τῶν οὐσιῶν τῶν ἐχου-
σῶν τὰ ἐν ὑποκειμένῳ, ἡ μάλιστα ἂν εἴη οὐσία. τὸ δέ, οὐχ οὕτως ἔχει. οὐ γάρ ἐστιν ὅπως
ἡ νοητὴ καὶ πρώτως κινητικὴ οὐσία, ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ σύνθετα καὶ ἔνυλα σχέσεως, τὸ
μάλιστα οὐσία εἶναι παραλαμβάνει, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐκ τοῦ χωριστὴ εἶναι ἀπὸ πάν-
των. ἀρχύτας δὲ ὁ πυθαγόρειος, οὐ προσίεται τὴν νῦν προκειμένην τῶν οὐσιῶν δι-
» αίρεσιν, ἀλλ' ἄλλην ἀντ' αὐτῆς ἐκεῖνος ἐγκρίνει, λέγων. Τᾶς τε γὰρ ὠσίας ἐντὶ δια-
» φοραὶ τρεῖς. ἁ μὲν γάρ, ἐντὶ ὕλα. ἁ δέ, μορφά. ἁ δέ, συναμφότερον ἐκ τούτων. Αὕτη δὲ
ἡ διαίρεσις, κατ' αὐτὸν γέγονε τὸν τῆς οὐσίας λόγον. καὶ ἐπὶ πάντα διατείνει, καὶ κατὰ
φύσιν χρῆται τῇ διακρίσει τῶν οὐσιῶν. ἀλλ' οὐχ ὡς ἡ ἀριστοτελικὴ διαίρεσις, τῆς συ-
νηθείας μόνης ἔχεται τῶν σημασιῶν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἀκριβεστά-
τοις ἑαυτοῦ συγγράμμασι ταύτῃ χρώμενος τῇ διαιρέσει. ὥσπερ ἔν τε τῇ φυσικῇ ἀκρο-
άσει, καὶ τῇ μετὰ τὰ φυσικά. τῶν μέντοι πυθαγορείων, οὐδεὶς ἂν προσοῖτο ταύτην
τὴν διαίρεσιν τῶν πρώτων καὶ δευτέρων οὐσιῶν. ὅτι τοῖς καθόλου τὸ πρώτως ὑπάρ-
χειν μαρτυροῦσι. τὸ δὲ ἔσχατον, ἐν τοῖς μεριστοῖς ἀπολείπουσι. καὶ διότι ἐν τοῖς ἁ-
πλουστάτοις τὴν πρώτην καὶ κυριωτάτην οὐσίαν ἀποτίθενται. ἀλλ' οὐχ ὥσπερ νῦν λέγεται
ἐν τοῖς συνθέτοις καὶ αἰσθητοῖς. καὶ διότι τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ὄντα νομίζουσιν. ἀλλ' οὐχ
συγκεφαλαιούμενα ταῖς χωρισταῖς ἐπινοίαις. πῶς οὖν ὁ ἀριστοτέλης, καίτοι γινώσκων
καὶ τὴν κατ' ἀρχύταν τῆς οὐσίας διαίρεσιν, οὐκ ἐχρήσατο νῦν αὐτῇ. ἢ ὅτι τῆς λογικῆς
πραγματείας οἰκεία μᾶλλον ἦν αὕτη ἡ διαίρεσις. ὑποκειμένων γὰρ καὶ κατηγορουμέ-
νων ἁπλῶν φωνῶν παράδοσιν ἐν τούτοις ποιούμενος, εἰκότως καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἦν ὑπο-
κεῖσθαι πάσῃ εἰπεῖν, εὑρὼν τι κατηγορούμενον τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος, εἰς ταῦτα τὴν δι-
» αίρεσιν ἐποιήσατο. Κοινὸν δὲ πάσης οὐσίας, τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. ἕως τοῦ,
» ὥστε οὐκ ἂν εἴη ἡ οὐσία τῶν ἐν ὑποκειμένῳ. Διελὼν πόσαι καὶ τίνες εἰσὶν αἱ οὐσίαι,
ἐφεξῆς τὰ ὑπάρχοντα αὐταῖς τά τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια παραδοῦναι προτίθεται εἰκό-
τως. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἦν ὅρον ἑκάστου τῶν γενῶν ἀποδιδόναι, ἐπὶ πλέον ἔδει φροντίζειν τῆς τῶν ὑπαρ-
χόντων αὐτοῖς παραδόσεως. ἐκ γὰρ τοῦ ὁρισμοῦ καὶ τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἡ φύσις ὅλη κατε-
φαίνετο. ἐπεὶ δὲ ὁρισμὸν οὐκ ἦν ἀποδιδόναι, ἀλλ' ὑπογραφὴν μόνον καὶ παραδείγμα-
τα, εἰκότως τῆς τῶν ὑπαρχόντων ἔδει καταλήψεως. τῶν τε κοινῶν, καὶ μάλιστα τῶν
ἰδίων. ἵνα ἐκ τούτων ὥσπερ ἐκ γένους καὶ διαφορῶν, οἷον ὁρισμός τις ἑκάστου τῶν γενῶν ἀπο-
δοθείη. κοινὸς οὖν οὗτος ἀπολογισμὸς ἔστω ἐφ' ἑκάστου τῶν γενῶν, μετὰ τὴν δι-
αίρεσιν τὰ ὑπάρχοντα τοῖς γένεσι παραδιδόναι, τά τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια. καὶ πρὸ τούτων τὰ
πρὸς ἄλλα γένη κοινά. ὁ δὲ ἰάμβλιχος οἴεται προηγουμένως ἐφ' ἑκάστου γένους τὸ ἴδιον
ζητεῖν, ὡς δυνάμενον ὁπωσοῦν ἀντὶ ὁρισμοῦ τὴν φύσιν τοῦ ζητουμένου παραστῆσαι. ἐπειδὴ
δὲ συνέβαινε τὸ κυρίως ἴδιον ζητοῦντα, ὃ μόνῳ καὶ παντὶ ὑπάρχει μεριστῶς ἐφάπτεσθαι
αὐτοῦ, ποτὲ μὲν τοῦ παντὶ μέν, οὐ μόνῳ δὲ ὑπαρχόντων ἀντιλαμβανόμενον. ποτὲ δὲ τοῦ μόνῳ
μέν, οὐ παντὶ δέ. διὰ τοῦτο τὰ μὲν διῃρημένως τυγχάνοντα τῆς ἰδιότητος, ἀποδοκιμάζει

λέγων. οὐκ ἴδιον δὲ οὐσίας τοῦτο, ὡς τοῦ ἰδίου μάλιστα ζητουμένου. τὰ δὲ ὁλόκληρα καὶ κυρίως ἰδιώματα, ὡς προσήκοντα ἐξηρίθμηται. ζητητικὸς δὲ ὢν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ διὰ ζητήσεως τὸ ἀληθὲς εὑρίσκων, πρῶτον περὶ ἐπιπολῆς τοῖς ὁλοσχερῶς λεγομένοις, καὶ διελέγχων αὐτά, οὕτως ὕστερον τελευτῶν τὸ ἀληθὲς εὑρίσκει. καὶ λέγοιτο μὲν ἂν καὶ ταῦτα καλῶς. οἰκειότερον δὲ ἴσως καὶ τὸ τὰ κοινὰ πρὸς ἄλλας κατηγορίας προηγουμένως ἐκτίθεσθαι, ὡς ἐκ τῶν κοινῶν καὶ τῶν ἰδίων ἀκριβεστέρας γινομένης τῆς τοῦ ζητουμένου περιγραφῆς. δηλοῖ δὲ καὶ Ἀρχύτας, οὐ τὰ ἴδια μόνα ζητῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ κοινὰ πρὸς τὰς ἄλλας κατηγορίας ἐκτιθέμενος. καὶ παραγεγράφθω πλείονα τῶν Ἀρχυτείων. ἐπειδὴ καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ὀλίγον περὶ τὴν ἀμφιβολίαν καὶ αὐτὸ παρέχον, ἀνέγραψε. » Ταῖς δὲ ὠσίαις ταύταις καὶ ταῖς κατηγορίαις συνυπάρχει τινὰ μέν, κοινά. τινὰ δέ, ἴδια. λέγω δὲ κοινὰ μέν, τᾶς ὠσίας. τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. οὐ γὰρ ἐνδέχεται μᾶλλον καὶ ἧττον ἦμεν ἄλλον. οὐδὲ μᾶλλον θεόν, ἢ φυτόν. καὶ τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον. ἀνθρώπῳ γὰρ ἄλλος οὐκ ἔστιν ἐναντίον. οὐδὲ μᾶλλον θεῷ θεός. οὐδὲ ταῖς ἄλλαις ὠσίαις. τό, τε καθ' αὑτὸ ἦμεν, ἀλλὰ μὴ ἑτέρῳ τινὶ συνυπάρχειν, ὥσπερ γλαυκότατα καὶ χαροπότατα ὀφθαλμοῖς. οὐσίας οἰκεῖον. πᾶσα γὰρ οὐσία, καθ' αὑτάν ἐντι. τὰ δὲ συνυπάρχοντα καὶ συμβεβηκότα, ἢ ἐν ταύτᾳ ἢ οὐκ ἄνευ ταύτας. εἶτα τὰ κοινὰ τῆς ποιότητος εἰπών, ἐπάγει. καὶ τᾷ ποιότητι δὲ πρέπονται πολλὰ καὶ τῶν τᾶς ὠσίας. οἷον, τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧσσον. εἰπὼν δὲ καὶ πρός τι, τὰ κοινὰ ἐπάγει. ὑπάρχει δὲ καὶ ἴδιον ἑκάστας αὐτᾶς. τᾶς μὲν ὠσίας, τὸ ταὐτὰν καὶ μίαν ἀριθμῷ διαμένοισαν τῶν ἐναντίων δεκτικὴν ἦμεν. οὕτως ἄρα καὶ τὰ κοινὰ πρὸς τὰς ἄλλας κατηγορίας, καὶ τὰ ἴδια βούλεται παραδιδόναι. ὅμως μέντοι Πορφύριος, τὰ ἴδια μὲν ἑκάστου τῶν γενῶν παραδίδοσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ οὐ χρὴ τὰ κοινὰ ἁπλῶς, πρὸς τὰς ἄλλας κατηγορίας καὶ τὰ ἴδια βούλεται παραδιδόναι. τριχῶς δὲ λέγεσθαι τὸ ἴδιον. τὸ μέν, παντὶ μέν, οὐ μόνῳ δὲ ὑπάρχον. ὡς τὸ δίπουν τῷ ἀνθρώπῳ. τὸ δὲ μόνῳ μέν, οὐ παντὶ δέ. ὥσπερ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ γραμματικόν. τὸ δέ, καὶ μόνῳ καὶ παντί. ὅπερ καὶ κυρίως ἐστὶν ἴδιον, ὥσπερ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ γελαστικόν. τὰ οὖν μὴ μόνα ὑπάρχοντα, ταῦτα καὶ κοινά ἐστι πρὸς τὰ ἄλλα γένη. ὅταν παντὶ μέν, μὴ μόνῳ δὲ ὑπάρχῃ. ἐπιστῆσαι δὲ χρὴ τοῖς Ἀρχυτείοις, ὅτι οὐδὲν ζητητικῶς ἐν τούτοις, οὐδὲ ἀμφιβόλως, ἀλλ' ἀποφαντικῶς μετὰ τοῦ θάρρους τῆς ἐπιστήμης προάγει πάντα καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἀναγκαιοτάτων τῷ λόγῳ προτάσεων. Ἴσως δ' ἄν τις ἀπορήσειε πῶς δυνατὸν πάσης οὐσίας τὸ ἴδιον ἀφορίζεσθαι. καθ' ἑκάστην γὰρ οὐσίαν διάφορον. καὶ τὸ ἰδίωμά ἐστιν ἕτερον. οὐ κοινὸν ἅμα τῶν συνθέτων καὶ ἅμα τῶν ἁπλῶν ἀποδοθήσεται ἰδιώματα. καὶ ἄλλο μὲν τῶν ἀκινήτων. ἄλλο δὲ τῶν ἐν μέρει μεταλαμβανόντων τῆς κινήσεως. καὶ ἕτερον μὲν τῶν ἑστηκότων ἐν τοῖς εἴδεσιν ὡσαύτως. ἕτερον δέ, τῶν μεταβαλλομένων. καὶ ἔτι τῶν νοητῶν καὶ αἰσθητῶν ὡσαύτως. ἀλλ' ἔστι λέγειν ὅτι δυνατὸν τὴν ἀνάλογον ὁμοιότητα ἀφορίζεσθαι πανταχοῦ. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι κοινόν, καὶ τῶν πρώτων καὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν ὑπάρχειν. εἴτε ὡς κοινὸν τοῦτο λέγων, εἴτε ὡς μοῖραν τοῦ ἰδίου τῆς οὐσίας παραδιδοὺς αὐτό. καὶ ὕστερον μὲν τῆς πρώτης οὐσίας, οὐκ ἐδεήθη ἀποδείξεως.

αὐτόθεν γὰρ ὡμολόγηται οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, διά τε τῆς ἐν ἀρχῇ τετραχῇ γενομένης
διαιρέσεως. καὶ ὅτε τίς ἐστιν ἡ κυριωτάτη οὐσία ἐδίδασκε. περὶ μέντοι τῆς δευτέρας
οὐσίας, καθ' ὑποκειμένου μὲν λεγομένης, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὔσης, ἀποδείκνυσι.
τῶν δὲ ἀποδείξεων, ἡ μὲν ἐστὶν ἀπὸ τῆς διαιρέσεως. αἱ γὰρ δεύτεραι οὐσίαι εἰσὶν, αἱ
καθ' ὑποκειμένων μὲν τῶν ἀτόμων λεγόμεναι. ἐν ὑποκειμένῳ δὲ αὐταῖς οὐκ οὖσαι.
δευτέρα δὲ ἀπόδειξις, ἀπὸ τοῦ μὴ οἷόν τε τὸν τινὰ ἄνθρωπον ἄνευ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι. τὸ δὲ
τοῦτο οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ὅλος ἔσται τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ. οὐδὲ ἄλλη δευτέρα οὐσία οὐδὲ
μία. οὐ γὰρ συντελεῖ τι τὰ ἐν ὑποκειμένῳ, εἰς τὸ τῶν ὑποκειμένων οὐσίαν. ὁ μέντοι τὶς
ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐστὶν, ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου συμπληρούμενος. τὸ δὲ μὴ ἐν τῇ πρώτῃ οὐ-
σίᾳ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι αἱ ἄλλαι οὐσίαι, οὐδὲ ἐν ἄλλῳ τινὶ ἔσονται ὡς ἐν ὑποκειμένῳ.
πάντα γὰρ τὰ ἄλλα ἢ ἐν ὑποκειμέναις ἐστὶ ταῖς πρώταις οὐσίαις, ἢ καθ' ὑποκειμένων αὐ-
τῶν λέγεται. ἔτι δὲ τὰ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα, φθείρεσθαι δύναται σωζομένου τοῦ ὑπο-
κειμένου, ὥσπερ τὸ λευκόν. τὰ δὲ εἴδη καὶ τὰ γένη, οὐ δύναται φθαρῆναι σωζομένων
τῶν ἀτόμων, καθ' ὧν λέγονται. ἔτι τοῦ ὑποκειμένου δὲ φθαρέντος, τὸ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ, οἴ-
χεται. τὸ δὲ καθόλου, σώζεται, ἄλλοτε ἀλλοίων τῶν ἀτόμων γινομένων. ἔτι δὲ τὰ εἴδη καὶ τὰ γέ-
νη, ἐν τοῖς ἰδίοις ἀτόμοις ἔσται ἐν ὑποκειμένοις, ἢ ἐν ἄλλοις. ἀλλ' οὔτε ἐν τοῖς ἰδίοις δύ-
ναται. καὶ γὰρ καὶ τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα ἐν τοῖς ἰδίοις ἀτόμοις, οὐκ ἔστιν ὡς ἐν ὑποκειμέ-
νοις, ἀλλ' ὡς καθ' ὑποκειμένων αὐτῶν λέγεται. οὐ μὴν οὐδὲ ἐνυπάρχοι ἐν ἄλλῳ. οὐδὲν γάρ ἐστιν
ὑποκείμενον ἄνευ τῶν ἀτόμων οὐσιῶν. ἔτι δὲ καὶ οὕτως ὁ ἀριστοτέλης συλλογίζεται. τὰ ἐν ὑπο-
κειμένῳ ὄντα, ὁμωνύμως κατηγορεῖται. οὐδεμία δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν ὁμωνύ-
μως κατηγορεῖται, ἀλλὰ συνωνύμως. οὐδεμία ἄρα τῶν δευτέρων οὐσιῶν ἐν ὑποκειμένῳ
ἔσται. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἡ πρώτη. οὐδεμία ἄρα οὐσία ἐν ὑποκειμένῳ. καὶ κατὰ τὴν ἀρχύτειον δὲ
τῶν οὐσιῶν διαίρεσιν τὴν εἰς ὕλην καὶ εἶδος καὶ σύνθετον, τὸ αὐτὸ δείκνυσιν ὁ λόγος, ὅτι οὐδεμία
οὐσία ἐν ὑποκειμένῳ. ἡ μὲν γὰρ ὕλη ὑποκειμένη οὖσα πᾶσι, καὶ πρῶτον ὑποκείμενον, πρόδη-
λον ὡς οὐκ ἔστι τῶν ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλ' οὐδὲ τὸ εἶδος ἐστὶν ἐν τῇ ὕλῃ, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ.
μεθ' οὗ γὰρ συναπαρτίζει εἰς ἕν τι κατ' ἴσην συντέλειαν, οὐκ ἔστι θάτερον ἐν θατέρῳ. ὥστε
οὐδ' ἂν αὐτὸ εἴη ἐν ὑποκειμένῳ. ἡ δὲ σύνθετος οὐσία, περιέχουσα ἐν ἑαυτῇ τὸ εἶδος καὶ τὴν
ὕλην, τὸ πῶς οὐκ ἂν εἴη ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλὰ τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, ἀποφατικόν.
ἀποφατικῶς δὲ φασὶν, οὐδὲν οἷόν τε τῇ διανοίᾳ περιλαμβάνειν. ἀόριστος γὰρ ἡ ἀπόφα-
σις. καὶ ὡρισμένην γνῶσιν τῷ ἀορίστῳ συναρμόζειν ἀδύνατον. ἢ τὸ δηλούμενον ἀπὸ τῆς
ἀποφατικῆς ταύτης φωνῆς, ὡρισμένον πως ἐστὶ καὶ καταφατικόν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο λέ-
γει τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, ἢ ὅτι αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν, ἑαυτοῦ ἐστιν. ἢ μέρος ἐστὶ συμπληρωτι-
κὸν τοῦ [illegible] τοῦ. καὶ ὅτι ὑποκείμενον ἐστί. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο κοινὸν ὑπάρχει κατὰ πάσης οὐσίας.
ἀλλὰ ἄλλως μὲν ἡ ὕλη τῷ εἴδει ὑπόκειται, ἄλλως δὲ τὸ συναμφότερον ταῖς ἀπ' αὐτοῦ
γινομέναις ἐνεργείαις. ἔτι δὲ ἡ οὐσία ἐστὶ κυρίως, ἀφ' ἧς τὰ ἄλλα, καὶ δι' ἣν τὰ ἄλλα,
καὶ περὶ ἣν τὸ πάσχειν, καὶ ἀφ' ἧς τὸ ποιεῖν, τῇ δὲ τοιαύτῃ ὑπάρχει τὸ μὴ ἐν ὑπο-
κειμένῳ, τὸ πῶς ἡ οὐσία λέγεται μὴ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ. καθ' αὐτὴν γὰρ οὖσα,

οὐκ ἔχει ἐν ἄλλῳ τὸ εἶναι. καὶ τὸ εἶδος δὲ καὶ τὸ γένος μέρη ὄντα τῆς οὐσίας, οὐκ ἔσται ἐν ὑποκειμένῳ. τὸ δὲ μήτε ἐν ὑποκειμένῳ, μήτε καθ' ὑποκειμένου, προσθετέον ὡς κατ' ἄλλου. ὅταν γὰρ τὸν ἄνθρωπον τοῦ σωκράτους κατηγορῶμεν, οὐχ ὡς τὸ ξύλον λευκὸν λέγομεν, ἀλλ' ὡς τὸ λευκόν. περὶ μὲν οὖν τούτων, τοσαῦτα. Ἀπορήσειε δ' ἄν τις, πῶς οὐκ ἔσται οὐσία ἐν ὑποκειμένῳ, ὅταν νοῦς ᾖ ἐν τῇ ψυχῇ. ψυχὴ δὲ ἐν σώματι. αἱ δὲ ἰδέαι κατὰ πλάτωνα, ἐν τῷ νῷ. ἢ οὐχ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ἐνυπάρχουσιν, οὐδὲ ὡς συμβεβηκότα ἐοίκασι μεθέξει, ἀλλ' ὡς οὐσία πάρεστι μὲν ἑτέρᾳ οὐσίᾳ. οὐχ ὡς μέρους τινὸς ἐν ὅλῳ τούτων ἐνόντων, ἀλλ' ὡς τῆς ἐντελεχείας καὶ τῆς κατ' ἐνέργειαν οὐσίας, ἐν τῇ κατὰ δύναμιν ὑποδοχῇ, καὶ ἐν τῇ ἀτελεῖ φύσει ἐνυπαρχούσης χωριστῶς. οἷον ἐν νηὶ κυβερνήτου. καὶ καθόλου παντὸς τοῦ χρωμένου ἐν ἐκείνῳ ᾧ χρῆται, καὶ πρὸς αὐτὸ παρόντος. ἢ τῆς συνεχούσης αἰτίας πρὸς τὴν συνεχομένην κατ' ἄλλον τρόπον παραγινομένης, ἢ τῆς ἡνωμένης οὐσίας περιεχούσης ἐν ἑαυτῇ τὴν πεπληθυσμένην, ὥσπερ τοῦ κέντρου ἐν ἑαυτῷ τὸν κύκλον συνειληφότος. κατὰ γὰρ ταῦτα πάντα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοιαῦτα δύναταί τις ἐξηγεῖσθαι τὴν τῶν οὐσιῶν παρουσίαν ἐν ἑτέραις οὐσίαις. καὶ οὐδὲν ἄτοπον ἐκ τούτου συμβήσεται. ἀλλ' οὐδὲ ὁ χρόνος φασὶν ἐν ὑποκειμένῳ. καὶ διαιρετέον τὸν χρόνον, ἤτοι κατὰ τὸ μετροῦν, ἢ κατὰ τὸ μετρούμενον. καὶ εἰ μὲν κατὰ τὸ μεμετρημένον τις αὐτὸν λάβῃ, ἔσται ἐν τῇ κινήσει τὸ μέτρον, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. ὥσπερ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις ἐν τῷ κινουμένῳ. εἰ δὲ κατὰ τὸ μετροῦν, οἷον τὴν ψυχὴν ὡς ὁ ἀριστοτέλης φησὶν, ἐν τῷ μετροῦντί ἐστι τὸ μέτρον. εἰ μέντοι τις χρόνον λαμβάνει τὸν καθ' αὑτὸν ὑφεστῶτα, δῆλον ὡς οὐσία οὗτός ἐστι. καὶ ἄλλης φιλοσοφίας ὁ τοιοῦτος λόγος. καὶ τὸν τόπον δὲ εἴ τις λέγοι, ὡς οὐδὲ αὐτὸς ἐν ὑποκειμένῳ, φήσομεν πρὸς αὐτόν. ὅτι πέρας τοῦ περιέχοντος ὢν ὁ τόπος κατὰ τὴν τοῦ ἀριστοτέλους περὶ τοῦ τόπου φιλοσοφίαν, ἐν ἐκείνῳ ἔσται, καὶ οὕτως ἔσται τῶν ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, εὐδιάλυτα. ἐκεῖνο δὲ ἀπορίας ἄξιον, πῶς τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ καὶ τὰ ἄλλα τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχοντα, κοινῶς οὐχ ὡς συμβεβηκότα τινὶ δείκνυται. οὐ γὰρ κατ' αὐτὸ τὸ εἶναι τὴν κοινωνίαν δείκνυσι τῶν οὐσιῶν. πρὸς ὃ φασὶν οἱ σπουδαιότεροι τῶν ἐξηγητῶν, ὅτι ἡ αἰσθητὴ οὐσία, συμφόρησίς τίς ἐστι ποιοτήτων καὶ ὕλης. καὶ ὁμοῦ μὲν πάντα συμπαγέντα, μίαν ποιεῖ τὴν αἰσθητὴν οὐσίαν. χωρὶς δὲ ἕκαστον λαμβανόμενον, τὸ μὲν, ποιόν. τὸ δὲ, ποσόν ἐστι λαμβανόμενον, ἢ τι ἄλλο. καὶ ὃ μὲν ἂν ἐκλεῖπον μήπω ἀπαρτισμένην παρέχεται τὴν αἰσθητὴν οὐσίαν, μέρος ἔσται τῆς δε τῆς οὐσίας. ὃ δ' ἂν γενόμενον τῇ οὐσίᾳ ἐπισυμβῇ, τὴν οἰκείαν ἔχει τάξιν τὴν ἐπίκτητον, οὐ κρυπτόμενον ἐν τῷ ποιοῦντι τὴν λεγομένην οὐσίαν. καὶ ἕκαστον μὲν τῶν συνιόντων, οὐκ ἔστιν οὐσία. τὸ δὲ ὅλον τὸ ἐκ πάντων, οὐσία ἐστί. καὶ οὐ δυσχεραντέον, εἰ τὴν οὐσίαν τὴν αἰσθητὴν ἐξ ἀνουσίων ποιοῦμεν. οὐδὲ γὰρ τὸ ὅλον ἀληθές ἐστιν ἡ οὐσία, ἀλλὰ μιμουμένη τὴν ἀληθῆ. ἥ τις ἄνευ τῶν ἄλλων, περὶ ἑαυτὴν ἔχει τὸ ὄν. καὶ τῶν ἄλλων ἐξ αὐτῆς γινομένων, ὅτι ἀληθῶς ἦν. ἐν δὲ τῇ αἰσθητῇ καὶ συνθέτῳ, καὶ τὸ ὑποβεβλημένον ἄγονον καὶ οὐχ ἱκανὸν εἶναι ὄν. ὅτι μὴ δὲ ἐξ ἄλλου τὰ ἄλλα. σκιά τε καὶ ἐπισκιὰ αὐτῇ οὔσῃ. οἷον ζωγραφία. καὶ σκιαγραφία. διόπερ ἐξ ἀνάγκης συμ-

βαίνει μὴ πάντα ἐν τῷ εἶναι ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν γινομένων. μὴ δὲ ἡμᾶς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῖς λαμβάνοντας, δύνασθαι ἀεὶ τὰ κατ' οὐσίαν ὑπάρχοντα αὐτοῖς περιλαμβάνειν. Ἀλλὰ διὰ τί ἀπὸ τῶν μὴ ἰδίων τῆς οὐσίας χαρακτηρίζει αὐτήν. Πρὸς τοῦτο δὴ καὶ φήσομεν τὰ μὴ ὄντα οὐσίας. ἐκεῖνο γὰρ οὐκ ἔστιν οὐσία, ᾧ ἂν μὴ ὑπάρχει τὸ μὴ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ. πρὸς τὸ εἰδέναι οὖν τὰς μὴ οὐσίας, χρήσιμον τοῦτο. οὐκ εὐθὺς δὲ εἰσόμεθα τίς ἡ οὐσία. ἀλλὰ δευτέρας δεόμεθα διδασκαλίας. μήποτε δὲ καὶ αὐτόθεν τῆς οὐσίας ἴδιον τοῦτο τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸ εἶναι. καὶ γὰρ κοινὸν καὶ ἐπὶ τοῦτο πρὸς τὴν διαφοράν, ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ καθὸ οὐσιώδης
» ἐστὶν, ἔχει καὶ τοῦτο. διὸ καὶ ἀρχύτας ἐν μὲν τοῖς κοινοῖς τίθησι τὸ καθ' ἑαυτὸ ἦμεν,
» ἀλλὰ μὴ ἑτέρῳ τινὶ συνυπάρχειν. ὥσπερ γλαυκότητα καὶ χαροπότητα ὀφθαλ-
» μοῖς. οἰκεῖον δὲ αὐτὸ καλεῖ τῆς οὐσίας. ὅτι καὶ τῇ διαφορᾷ ὡς οὐσίᾳ ὑπάρχει τοῦτο.
ἐπειδὴ λοιπὸν καιρός ἐστι τὴν κοινότητα διατεῖναι τῆς οὐσίας καὶ ἐπὶ τὰς διαφοράς, λέγω δὲ τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, δεῖ πρὸ τούτου διορίσαι τὸ περὶ τῆς τάξεως ζήτημα. λέγουσι γάρ τινες, ὡς ἔδει τὸν περὶ τῶν διαφορῶν λόγον προτετάχθαι, τὸ περὶ
» τῶν μερῶν τῶν οὐσιῶν εἰρημένον. Μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν, ὡς ἐν
» ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις. ὡς γὰρ ὁ σωκράτης πρώτη οὐσία, καὶ τὰ μέρη τοῦ
» σωκράτους πρῶται οὐσίαι εἰσίν. οἷον, ἡ τούτου χείρ. ἡ τούτου κεφαλή. Ὅταν οὖν λέγωμεν μηδεμίαν οὐσίαν εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ, μηδὲ ἔχει ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ εἶναι οὐσίας. ἐν ὑποκειμένῳ γὰρ ἐλέγομεν, οὐ τὰ ὡς μέρη ἔν τινι ὑπάρχοντα, ἀλλὰ τὰ μὴ ὡς μέρη. ὥστε τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν, ἐν ὅλῳ μέν ἐστιν ἕκαστον ἐκείνων, ὡς μέρος ὄν. ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστι. ταῦτα οὖν ἔδει προτετάχθαι ὥς δοκεῖ τισι, λύσιν ἔχοντα ἀπορίας τινὸς περὶ οὐσιῶν φερομένης. εἶτα οὕτως ἐπῆχθαι. ὅτι οὐ μόνον ταῖς οὐσίαις ὑπάρχει τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ὥσπερ ταῖς διαφοραῖς. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν τὸ μὲν εἶδος, κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορεῖται. τὸ δὲ γένος, κατὰ τοῦ εἴδους. καὶ τοῦ, οὐ μὴν συναρέσκει τοῖς ἀκριβεστέροις ἡ τοιαύτη τῆς τάξεως μετάθεσις. ἀλλὰ τὴν ἀριστοτέλους μᾶλλον ἐγκρίνουσιν. ἐπειδὴ γὰρ καὶ αἱ δεύτεραι οὐσίαι καὶ αἱ διαφοραὶ δοκοῦσιν ὡς μέρη συμπληροῦν τὰς ἀτόμους οὐσίας, ἔδει μετὰ τὰς δευτέρας οὐσίας, περὶ τῶν διαφορῶν εἰπεῖν. καὶ τότε οὕτως, τὸ κοινὸν ὡς ἐφαρμόττον, καὶ δευτέραις οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς. λέγω δὲ τὸ μέρεσιν εἶναι τῆς οὐσίας, τοῦτο ἀσφαλίσασθαι. ὥστε, μέρη ὄντα αὐτὰ τῶν οὐσιῶν, μὴ νομίσαι ἐν ὑποκειμένοις τοῖς ὅλοις. ἀκολουθοτέρα γὰρ αὕτη ἡ τάξις, ἥπερ μεταξὺ τοῦ περὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν λόγου, καὶ τοῦ περὶ τῶν διαφορῶν ἐμβαλόντα τὸν περὶ τῶν μερῶν λόγον, διακόψαι τὴν συνέχειαν. ἡ μὲν οὖν τάξις, οὕτως ἔχει καλῶς. ἐπειδὴ δὲ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχειν εἰπὼν τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, κοινὸν αὐτὸ πρὸς τὰς διαφορὰς εὑρίσκει. καὶ διὰ τοῦτο ἀξιοῖ μὴ εἶναι ἴδιον τῆς οὐσίας. ἐκτέον οὖν πρῶτον περὶ διαφορᾶς, τί ἐστι. καὶ γάρ τισι δοκεῖ διαφορὰ εἶναι, τὸ χωρίζειν πεφυκὸς τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος. καὶ δῆλον ὅτι ὡς πρὸς τὸ γένος αὐτῆς, οὕτως ἡ διάκρισις ἀποδέδοται. ὁ μὲν γὰρ βοηθός,

πρὸς τὸ εἶδος κυρίως φησὶ συντάττεσθαι τὴν διαφοράν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ γένος. διόπερ καὶ πολλάκις τὰ εἴδη συμπαραλαμβάνουσιν αἱ διαφοραί. καὶ σύμπασαι μὲν ὁμοῦ ἐνθεῖσαι ἂν τῷ τοῦ γένους. καθ' ἑαυτὴν δὲ ἑκάστη. κατὰ μὲν τῶν ὑφ' ἑαυτήν, καθ' ὧν ἂν λέγηται, κατὰ πάντων ἐνθεῖναι. κατὰ δὲ τοῦ γένους, οὐδαμῶς. οὐδὲ γὰρ μορφωτική ἐστιν ἑκάστου τοῦ γένους. διενήνοχε δὲ τοῦ εἴδους. ὅτι ἡ διαφορὰ ἐστὶ μετὰ τοῦ γένους. καὶ ἔστιν ἡ μὲν διαφορά, μορφὴ ὡς τοῦ γένους. τὸ δὲ γένος, ὥσπερ ὑποκείμενον προϋπάρχει. ἔστιν οὖν ἡ διαφορά, συμπληρωτικὴ οὐσίας ἁπλούστερον. ὡς τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη συμπληρωτικὰ οὐσίας λέγεται. συμπληροῖ γὰρ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ ζῷον. καὶ τὸ λογικόν. ἀλλὰ τὸ μὲν ζῷον, μεθ' ὑποκειμένου καὶ διαφορᾶς. τὸ δὲ λογικόν, ὡς ἁπλῆ ποιότης. κἂν πάλιν τὸ λογικὸν προστεθείη μετὰ τοῦ ζῴου, τὸ μέν, ἐξ ἀμφοῖν ἔσται ὡς σύνθετον. τὸ δέ, προστιθέμενον πάλιν. οἷον τὸ θνητὸν ὡς ἁπλῆ ποιότης. διὸ τὰ μὲν εἴδη καὶ τὰ γένη ὡς ὑποκείμενα, δεύτεραι οὐσίαι λέγονται. αἱ δὲ διαφοραί, καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγονται. οὐ μὴν εἰσὶν οὐσίαι. οὐ γὰρ εἰς τὸ εἶναι, ἀλλ' εἰς τὸ ποιὸν δὲ εἶναι συμβάλλονται. οὐ μὴν τοιοῦτον συμβεβηκότα εἰσίν, ὅτι συμβάλλονται εἰς οὐσίαν ταύτην, ἅπερ εἰδοποιοῦσι. διὰ τοῦτο οὖν οὐδὲ ἐν ὑποκειμένῳ. τὸ γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ χωρίζεται ἄνευ τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. τὸ δὲ τῆς διαφορᾶς, τοιοῦτον. ἄνευ φθορᾶς οὐ χωρίζεται. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἀχώριστον συμβεβηκός, φαίη ἄν τις χωρίζεται ἄνευ φθορᾶς. ἀλλὰ κἂν μὴ χωρίζηται τοῦτο, ἄνεσις ὅμως καὶ ἐπίτασις περὶ αὐτὸ θεωρεῖται. ὥσπερ περὶ τὸ μέλαν τοῦ αἰθίοπος, εἰς ἄλλους τόπους μεταστάντος. καὶ ἡ τοῦ γάλακτος δὲ λευκότης, ἧττον ἐστί. μᾶλλον δὲ ἡ τῆς χιόνος. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀχωρίστων συμβεβηκότων ὡσαύτως. ἐπὶ δὲ τῆς διαφορᾶς, τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον οὐκ ἔστιν. οὔτε ἐν πλείοσιν εἴδεσιν ἢ ἀτόμοις, οὔτε ἐν τῷ αὐτῷ. τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ διαφορά, εἰ μὴ οὐσία ἐστί, μήτε συμβεβηκός. ταύτην δὲ εἰπεῖν, μήτε οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τοιαύτη εἴη, εἴπερ πάντα τὰ ὄντα, ἢ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, ἢ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. ἀνάγκη οὖν ποιότητα οὐσιώδη τὴν διαφορὰν εἶναι συμπληρωτικὴν τῆς οὐσίας, ἢ μέσην ποιότητος καὶ οὐσίας κοινόν τινα σύνδεσμον παρεχομένην. ταῖς μὲν οὐσίαις, πρὸς τὰ συμβεβηκότα. τοῖς δὲ συμβεβηκόσι, πρὸς τὰς οὐσίας. ἡ γὰρ φύσις, οὐκ ἀμέσως ἀπὸ τῶν ἐναντίων εἰς τὰ ἐναντία μεταβαίνειν φιλεῖ. ὥσπερ οὐδὲ ἀπὸ τῶν ζῴων εἰς τὰ φυτά. ἀλλὰ μεταξὺ τινὰ φύσιν τὴν τῶν ζωοφύτων ὑπέστησε, συναγωγὸν ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων καὶ συμπληρωτικήν. κοινωνητικὴν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα. οὕτως ἐνταῦθα τινὰ μέσην ὑπέστησε τὴν διαφοράν. κατὰ μέν τινας, ὡς κεχωρισμένην ἀμφοῖν. κατ' ἄλλους δέ, ὡς ἀμφοτέρων μετέχουσαν. ἄλλη δὲ ἂν γένοιτο δόξα τῶν λεγόντων. μὴ μόνον συμπληρωτικὴν εἶναι τῆς οὐσίας τὴν διαφοράν, ἀλλὰ καὶ μέρος αὐτῆς. ἤτοι κατὰ τὴν ἐμπερίληψιν τοῦ ὑποκειμένου θεωρουμένην. ἢ μέρος οὖσαν τῆς κατὰ τὸ εἶδος οὐσίας. ἢ συναλλοιουμένην ταῖς πρὸς τὸ ὑποκείμενον σχέσεσιν. ὥστε περὶ αὐτό πως αὐτὴν καὶ διατίθεσθαι διαφόρως. τοσαῦται μὲν οὖν αἱρέσεις γεγόνασι περὶ τῶν διαφορῶν. χρησίμη δὲ ἐστὶν ἡ περὶ αὐτῶν θεωρία πρὸς ὅλην τὴν τῶν κοινῶν κατηγοριῶν διδασκαλίαν. ἐν πάσαις γὰρ ταῖς κατηγορίαις αἱ διαφοραί. ἀλλὰ τίς ἡ βελτίων δόξα τῆς διαφορᾶς ἐν ταῖς εἰρημέναις σκοπεῖν ἄξιον. ἢ ὅτι τὸ μέσον ἔχει ποιότητος καὶ οὐσίας. διὸ καὶ συν-

τελειωτικὸν τοῦ ποιὸν εἶναι. καὶ λέγεται περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζειν, καὶ οὐχ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. διὸ δεῖ φησιν Ἰάμβλιχος προστιθέναι εἰς τὸν ὅρον τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ οὐδὲν συντελοῦν πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ ὑποκειμένου. τὸ γὰρ εἶδος, συντελεῖ καὶ ἡ διαφορά. μήποτε δὲ ἀρκεῖ προσκεῖσθαι τῷ ὁρισμῷ τὸ μὴ ὡς μέρος. ἡ γὰρ διαφορά, μέρος γίνεται ὥσπερ καὶ τὸ εἶδος. δεῖ δὲ τὴν διαφορὰν ἔχεσθαι τοῦ εἴδους ὅσον συμπληροῖ. τῆς δὲ κατὰ τὸ ἄμορφον τοῦ ὑποκειμένου ἀδιαφόρου ποιήσεως εἶναι οὕτως εἰπεῖν, παντελῶς καθαρεύειν. καὶ κατὰ τὸν ἄλλον δὲ τρόπον ῥητέον, ὡς διαφορὰ κυρίως, ἡ τὸ γένος εἰς εἴδη διαιροῦσα. καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς διαιρουμένοις, καὶ κατ' αὐτὴν οὖσα τὴν τοῦ διαιρουμένου φύσιν. οἷον ζῴου, καθὸ ζῷον. οὐσίας, καθὸ οὐσία. κατὰ γὰρ τὸ εἶδος, ἡ διαφορὰ καθ' ἣν τὰ γένη τέμνεται εἰς τὰ εἴδη. ὁ δὲ τίς ἄλλος, τοῦ τινός. οἷον, Δίων καὶ Πλάτων, οὐδὲν διαφέρουσιν εἰδικῇ τῇ ἀνθρώπου διαφορᾷ. Ἀλέξανδρος δὲ ἀπορεῖ, ὡς εἰ ποιότης ἐστὶν ἡ διαφορά, ἐν ὑποκειμένῃ τῇ οὐσίᾳ ἐστί, καὶ οὐ καθ' ὑποκειμένης αὐτῆς λέγεται. Πρὸς ὃν δυνατὸν λέγειν ἀντιστρέφοντα τὸ ὑποθετικόν. ὡς εἰ καθ' ὑποκειμένου λέγονται αἱ διαφοραί, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενὶ εἰσί, δῆλον ὡς οὐκ ἂν εἶεν ποιότητες τοιαῦται, ὁποίας αὐτὰς οἱ ταῦτα ἀποροῦντες νομίζουσιν. Ἀλλ' εἰ καθ' ὑποκειμένου φασὶ λέγονται τῆς πρώτης καὶ ἐνύλου οὐσίας, ἡ διαφορὰ ἔσται καὶ αὐτὴ ἔνυλος. εἰ δὲ μὴ ἔνυλον φασὶ τὸ μετὰ τῆς ὕλης ὑφιστάμενον, ὡς ἔχον τινὰ καὶ καθ' ἑαυτὸ ὑπόστασιν, οὐδὲν ἄτοπον καὶ τὰς διαφορὰς οὕτως ὑπαρχούσας, συνωνύμως κατηγορεῖσθαι. καὶ γὰρ καὶ τὸ εἶδος τὸ μετὰ τῆς ὕλης συμπληρωτικὸν τῆς ἀτόμου οὐσίας, ἔχει καὶ καθ' ἑαυτὸ ἰδίαν ὑπόστασιν. καὶ μετὰ τῆς ὕλης κοινήν. καὶ οὐχ ὅλον ἐστὶ τῆς ὕλης. συντελοῦν τε εἰς τὴν οὐσίαν, συνωνύμως κατ' αὐτῆς κατηγορεῖται. αἵ τε δεύτεραι οὐσίαι καθ' ὑποκειμένου λεγόμεναι, οὐκ εἰσὶ πάντως ἔνυλοι, ὡς ἐν τῇ ὕλῃ τὸ εἶναι ἔχουσαι. παραιτησόμεθα δὲ καὶ τὰς ἁπλᾶς ἐν ποιότητι. οἷον λογικότητι περὶ οὐσίας, διατάξεις περὶ τῶν διαφορῶν. καὶ τὰς συλλαμβανούσας τὴν ὕλην μετ' αὐτῶν, ἢ τὸ γένος. καὶ τὰς παντάπασι χωριζούσας αὐτῶν τὴν φύσιν τοῦ εἴδους. πᾶσαι γὰρ αὗται αἱ δόξαι, τῆς ἀληθινῆς περὶ τῶν διαφορῶν αἱρέσεως ἀποπίπτουσιν. Ἰάμβλιχος δέ γε οὐ προσίεται, καὶ τὸ ἐκ πλειόνων διαφορῶν εἶναι τὸ εἶδος. ἀεὶ γὰρ μία ἐστὶν ἡ τελευταία τοῦ εἴδους μορφωτική. αἱ δὲ προάγουσαι, ὡς γένη προϋπόκεινται. μήποτε δὲ ἐν μὲν εἶναι χρὴ τὸ προσεχὲς γένος ἐν τῷ εἴδει. τὰς δὲ ἄλλας διαφορὰς διοριζούσας ἀπὸ τῶν ὁμογενῶν εἰδῶν πλειόνων ὄντων. καὶ γὰρ τὸ λογικὸν πρὸς τὰ ἄλογα, διορίζει τὸν ἄνθρωπον. καὶ τὸ θνητὸν πρὸς τὰ ἀθάνατα. καὶ τὸ ζῷον φαίη ἄν τις πρὸς τὰς μὴ ζώσας οὐσίας. καὶ τὸ ἔμψυχον, πρὸς τὰς ἀψύχους. καὶ οὕτως καὶ τὰ πολλὰ γένη, διαφοραὶ γίνονται. ἀλλ' οὐ καὶ αἱ διαφοραὶ γένη. εἴπερ τὰ μὲν γένη, τὸ τί ἐστι σημαίνει. αἱ δὲ διαφοραί, τὸ ὁποῖόν τι. Ἀποροῦσι δέ τινες, πῶς τὴν διαφορὰν συνωνύμως κατηγορεῖσθαι φησίν. οἷον τοῦ πεζοῦ, καὶ τοὔνομα καὶ τὸν λόγον κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου. οὔτε γὰρ τοὔνομα, οὔτε τὸν λόγον ἐστὶ κατηγορεῖν τοῦ ὑποκειμένου. τὸ γὰρ πεζόν, ἓν μὲν σημαίνει τὴν ἕξιν αὐτήν, οἷον τὴν πεζότητα. ἕτερον δέ, τὸ μετέχον τῆς ἕξεως ταύτης, καὶ διακείμενον κατὰ ταύτην. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἔστιν ἡ διαφορά. διὸ οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον. αὐτῆς δὲ τῆς πεζότητος ἥτις ἐστὶν ἡ διαφορά, οὔτε τὸ ὄνομα

κατηγορεῖται κατὰ τοῦ ὑποκειμένου. οὐδὲ γὰρ λέγομεν πεζότητα τὸ ὑποκείμενον, οἷον τὸν ἄνθρωπον, ἤ τι ἄλλο τῶν πεζῶν, οὔτε τὸν λόγον τῶν πεζῶν. οὐδὲ γὰρ λέγομεν τὸ ὑποκείμενον ἕξιν εἶναι, ἀφ' ἧς οἱ μετασχόντες πεζοὶ λέγονται. πῶς οὖν εἴρηται καὶ τοὔνομα καὶ τὸν λόγον τῆς διαφορᾶς κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου. ὥστε οὐδὲ συνωνύμως ἂν ῥηθείη ἡ διαφορὰ κατὰ τῶν ὑποκειμένων. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, οὐδὲ καθ' ὑποκειμένου λέγονται. εἴπερ τὰ καθ' ὑποκειμένου συνωνύμως τῶν καθ' αὑτὰ ἀτόμων κατηγορεῖται. Πρὸς δὴ τοῦτο τὸ ἀπόρημα, οἱ συμπληρωτικὴν μὲν πιστεύοντες διαφορὰν κατ' αὐτὸ τὸ εἶναι, λόγῳ δὲ καὶ ὀνόματι μὴ ἀληθευομένην λέγοντες, ἢ συμπληρωτικὴν μὲν τοῦ κατὰ τὸ ὑποκείμενον λόγου, οὐ μὴν τοῦ ὁριστικοῦ, οὗτοι οὐ συμφωνοῦσι πρὸς Ἀριστοτέλην. περὶ γὰρ τοῦ ὁριστικοῦ λόγου λέγει ἐνταῦθα. καὶ τὸ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι περὶ τῶν διαφορῶν καὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν οὕτως εἴρηκε. διαμαρτάνουσι δὲ καὶ τῆς περὶ τῶν διαφορῶν ἀρίστης αἱρέσεως, τὸ οὐσιῶδες αὐτῶν μὴ ἐννοοῦντες. ἀτόπως δὲ καὶ διαιροῦσι χωρίς, τὸν κατὰ τὸ ὑποκείμενον εἶδος λόγον, καὶ τὸν ὁριστικόν. εἰ γὰρ ὁ ὁριστικὸς λόγος, τὸ τί ἦν εἶναι δηλοῖ, τοῦτο δέ ἐστι τὸ εἶδος, οὐκ ἄλλος μὲν ἔσται ὁ κατὰ τὸ ὑποκείμενον λόγος, ἄλλος δὲ ὁ κατὰ τὸν ὅρον. αἴτιον δὲ τῆς ταραχῆς, ὅτι ποτὲ μὲν ὡς συμπληρωτικὰς λαμβάνουσι τὰς διαφορὰς τῆς οὐσίας, καὶ ὡς μέρη τοῦ εἴδους. ὅταν δὲ τὸν λόγον τὸν ὁριστικὸν ποιῶνται, οὐχ ὡς συμπληρωτικὰς ἔτι τὰς διαφορὰς λαμβάνουσιν, ἀλλ' ὡς κατὰ ποιότητα θεωρουμένας. καὶ τὸν λόγον, οὐ πᾶσιν ἐφαρμόζειν τοῖς ὑποκειμένοις τὸν τῶν ἕξεων. εἰ δὲ ὥσπερ ἦν προσῆκον ἐλάμβανον ἐπ' ἀμφοτέρων τούτων τὰς διαφορὰς, ὡς συμπληρωτικὰς, πάντως ἂν καὶ τὸ ὄνομα καὶ ὁ ὁριστικὸς λόγος, κατηγοροῖτο κατὰ τῶν ὑποκειμένων. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἰάμβλιχος τὴν ἀπορίαν διαλύων, φησί. μήποτε δὲ ἔτι μένει τὸ ἄπορον. οὔ γάρ ἐστιν, οὔτε λέγεσθαι δύναται τὸ ὑποκείμενον τῷ τοῦ συμπληροῦντος ὀνόματι. οὐδὲ ὁ τῆς ποιότητος λόγος δύναται τῷ κατ' αὐτὴν ποιῷ ἐφαρμόττειν. ἀλλ' εἰ μὲν ποιότης ἦν ἁπλῶς ἡ διαφορὰ, καλῶς ἐλέγετο. εἰ δὲ οὐσιώδης ποιότης, καὶ οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ, οὔτε μέρος οὐσίας τῆς συνθέτου ἢ τῆς ὑλικῆς, ἀλλὰ τοῦ εἴδους συμπληρωτικὴ κατὰ τὸ εἶναι δηλονότι. καί ἐστι τὸ εἶδος, καθ' αὐτὸ καὶ λέγεται. καὶ οὐ δεῖ τὸν τῆς ποιότητος ἢ τῆς ἕξεως ὁρισμὸν ὡς διαφορᾶς λαμβάνειν. οὐ γὰρ ἦν τοῦτο ἡ διαφορὰ τὸ ὡς συμβεβηκὸς ὑπάρχον, ἀλλὰ τὸ οὐσιῶδες καὶ τῆς οὐσίας συμπληρωτικόν. καθὸ καὶ ἔστι καὶ λέγεται τὸ εἶδος. καὶ τοῦτο καὶ αὐτὸς προϊὼν ὁ Ἰάμβλιχος ἐγκρίνει. ὥστε εἰκότως συνάγεται τὸ μὴ μόνον τὴν δευτέραν οὐσίαν συνωνύμως κατὰ τῶν ὑποκειμένων κατηγορεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφοράν. Τί οὖν. ἄρα τὸ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι ταῖς δευτέραις οὐσίαις ὑπάρχει μόνον καὶ ταῖς διαφοραῖς, ἢ καὶ ταῖς ἄλλαις πάσαις κατηγορίαις. καὶ γὰρ ἐν ἐκείναις, τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη πάντων τῶν κατ' αὐτὰς ἀτόμων συμβεβηκότων, συνωνύμως κατηγορηθήσεται. καὶ γὰρ ἐπιστήμη κατὰ γραμματικῆς, συνωνύμως λέγεται. καὶ ἡ γραμματικὴ, κατὰ τῆς Ἀριστάρχου γραμματικῆς. Πρὸς δὲ τοῦτο ῥητέον, ὅτι κοινὸν μὲν τοῦτο καὶ πρὸς τὰ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν γένη καὶ εἴδη. ἴδιον δὲ, τῶν ἐν οὐσίᾳ

γενῶν καὶ εἰδῶν, τὸ τῶν ἀτόμων οὐσιῶν, γένη εἶναι δὲ εἴδη καὶ κατὰ τούτων συνωνύμως κατηγορεῖσθαι. καὶ οὐδὲν κοινὸν τὸ τῆς οὐσίας συνώνυμον, πρὸς τὸ τῶν συμβεβηκότων. μήποτε δὲ οὐσίας μὴ ἴδιον, τὸ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι. καὶ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος ταύτῃ πρώτῃ ὑπάρχει. μεταδίδοται δὲ ἀπ' αὐτῆς καὶ ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις, καθόσον οὐσίων ταύτως καὶ ἐκεῖναι. διὸ καὶ ἐν ἐκείναις τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη οὐσιωδῶς τοῖς ἀτόμοις ὑπάρχειν λέγομεν, καὶ ἐν τῷ εἶναι κατηγορεῖσθαι. οἷον, τὸ χρῶμα καὶ τὸ λευκὸν. καὶ τῷ δὲ τινι τῷ λευκῷ. ὥσπερ γὰρ ταῖς οὐσίαις τινὰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει, οὕτως καὶ τοῖς συμβεβηκόσιν οὐσιῶν οὐσιωδῶς. ἀλλὰ διὰ τί φασι τὰ μὴ ἴδια τῆς οὐσίας ὡς χρήσιμα εἰς τὴν γνῶσιν τῆς οὐσίας παραλαμβάνει. ὥσπερ τὸ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. καὶ πρὸς γνῶσιν τῆς οὐσίας συντελεῖ, τὸ γνῶναι, ὅτι καὶ ὑπάρχει τῇ οὐσίᾳ τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, ἀλλ' οὐκ αὐτῇ μόνῃ ὑπάρχει τοῦτο, καὶ δοκεῖ μάλιστα αὐτῇ προσήκειν. «Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ, τόδε τι σημαίνειν. ἕως τοῦ, ὁ γὰρ ζῷον εἰπὼν, ἐπὶ πλεῖον περιλαμβάνει, ἢ ὁ τὸν ἄνθρωπον.» Δείξας πρότερον, ὅτι οὔτε τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ μέρος ἴδιον ἐστὶ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ κοινὸν τοῦτο αὐτῇ πρὸς τὴν διαφορὰν ἐστὶν, οὔτε τὸ συνωνύμως ἀπ' αὐτῆς τὰ ἄλλα λέγεσθαι. τῇ γὰρ ἀτόμῳ οὐσίᾳ τοῦτο οὐχ ὑπάρχει, μεταβέβηκεν ἐπὶ τὴν ἀπὸ τῆς δείξεως διάκρισιν. οἰκεῖαι γὰρ αὐτῇ δείξεις, ἐν πάσι τῶν κατηγοριῶν. ὥσπερ κατὰ τὸ ποιὸν τὸ τοιόνδε. καὶ κατὰ τὸ ποσὸν, τὸ τοσόνδε. οὕτως δὲ καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν τὸ τόδε. πλὴν καὶ τοῦτο δείκνυσιν οὐ πάσῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχον. ἡ γὰρ δευτέρα οὐσία, οὐχ ὡς τόδε, ἀλλ' ὡς τοιόνδε δείκνυται. διότι περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζει. οὐ μέντοι ὡρισμένως τὸ τόδε αὐτῇ προσήκει. οὐδὲν ἄρα τούτων ἴδιον κυρίως τῆς οὐσίας ἐστί. καλῶς δὲ εἶπεν ὅτι πᾶσα οὐσία δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν. διότι τὴν ἑτέρων δόξαν ἀπαγγέλλει. καὶ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς συνηθείας. ἥτις τὰ ἀνόμοια πράγματα ὁμοίοις σχήμασι λέξεων εἴωθε πολλάκις σημαίνειν. καὶ γὰρ ἐνταῦθα, πιθανὴν φαντασίαν ἐμποιεῖ. ὡς ἄρα ὁ ἄνθρωπος ὅμοιός ἐστι τῷ σωκράτει, καὶ εἷς ἀριθμῷ. ἐπειδὴ, εἴδει ἐστὶν εἷς. ἐξετάζων δὲ τὴν δόξαν ταύτην, ἐπὶ μὲν τῶν πρώτων οὐσιῶν, ὁμολογουμένην αὐτὴν εὑρίσκει. τόδε γάρ τι ἐστὶν ἡ ἄτομος οὐσία. οὐχ ὅτι δὲ ἁπλῶς οὕτως ἐν ἀριθμῷ. ἐπεὶ καὶ τὸ ποιὸν ἓν ἂν γένοιτο τῷ ἀριθμῷ. καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὑπὸ τὰς ἐννέα κατηγορίας, ὅσα καθ' ἓν ἀφώρισται. οὐδαμῶς δὲ ταῦτα δέχεται τὴν τοῦ τόδε δεῖξιν κατὰ τὴν οἰκείαν ἰδιότητα, ἀλλὰ τὸ οὐσιῶδες ἐν ἀριθμῷ μόνον, καὶ γὰρ ἐκείνων ἕκαστον, εἴ τις τὸ τόδε λέγοι, οὐ τὴν ἰδίαν τῆς ποιότητος δεῖξιν ποιούμενος. ἐκείνη γὰρ τὸ τοιόνδε ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῆς καὶ ὡς καθ' ἑαυτὸ ὑποστάσεως, ὃ πᾶσιν ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐνδίδοται. ἐπὶ μέντοι τῶν δευτέρων οὐσιῶν τὸ μὲν σχῆμα τῆς λέξεως, ὁμοίως δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν, ἐπὶ ἀνθρώπου καὶ σωκράτους. οὐ μὴν ἀληθές γε, ἀλλὰ μᾶλλον ποιόν. διότι πολλῶν ὄντων τῶν καθ' ἕκαστα τὴν ὁμοιότητα αὐτῶν, τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος παρίστησι. προσθεὶς δὲ διὸ, τό τε μὴ ἀληθὲς εἶναι τὸ, ὁμοίως τῇ ἀτόμῳ οὐσίᾳ, τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, τόδε τι σημαίνειν. δεύτερον τὸ μᾶλλον ποιόν τι σημαίνειν. τὸ μὲν πρῶτον κατασκευάζει, διὰ τοῦ, οὐ γὰρ ἕν σημαίνει τὸ ὑποκείμενον.

ὅτι δὲ ποιόν, διὰ τοῦ, κατὰ πολλῶν γὰρ ὁ ἄνθρωπος λέγεται. καὶ ὅταν αὐτὸν εἴπωμεν, οὐδένα λέγομεν τῶν ἐν μέρει ἀφωρισμένως, ἀλλ' ἔτι ἄδηλον. οὐδὲν γὰρ μᾶλλον σωκράτην, ἢ πλάτωνα, ἢ ἄλλον τινὰ τῶν καθ' ἕκαστα. οὐ γὰρ ἐπεὶ τὸ περὶ γραφὴν ὁποιανοῦν ἔχει, ἤδη καὶ τόδε, ἐὰν μὴ ἐν τινὶ ᾖ ἀφωρισμένον. ὅταν δὲ λέγω ζῷον, δεῖξαι τὸ εἶδος οὐ δύναμαι. οὐδὲ γὰρ ὑφέστηκε καθ' ἑαυτό. ἀλλὰ τὸ ἄτομον δεικνὺς, οἷον τὸν σωκράτην, λέγω ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ὁποῖον σωκράτης. οὐκοῦν, ποιόν ἐστι περὶ οὐσίαν. ἵνα δὲ μή τις ὑπολάβῃ τὴν δευτέραν οὐσίαν ποιότητα νομίζειν αὐτὸν ὥσπερ τὸ λευκόν, ἐπειδὴ ποιόν τι κἀκεῖνο ἦν ἐπισημαίνειν, καὶ τὸ λευκὸν δὲ περὶ οὐσίαν ἐστὶ, διὰ τοῦτο τὰς διαφορὰς αὐτῶν παραδίδωσι. τῶν μὲν δευτέρων οὐσιῶν τὴν ποιότητα, οὐσιώδη λέγων. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζειν. προσυπακουστέον δὲ τὸ τῆς οὐσίας εἶδος καὶ γένος. οὐ γὰρ ἐπεὶ εἶδος, καὶ γένος τοιοῦτον. εἰ μὴ ἄρα καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις γένη καὶ εἴδη, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενα, οὐσιώδη ποιότητα παρέχεται κατὰ τὴν τῆς οὐσίας καὶ ἐν ἐκείνοις μέθεξιν. τῶν μὲν οὖν δευτέρων οὐσιῶν τὴν ποιότητα, οὐσιώδη φησί, καὶ περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζειν, τουτέστι περιορίζειν καὶ περιγράφειν. τὴν δὲ λευκοῦ, αὐτὸ τοῦτο μόνον ποιότητα. διότι λευκὸν μὲν, ἄνευ οὐσίας νοεῖται. τὸ δὲ γένος καὶ τὸ εἶδος, ἄνευ ἀτόμου οὐσίας οὐ δύναται θεωρεῖσθαι. καὶ τὰ μέν ἐστι μέρη συμπληρωτικὰ τῆς οὐσίας, τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη. τὸ δὲ λευκὸν, οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἡ διαφορὰ τὴν τοῦ γένους οὐσίαν ἀφορίζουσα, ἐδόκει ποιεῖν δοκεῖ τε χαρακτηρίζειν τὰς οὐσίας ἐν τῷ ποιῷ, ἄξιον ζητεῖν, τίνι μὲν τοῦ λευκοῦ, τίνι δὲ τῶν γενῶν τε καὶ εἰδῶν αἱ διαφοραὶ διεστήκασιν. καὶ τοῦ μὲν λευκοῦ, διότι τὸ μὲν λευκὸν ποιὸν μόνως. αὕτη δὲ περὶ οὐσίαν ποιόν. καὶ διότι τὸ πεζὸν οὐκ ἔστιν ἄνευ οὐσίας νοῆσαι ὥσπερ τὸ λευκόν. καὶ διότι διαφορὰς τῶν οὐσιῶν καθόσον οὐσίαι σημαίνουσι. καὶ εἰσὶν ὁμοιαί πως πρὸς τὴν οὐσίαν. τὰ μὲν γὰρ γένη καὶ εἴδη, οὐσίαι εἰσὶν, ὁμοιότητά τινα πρὸς τὸ ποιὸν ἔχουσαι. διαφέρουσι ταῦτα μὲν, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται. αἱ δὲ διαφοραὶ, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι. προστίθησι δὲ καὶ ὅτι τῶν κατὰ κοινοὺς λόγους κατηγορουμένων, τὰ μὲν προσεχῶς κατηγορούμενα, οἷον τὰ εἴδη, ἐπ' ἔλαττον δοκεῖ διατείνειν. τὰ δὲ πορρώτερον, οἷον τὰ γένη, ἐπὶ πλέον περιλαμβάνει τὸν ἀφορισμόν. ἀλλὰ τῶν εἰρημένων περὶ τῆς οὐσίας, τὸ μὲν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ἀπὸ τῆς σχέσεως εἴληπται τῆς πρὸς τὰ ἐν ὑποκειμένῳ γινόμενα. τὸ δὲ τόδε τι σημαίνειν, ἀπὸ τῆς τοῦ κατηγορεῖσθαι συνηθείας. αὕτη δὲ ἡ οὐσία τίς οὖσα, δέχεσθαι τὰς τοιαύτας σχέσεις οὐδαμῶς λέγεται. καὶ διότι πρόκειται διελέσθαι πῶς ἕκαστον κατηγορεῖται, καὶ ποσαχῶς. διὰ τοῦτο καθόσον ἡ κατηγορία γίνεται, κατὰ τοσοῦτον αὐτῶν τὰ ἰδιώματα παρίστησι. καὶ διότι γνωριμώτερον τὰ ἰδιώματα τῶν κατηγοριῶν θηρεύει. οἷον, ἀπὸ τοῦ λέγεσθαι. τῶν γὰρ σημαντικῶν λέξεων, ἡ θεωρία οὐκ ἄλλως ἂν γένοιτο, ἢ καθόσον λέγονται. τὸ δὲ συναγόμενον, ἐκ τῶν προειρημένων ἐστίν. ὡς οὐδὲ τὸ τόδε λέγεσθαι, ἴδιόν ἐστι τῆς οὐσίας. οὐχ ὁμοίως μέντοι τῶν προτέρως εἰρημένων. ἀλλὰ τὸ μὲν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, οὐκ ἦν ἴδιον, ὡς μὴ μόνῃ αὐτῇ ὑπάρχον. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ἴδιον, διότι μὴ πάσῃ αὐτῇ ὑπάρχει. Ἀλλ' ἀποροῦσί τινες, πῶς τόν τινα ἄνθρωπον, καὶ ἄνθρωπον εἶναι λέγομεν, καὶ ζῷον,

καὶ λογικόν, καὶ θνητόν, εἰ μὴ πάντα ταῦτα τάδε ἐστιν. Ἢ ὅτι τὰ εἴδη κατατεταχθέντα, λέγομεν τάδε τινὰ εἶναι. ὁ δὲ λόγος νῦν περὶ τῶν καθ' αὑτὰ ἐπινοουμένων. Ἀλλὰ καὶ τί λέγομεν τόδε τι τὴν ἄτομον οὐσίαν. πότερον κατὰ τὸ εἶδος, ἢ τὴν ὕλην, ἢ τὸ ἐξ ἀμφοῖν. Ἢ φήσομεν κατὰ πάντα. ἀλλὰ κατὰ μὲν τὴν ὕλην καθ' ὅσον ὑπόκειται καὶ εἰς ἐνέργειαν ἥκει τοῦ δέχεσθαι τὸ εἶδος. κατὰ δὲ πλάτωνα, καὶ μὴ ὡς ἐξισταμένην τῆς οἰκείας φύσεως. κατὰ δὲ αὖ τὸ εἶδος καθ' ὅσον ὥρισται, καὶ ἕν ἐστιν ἀριθμῷ. καὶ γὰρ ὁ βοηθὸς τὸ ἓν καὶ τόδε ἀφορίζει. εἰ δέ τις τὴν ὕλην ἀόριστον οὖσαν, μηδαμῶς τόδε τι εἶναί φησιν, ἀναμνήσομεν αὐτόν, ὡς οὐ περὶ τῆς ἀσχέτου ὕλης ἐστὶν ὁ παρὼν λόγος, ἀλλὰ τῆς ἤδη σχέσιν ἐχούσης πρὸς τὸ εἶδος. τὸ δὲ σύνθετον δηλονότι ὅπερ ἐστὶ τὸ ἄτομον, ἐπιδέχεται τὸ τόδε. εἰ δέ τις οὐ πραγματικὴν εἶναι λέγοι διαφορὰν ἐν τῷ τόδε καὶ τοιόνδε, ἀλλὰ σημασίας λεκτικῆς ἰδιώματα, τὸ μέν, τοῦ παρεῖναί τι καὶ ὡρισμένως ἀφορίζειν τὴν διάνοιαν σημεῖον γινόμενον. τὸ δὲ τοιόνδε, ὡς ὅμοιον τῷ δεδηλωμένῳ, ἐροῦμεν καὶ πρὸς τοῦτο τὴν ὡρισμένην καθ' ἓν οὐσίαν διαφέρουσαν προϋπάρχειν, καὶ τὴν ταυτότητα καὶ ὁμοιότητα τοῦ λόγου τὴν ἐπὶ ταῖς πολλαῖς οὐσίαις προηγεῖσθαι. καθ' ἃς καὶ ἡ σημασία ἔχει χώραν. διότι γάρ ἐστιν ὡρισμένως, διὰ τοῦτο ὡρισμένως λέγεται. ἀλλ' οὐκ ἀνάπαλιν. ὅλη δὲ ἡ ἔφοδος ἡ ἀπὸ τῶν λεγομένων ἐπὶ τὰς οὐσίας, κατὰ μὲν τοὺς πυθαγορείους, ἔχει ἀληθείας, ἐπειδὴ συμφυῆ τὰ λεγόμενα τοῖς πράγμασιν ἐτίθεντο. κατὰ δὲ τοὺς συνθήκῃ ἄλλως λέγοντας εἶναι τὰ μόρια τῆς λέξεως, ἀλλοτρίας πρόσεισιν ἀποπίπτουσα τῆς ἀρχῆς τῶν κατηγοριῶν, ἀφ' ἧς ὥρμηται κατὰ τὴν ἀλήθειαν. Ἄξιον δὲ ζητεῖν κατὰ τοὺς ὑπόστασιν διδόντας τοῖς εἴδεσι καὶ γένεσιν, εἰ ῥηθήσεται τάδε εἶναι. καὶ γὰρ καὶ χρύσιππος ἀπορεῖ περὶ τῆς ἰδέας, εἰ τόδε τι ῥηθήσεται. συμπαραληπτέον δὲ καὶ τὴν συνήθειαν τῶν στωϊκῶν, περὶ τῶν γενικῶν ποιῶν. πῶς αἱ πτώσεις κατ' αὐτοὺς προφέρονται, καὶ πῶς οὔτινα τὰ κοινὰ παρ' αὐτοῖς λέγεται. καὶ ὅπως παρὰ τὴν ἄγνοιαν, τοῦ μὴ πᾶσαν οὐσίαν τόδε τι σημαίνειν. καὶ τὸ παρὰ τὸν οὔτινα σόφισμα γίνεται, παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως. οἷον εἴ τίς ἐστιν ἐν ἀθήναις, οὐκ ἔστιν ἐν μεγάροις. ὁ γὰρ ἄνθρωπος, οὔτις ἐστίν. οὐ γάρ ἐστι τὶς ὁ κοινός. ὡς τινὰ δὲ αὐτὸν ἐλάβομεν ἐν τῷ λόγῳ. καὶ παρὰ τοῦτο, τὸ ὄνομα τοῦτο ἔσχεν ὁ λόγος, οὔτις κληθείς. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ δὲ τοῦ σοφίσματός ἐστιν. ὃ ἐγὼ εἰμί, σὺ οὐκ εἶ. ἄνθρωπος δὲ εἰμὶ ἐγώ, ἄνθρωπος ἄρα σὺ οὐκ εἶ. καὶ γὰρ ἐπὶ τούτου τοῦ σοφίσματος, τὸ μὲν ἐγὼ καὶ σύ, ἐπὶ τῶν ἀτόμων λέγεται. ὁ δὲ ἄνθρωπος, ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἐν μέρει. γέγονεν οὖν ἡ παραγωγή, διότι τὸ οὔτινι ὡς τινὶ ἐχρήσατο. ἀλλὰ τούτων μὲν ἅλις. ἐπὶ δὲ τὰ ἑξῆς ἰτέον.

» Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις,
» καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναντίον εἶναι. ἕως τοῦ, τῶν ἀφωρισμένων οὐδὲν οὐδενί ἐστιν ἐναντίον.

Ἐπ' ἄλλο μεταβαίνει τῶν κοινῇ καὶ ἀλλήλοις ὑπαρχόντων, τὸ δέχεσθαι ἢ μὴ δέχεσθαι ἐναντίωσιν ζητῶν, εἴπερ ὑπάρχει ταῖς οὐσίαις τὸ μὴ ἔχειν τι ἐναντίον. καὶ τοῦτο δείξας ὅτι οὐκ ἔστιν ἴδιον αὐτῆς, δείκνυσιν ἐκ τοῦ καὶ τῷ ποσῷ ὑπάρχειν. ἀλλ' ὅτι μὲν ὑπάρχει τὸ μηδὲν ἐναντίον εἶναι ταῖς οὐσίαις, δείξαις ἂν ἐκ τῶν δὲ ἐναντία, ὑφ' ἓν γένος ἀεὶ ὑποτάττεσθαι. ἡ δὲ οὐσία, οὐδὲν ἔχει ἀνωτέρω γένος ἐν ᾧ συνταχθήσεται. καὶ τὰ μὲν ἐναντία σχέσιν ἔχει πρὸς ἄλληλα.

ἡ δὲ οὐσία, ἄσχετός ἐστι. καὶ οὐδὲν προσδεῖται τῆς κατὰ τὴν ἐναντίωσιν σχέσεως. ἔτι τὰ μὲν ἐναντία πρὸς ἄλληλα ἀπονεύει. ἡ δὲ οὐσία, καθ' αὑτὴν ὥρισται. ὁ μέντοι ἀριστοτέλης ἀπὸ τῆς ἐπαγωγῆς τῶν πρώτων καὶ δευτέρων οὐσιῶν, τὸ μηδὲν ἐναντίον εἶναι ταῖς οὐσίαις κατασκευάζει. οὐ μὴν ἴδιον αὐτὸ τῆς οὐσίας νομίζει. κοινὸν γὰρ εἶναι τοῦτο πρὸς τὸ ἀφωρισμένον ποσόν. τοῖς γὰρ δύο οὐδέν ἐστιν ἐναντίον. οὐ γὰρ δή που τὰ τρία. εἰ γὰρ μᾶλλον οὗτος ἄλλος τις τῶν διωρισμένων ἀριθμῶν, ἀριθμός ἐστιν. ἀλλὰ μὴν οὐδέ γε ἐκεῖνος μόνως ἐστὶν ἐναντίον. οὐκ ἄρα τὰ τρία. οὐδὲ ἄλλος διωρισμένος ἀριθμὸς οὐδεὶς τοῖς δύο ἀντίκειται. εἰ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ποσὰ μὴ ἐπιδέχεται τὸ ἐναντίον, οὐκ ἔστι τῆς οὐσίας ἴδιον, εἴπερ μὴ μόνῃ τούτῳ ὑπάρχει. εἰ δέ τις καὶ ἐν τῷ ποσῷ ἐναντίωσιν εἶναι λέγοι, τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ ἐναντίον τιθεὶς, καὶ τὸ μέγα τῷ μικρῷ, καὶ διὰ τοῦτο ἴδιον εἶναι λέγει τῆς οὐσίας, τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον ὡς μόνῃ αὐτῇ ὑπάρχειν. ἴσως μὲν, οὐδὲ ποσὰ ταῦτα ἐστὶν, ἀλλὰ πρός τι, ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ ποσοῦ λόγῳ ἐπιδείξει. ὥστε εἰ ἡ ἀντίθεσις αὐτῶν μὴ κατὰ τὴν ἐναντίωσιν, οὐ κατὰ τὸ ποσὸν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρός τι. τὴν δὲ τῶν ἀντιθέσεων διαφορὰν, αὐτὸς μετ' ὀλίγον διδάξει. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν πρὸς τὸ παρὸν διαφέρει, ταῦτα μὲν ὡς ἀμφισβητούμενα συγχωρεῖ. ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων τὸ αὐτὸ συμπέρασμα συνάγει λέγων, ὅτι τὸ τοιοῦτον ποσὸν οὐκ ἀφωρισμένον ἐστίν. οὔτε γὰρ μήτε τὸ πλῆθος μήτε τὸ μέγεθος ὥρισται, μήτε τὸ βάρος, μήτε τὴν ἀρχὴν γνώριμόν ἐστιν, ἐν τίνι ἐστὶν αὐτῷ τὸ εἶναι κυρίως, τοῦτο οὐκ ἀφωρισμένον ἂν ῥηθείη. οἷον, τὸ μέγα. τοῦτο γὰρ, οὔτε μήκει, οὔτε πλάτει, οὔτε ἀριθμῷ διώρισται. ἐπειδὰν δὲ γραμμὴν εἴπῃς, ὁρίζεις τὸ μῆκος. καὶ ἔτι μᾶλλον ὁρίζεις, ἐὰν προσθῇς τὸν ἀριθμόν. καὶ τὸ οὕτως ἀφωρισμένον ποσὸν, ὅπερ οὐκ ἔχει τὴν ἐναντίωσιν. ἱκανὸν οὖν τὸ ἀπὸ τῶν ἀφωρισμένων ποσῶν τεκμήριον, πρὸς τὸ μὴ μόνην τὴν οὐσίαν μὴ ἔχειν τὴν ἐναντιότητα, μὴ δὲ εἶναι αὐτῆς ἴδιον. καὶ γὰρ καὶ ἐφ' ἑνὸς καὶ ἐπὶ πολλῶν, τὸ αὐτὸ δείκνυται συμπέρασμα. ἀποροῦσι δέ τινες, πῶς οὐκ ἔστιν ἐναντίωσις ἐν τῇ οὐσίᾳ. πῶς γὰρ τὸ λογικὸν ζῷον τῷ ἀλόγῳ οὐκ ἔστιν ἐναντίον. πρὸς ὅ φησιν ἰάμβλιχος, ὅτι διαφορὰ πρὸς διαφορὰν ἐναντιοῦται. τὸ δὲ ὅλον, οὐκ ἔστιν ἐναντίον. καὶ ὅτι τὸ ἐπιδεχόμενον τὰ ἐναντία, οὐκ ἔστιν αὐτὸ ἐναντίον. εἰ γὰρ κατείχοιτο ὑφ' ἑνὸς τῶν ἐναντίων, οὐκ ἂν δύναιτο καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἑτέρου ἐναντίου καταδοχὴν ἐπιτηδείως παρεσκευάσθαι. οἷον, ψυχὴ ἢ σῶμα. ἡ ἄτομος οὐσία. ἡ δευτέρα οὐσία. εἴπερ ἐπιδέχοιτο τἀναντία αὐτὰ καθ' αὑτὰ, οὐκ ἔσται ἐναντία. ἀλλ' οὐδὲ εἰ διαιροῖτό τις εἰς τἀναντία ὥσπερ τὸ ζῷον, οὐδὲ οὕτως ἔσται ἐναντίον. γνοίη δ' ἄν τις φησὶ καὶ ἀπὸ τοῦ ὅρου τῶν ἐναντίων. τὰ πλεῖστον γὰρ ἀπ' ἀλλήλων κεχωρίσθαι, ἀφοριζόμεθα αὐτά. ὡς δὲ νυνὶ λέγεται περὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν τοῦ ζῴου ὑπάρχει. πρὸς δὴ ταῦτα ἀπορῶν ἐγὼ, νενοηκέναι δοκῶ μοι τὰ λεγόμενα. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ὁμολογουμένως ἐναντίοις περὶ τὰς διαφοράς ἐστιν ἡ ἐναντίωσις. ὅλον δὲ ὅλῳ οὐκ ἔστιν ἐναντίον. διότι κοινόν ἐστι τὸ τῶν ἐναντίων γένος. τὸ γοῦν λευκὸν καὶ τὸ μέλαν ἐναντία ὄντα, τὸ μέν, ἐστι χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως. τὸ δὲ, χρῶμα συγκριτικόν. καὶ περὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν τὴν τοῦ γένους ἐστὶν ἄμφω. καὶ κατὰ πλεῖστον ἀλλήλων διέστηκεν ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ὄντα, τὴν πλείστην ἔχει διάστασιν.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

παρὰ δὲ τὸ δεχόμενον τὰ ἐναντία, καὶ τὸ διαιρούμενον εἰς τὰ ἐναντία, οὐκ ἔστιν ἐναντίον. οὐδὲν γὰρ κωλύεται καὶ ἄλλο μὴ τὸ ἕτερον ἢ τῶν ἐναντίων ὃ δέχεται, ἢ εἰς ὃ διαιρεῖται πρὸς ἄλλο τι ἐναντίως ἔχειν. τὸ γοῦν νοσοῦν διαιρούμενον εἰς τὸ κατὰ θερμότητα ἢ κατὰ ψύξιν νοσεῖν, ἐναντίον ὅμως ἐστὶ πρὸς τὸ ὑγιαῖνον. καὶ τὸ σῶμα ἐπιδεχόμενον ὑγείαν καὶ νόσον, ἐναντίον ἐστὶ τῷ ἀσωμάτῳ. καὶ ὅλως αἱ διαιρέσεις, εἰς τὰ ἀντικείμενα γίνονται, καὶ ἐναντία. καὶ ἕκαστον τῶν τμημάτων εἰς ἐναντία διαιρεῖται, ὡς ἡ οὐσία εἰς σῶμα καὶ ἀσώματον. καὶ τὸ σῶμα, εἰς ἔμψυχον καὶ ἄψυχον. εἴς τε τὸ αἰσθητικὸν καὶ ἀναίσθητον. μήποτε οὖν ἐκεῖνο μᾶλλον ῥητέον. ὅτι τὸ λογικὸν τῷ ἀλόγῳ, οὐκ ἔστιν ἐναντίον. εἴτε γὰρ ἀπόφασις τὸ ἄλογον τοῦ λογικοῦ, οὐκ ἔστιν ἡ ἀπόφασις ἐναντία. εἴτε καταφατικὴν ἔχει δύναμιν εἶδός τι δηλοῦσα ἕτερον τοῦ λογικοῦ, οὐδὲ οὕτως ἐναντίον ἐστὶ τῷ λογικῷ τὸ ἄλογον, παραγόμενον ὑπ' αὐτοῦ καὶ ταττόμενον. ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο εἶδος εἴδει ἐναντίον. ἀλλ' αἱ ἐναντιώσεις πᾶσαι, περὶ τὰς ποιότητας καὶ τὰς διαφορὰς ὁρῶνται. διὸ καὶ πρὸς τοὺς ἀποροῦντας, πῶς τὸ πῦρ τῷ ὕδατι, καὶ τὸν ἀέρα τῇ γῇ ἐναντία λέγει ὁ ἀριστοτέλης, ῥᾴδιον εἰπεῖν, ὅτι κατὰ τὰς διαφορὰς καὶ τὰς ποιότητας ἐστὶν ἐναντία ταῦτα. τὸ γὰρ θερμὸν καὶ ξηρόν, τῷ ψυχρῷ καὶ ὑγρῷ ἐναντία λέγει. καὶ τὸ θερμὸν καὶ ὑγρόν, τῷ ψυχρῷ καὶ ξηρῷ. αἱ δὲ ἄλλαι οὐσίαι, πρὸς τὰς ἄλλας οὐκ ἔχουσιν ἐναντίωσιν. πῶς οὖν τὸ εἶδος τῇ στερήσει ἐναντίον λέγει ἐν τοῖς φυσικοῖς. εἰ γὰρ τὸ εἶδος οὐσία, δέχεται ἡ οὐσία ἐναντίωσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν λέγειν ὅτι καὶ κατὰ στέρησιν εἴωθε κοινότερον ἐναντία λέγειν ὁ ἀριστοτέλης, μαλακώτερον λυόντων τὴν ἀπορίαν ἐστί. τὸ δὲ ἀληθές, ὧδε ἔχει. τὸ εἶδος, τὸ μέν ἐστιν ὡς οὐσία. τὸ δέ, ὡς ἕξις. τοῦτο οὖν ἀντικεῖσθαι τῇ στερήσει φησίν. ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ ὡς οὐσίαν. ἄλλον δὲ τρόπον ἐναντιώσεως εἰσάγουσιν, οἱ τἀναντία ἐν ταῖς οὐσίαις τιθέντες. διχῆ δὲ οὗτοι διαιροῦνται. καὶ οἱ μέν, περὶ μίαν οὐσίαν τἀναντία ἀφορίζουσιν. ὡς οἱ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρόν. καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρόν. καὶ τὰς ἄλλας ἐναντίας δυνάμεις περὶ τὴν ὕλην ἐν τῷ σώματι εἶναι λέγοντες. καὶ δῆλον ὅτι οὗτοι οὐκ οὐσίας ἐναντίας, ἀλλὰ τὰς περὶ τὴν οὐσίαν ποιότητας εἶναι ἀποφαίνονται. οἱ δέ, διεστάναι πάντῃ τὰς ἀρχὰς ἀποφαίνονται. καὶ μηδὲν ἔχειν κοινόν, μηδὲ σχέσιν μηδεμίαν πρὸς ἄλληλα καθ' αὑτά τε εἶναι ἀπολύτως, καὶ μηδὲν προσδεῖσθαι τῆς πρὸς ἄλληλα συντάξεως. οὗτοι δὲ καὶ οὐσίας εὐθὺς τἀναντία τίθενται. καὶ τὴν ἐναντιότητα πρὸς τὴν οὐσίαν εἰσάγουσιν. οὐκ ἄλλου μέντοι τοῦ δεχομένου τἀναντία ὑπάρχοντος, ἄλλων δὲ ὄντων τῶν ἐναντίων. οὐδὲ τὸ εἶναι κοινὸν ἐχόντων ὥσπερ πλάτων ἐπὶ κινήσεως καὶ στάσεως συλλογίζεται ἀμφοτέρων καὶ ἑκατέρων εἶναι λεγομένων. ἀλλὰ τὸ ὄν φασι πρὸς τὸ μὴ ὄν. καὶ ἀρχὴν πρὸς τὸ ἔσχατον. καὶ τὸ ἀγαθὸν πρὸς τὸ κακὸν ἐξῆς. κατὰ παντελῆ ἀπόστασιν καὶ ὕφεσιν τελείαν, τὴν ἐναντίωσιν ἀμετρίας πρὸς μέτρον, καὶ ἀπειρίας πρὸς πέρας. καὶ τῶν τοιούτων ἀντιθέσεων διαιρουμένων, ἐν αἷς ἐναντίωσις μὲν κατὰ τὴν οὐσίαν θεωρεῖται. ἄλλως δὲ ἔχουσα, ἢ ὥσπερ πρὸ τούτων ἐλέγετο. ἡ μέντοι δόξα ἀφ' ἧς ὁρμώμενοι ἄλλοι τινὲς καὶ ὁ μέγας πλωτῖνος ἀντιλέγουσιν, ἔστι τοιαύτη. χρῶνται δὲ λόγοις τοιούτοις. τὸ μὴ εἶναι μηδὲν οὐσίᾳ ἐναντίον ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα οὐσιῶν, ἐστὶ πιστόν, τῆς τε ἀτόμου καὶ τῆς εἰδικῆς καὶ γενικῆς,

τῇ ἐπαγωγῇ δεδειγμένον. ὅλως δὲ οὐκέτι δεδειγμένον. πρὸς δὲ τούτῳ, εἰς τόπους ἀν-
τιλογίας γένοιτ' ἂν ὑπομνῆσαι τὴν περὶ τῶν καθόλου διδασκαλίαν. τῶν γὰρ γενικω-
τάτων οὐκ ἔστιν ἐκ προτέρων καὶ αἰτιωτέρων ποιήσασθαι ἀπόδειξιν. ἀλλ' ἀνάγκη ταῖς
τελείαις διαιρέσεσι πάντα διαιρουμένους τὰ ὑπ' αὐτά, θεωρεῖν τὴν κοινότητα
αὐτῶν μὴ παραλλάσσουσαν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα εἴδεσι. κἂν εὑρίσκωμεν μηδεμίαν οὖ-
σαν ἐν αὐτοῖς διαφορὰν τὴν ταυτότητα τοῦ γενικοῦ, οὐκ ἐξ ἐπαγωγῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς τε-
λείας διαιρέσεως λαμβάνομεν. κἀνταῦθα τοίνυν εἴπερ αἱ οὐσίαι μὲν πᾶσαι διῄ-
ρηνται ἀνελλιπῶς εἴς τε τὰς πρώτας καὶ δευτέρας οὐσίας, μηδέτεραι δὲ τούτων ἔχου-
σιν ἐναντίωσιν, οὐδ' ἄλλως ἡ οὐσία ἔχει ἐναντίωσιν. καὶ ἄλλως δέ, ὅταν τῶν καθ' αὑ-
τὰ ὑπαρχόντων καὶ συμπληρωτικῶν τῆς οὐσίας τι ληφθῇ, εὐθὺς τοῦτο ὅπερ ἐφ' ἑκά-
στου καὶ ἐπὶ πάντων ἐστὶν ἀληθὲς ἀποδείκνυται. οἷον, τὸ λογικόν, ἐφ' ἑκάστου τε ἀνθρώ-
που καὶ ἐπὶ πάντων ἐστί. καὶ τῇ οὐσίᾳ τοίνυν, εἴπερ τὸ καθ' αὑτὴν εἶναι οὐσιῶδες ὑπάρχει.
εἰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἐναντίωσιν, ἐν αὐτῇ κατ' οὐσίαν ὑπάρξει. εἰ οὕτω τὸ ἐπί τινος
καὶ ἐπὶ πάσης οὐσίας ἀληθὲς ἔσται. ἀλλὰ δὴ καθόλου φασὶν ὁπωστινοσοῦν τῇ οὐσίᾳ, τὸ μὴ
οὐσία ἀντίκειται. τῇ δὲ ἀγαθῇ φύσει, ἡ κακοῦ φύσις. καὶ τῇ ἀρχῇ τῶν βελτιόνων, ἡ ἀρ-
χὴ τῶν χειρόνων ἐστὶν ἐναντία. διαιρετέον δὲ ταῦτα οὕτως. τὸ μὴ ὂν ὅπερ ὡς ἐναντίον
ἀντιτίθεμεν τῷ ὄντι, τὸ μὲν οὐδαμῇ οὐδαμῶς ὑφέστηκεν, οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς ἕτε-
ρον, ὅ γε μηδέν ἐστιν. τὸ δὲ ὂν τί ἐστι, ψευδῶς λέγει τὸ πάντῃ κεχωρίσθαι τοῦ ὄντος, ὅ γε
αὐτοῦ μετείληφεν. τὸ δὲ ὡς οὐσίαι δύο κεχωρισμέναι εἰσίν, αὐτὸ τὸ εἶναι ἔχουσιν. τὸ δὲ
κατὰ ἐκβεβηκυῖαν ἑτερότητα διῃρημέναι εἰσὶ χωριστῶς, οὐδὲν ἔχουσαι κοινὸν
πρὸς ἀλλήλας, τότε οὐδὲ τῆς σχέσεως τῶν ἐναντίων κοινωνήσουσι. καὶ τὸ μὲν ὥσπερ
εἴωθε λέγεσθαι ἀπὸ τοῦ ὄντος τὸ μὴ ὄν, οἷον ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τὸ αἰσθητόν, καὶ ἀπὸ
τοῦ θείου τὸ ὑλικὸν παράγεται, ὡς ἂν ἀπὸ πρώτου ἔσχατον, πῶς ἂν ἔχοι πρὸς αὐτὸ
τὴν ἐναντίωσιν, κατὰ τὸ πάντῃ ἀπ' αὐτοῦ κεχωρίσθαι. ὅ γε ἀπ' αὐτοῦ τὴν ὅλην ἔχει
ὑπόστασιν. πῶς δὲ μηδένα λόγον ἔχον πρὸς αὐτὸ ἢ παραβολὴν ἀντιστάσεως, ἀλ-
λ' ὡς τὸ μηδὲν ἐκπεπτωκὸς εἰς τὸ ἔσχατον ὥσπερ γε τὴν παραγαγοῦσαν αἰτίαν αὐ-
τό, λήψεται πρὸς αὐτὴν ἐναντίωσιν, ἥτις διϊστάζειν ποιεῖ πρὸς ἐκεῖνο ὃ ἠναν-
τίωται. τὸ δὲ ἐξ ἀρχῆς καθ' ἑαυτὸ ὑφέστηκεν, ὡς καὶ αὐτὸ πρῶτον ὂν ἰσάξιον ἔσται
τὸ μὴ ὂν τῷ ὄντι. καὶ διὰ τὸ μέν, ἔσται ὄν, τὸ δέ, μὴ ὄν, εἴπερ δεῖ ἴσου ἐν ἀρχῆς λό-
γῳ καὶ αἰτίας τάξει προηγεῖται, προηγουμένην τε ἕξει τὸ κακὸν καὶ τὸ μὴ ὂν ὑπό-
στασιν. καὶ οὕτως οὐδὲ κακὸν ἔσται ὅ γε καθ' ἑαυτὸ ὑπάρχει. πῶς τε συνῆλθεν εἰς
ταὐτὸ τὰ δύο, ἄπορον εὑρεῖν. ἐὰν δὲ γίνοιτο δή τι τοῦ συνάξοντος αὐτά, κἂν ὧν ἓν ἔσται,
οὐκέτι πρῶτα ἔσται καὶ ἐναντία οὕτως ὡς λέγεται. τὸ δὲ μὴ συνέρχεσθαι πρὸς ἄλληλα, ἐπεὶ μὴ
τε διεζευγμένα ἀλλήλων ὑφέστηκεν, ἅ γε δὴ ἦν ἐναντία, οὔτε ἐκ προτέρων, ἅ γε δὴ πρῶτα γένεσις
καὶ τὸ πᾶν τόδε, οὐκ ἂν ἀποτελεσθείη. παντάπασι μὲν οὖν ταῦτα τὰ ἐναντιώματα ἐπακολουθεῖ
τοῖς ἐν ἀρχῇ τὸ κακὸν καὶ τὸ μὴ ὂν ἀφοριζομένοις. μάλιστα δὲ Πλωτίνῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς
ἀπὸ τῆς ἑνώσεως ἀρχομένοις. οὐ γὰρ τὸ ἓν καὶ τἀγαθὸν ἐν ἀρχῇ προτιθέντες, ἐπισπῶνται δὲ

ὀφείλουσι ποιεῖν τὸ ἀπὸ τῆς διαιρέσεως πλῆθος. καὶ τὸ κακὸν κατὰ συμβεβηκὸς ἐπιγινόμενον, καὶ μηδαμῶς προηγούμενον ἀποφαίνεσθαι. ὡς δὲ νῦν λέγει, καὶ πρὸς ἑαυτὸ ἐναντίως διώρισται. διότι μὲν γὰρ ἀρχὴ λέγεται, δόξειεν ἂν εἶναι πρῶτον. διότι δὲ ἐν ὑστάτοις κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ὄντος ἔκστασιν παρυφίσταται, ἔσχατον ὄντως λέγεται. τὸ δὲ τοιοῦτον, πῶς ἂν ἔχοι πρὸς τὸ πρῶτόν τινα ἐναντίωσιν. ὃ δὲ ἀπὸ τοῦ πρώτου παράγεται, καὶ πᾶν ὅ ἐστιν ἐκείνου ὑπάρχει, οὐκέτι ἔσται ἐναντίον. οὐδὲν δὲ τῶν ἐναντίων μεταλαμβάνει τῆς οὐσίας ἀπὸ τῶν μαχομένων πρὸς ἑαυτά. ὃ δὲ πάντη κεχωρίσθαι λέγοιτο, τὸ ἔσχατον ἀπὸ τοῦ πρώτου. πρῶτον μὲν, ἀδύνατόν ἐστι τι τῆς αἰτίας τῆς ἑαυτοῦ παντελῶς ἀπεσπάσθαι. νῦν μὲν δὴ γὰρ οὕτω καὶ ἑαυτοῦ ἀπολειπόμενον, ἑαυτὸ ἀπολέσειεν ἄν. ἔπειτα δὲ, οὐδὲ οὕτως ἐναντίον ἔσται. ὃ γὰρ μηδὲν ἔχει κοινὸν, οὐδὲ τὸν τῆς ἐναντιώσεως ἂν ἔχοι λόγον κοινόν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ μὴ κατ' οὐσίαν τῷ κατ' οὐσίαν, ὥσπερ φασὶν ἔσται ἐναντίον. αὐτὸ γὰρ τὸ τῆς οὐσίας, αὐτοῖς ὑπάρξει κοινόν. καὶ οὐκέτι τὸ μὲν, ἔσται ὄν. τὸ δὲ, μὴ ὄν. ἐχρῆν δὲ τοῦ μὴ ὄντος καὶ τὴν ἐναντίωσιν ἀφαιρεῖν, ἵνα ὄντως εἴη μὴ ὄν. ἐπεὶ οὖν γε τί ἐστι τὸ ἐναντίον, καὶ τἀναντία ποιοῦν. ἐπεὶ οὐδὲν τὸ μὴ ὂν δύναται ποιεῖν ἢ πάσχειν, ἀλλ' ἐνεστερον γάρ ἐστι καὶ τούτων ἀμφότερα, ἄρα οὐδαμῶς ῥητέον ὅτι, καὶ μή ἐστι καὶ ἐναντίον καὶ ἔσχατον. καὶ ἀρχή. καὶ τἀναντία ποιεῖ. καὶ οὐδὲν ὅλως δύναται ποιεῖν. εἰ δὲ μή, οὐ περὶ τούτου ἔσται ἡ ἀμφισβήτησις, εἰ τῇ οὐσίᾳ ἐστὶν ἐναντίον τὸ μὴ ὄν. ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον ζητηθείη ἂν, εἰ τὸ μὴ ὂν αὐτὸ τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐναντίως διάκειται. εἰ γὰρ τοῦτο καὶ ἑαυτὸ ἀναιρεῖ, πῶς ἂν ἔτι δύναιτο ἢ εἶναι, ἢ πρὸς τὴν οὐσίαν ἀνθίστασθαι. ἀλλὰ ταῦτα καὶ ὑπὲρ τὴν τῆς εἰσαγωγῆς ἂν εἴη λόγον. οἰκειότερον γὰρ τοῖς περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν ἐστι, καὶ ἐν ἐκείνοις ἀκριβέστερον διακρίνεται.

Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία οὐκ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. ἕως τοῦ, ὥστε οὐκ ἂν ἐπιδέχοιτο ἡ οὐσία τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. Ἕκαστον τῶν ὄντων γινώσκομεν ταῖς οἰκείαις διαφοραῖς, καὶ ταῖς ἀντιδιῃρημέναις πρὸς αὐτάς. καὶ γὰρ αἱ μὲν οἰκεῖαι διαφοραὶ, τὰ προσόντα καὶ τὰ συμβεβηκότα ἑκάστῳ δηλοῦσιν. αἱ δὲ ἀντιδιῃρημέναι πρὸς αὐτὰς καὶ ἐν ἑτέραις οὖσαι, ταῖς ἰδιότησι τὰ χωρίζοντα αὐτῶν ἰδιώματα ἐπιδεικνύουσι. καὶ οὕτω τελεία γίνεται ἡ γνῶσις. ἐπειδὰν γνῶμεν τί τέ ἐστιν ἕκαστον, καὶ τί οὐκ ἔστι. καὶ ἐνταῦθα οὖν τὸ μὴ συνωνύμως λέγεσθαι, ἀπὸ τῶν δευτέρων οὐσιῶν τὰ ἄλλα καὶ τὸ τόδε τι σημαίνειν καὶ ὅσα τοιαῦτα, τὴν τῷ ὑπάρχειν ἰδιότητα ἐδήλου. τὸ δὲ μηδὲν ἐναντίον εἶναι ταῖς οὐσίαις, καὶ τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἐν τῷ μὴ ὑπάρχειν θεωρεῖται. καὶ γέγονεν οὕτως αὐτῶν ἡ θεωρία κατ' ἀμφότερα τελεία. κατ' ἄλλον δὲ αὖ τρόπον, τὰ πεφυκότα κοινῶς, ἐπὶ πλειόνων κατηγορεῖσθαι γενῶν. οἷα καὶ ἡ ἐναντίωσις ἐστὶ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, δεῖ καθ' ἕκαστον γένος ἐπισκοπεῖσθαι. πότερον ὑπάρχει αὐτῷ ταῦτα, ἢ οὐχ ὑπάρχει. ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἰρημένοις μᾶλλον οὐσία ἐλέγετο τὸ εἶδος τοῦ γένους, νῦν δὲ λέγει ἡ οὐσία μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, εἰκότως ἐφίσταται καὶ διαλύει τὴν ἔμφασιν. ὅτι οὐχ ὡσαύτως ἑκάτερον λέγεται, ἀλλὰ τὸ μὲν, καθ' αὑτό. τὸ δὲ, κατὰ συμβεβηκός. μᾶλλον μὲν γὰρ τὸ εἶδος οὐσία, ἢ τὸ γένος. οὐχ ἡ οὐσία,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

οὐδὲ καθὸ ἐστὶν, ἀλλ' ἢ ἐγγύτερον τῆς ἀτόμου καὶ πρώτης οὐσίας προχωρεῖ τὸ εἶδος ἤπερ τὸ γένος. τοῦτο δὲ συμβέβηκεν ἄλλως. νυνὶ δὲ καθό ἐστιν ἑκάστη τοῦτο ὅπερ ἐστὶν, οὔ φησι λέγεσθαι αὐτὴν μᾶλλον καὶ ἧττον. οὐκ ἄρα ἐναντία τοῖς προτέροις τὰ παρόντα εἴρηται. ἀλλὰ καὶ ἡ χιὼν τοῦ κύκνου φαίη ἄν τις μᾶλλον εἶναι λευκή, καθόσον ἐγγυτέρω ἐστὶ τῆς λευκότητος. ἢ κατὰ τοῦτο ὁμοίως ἔχει πρὸς τὴν οὐσίαν, κατὰ συμβεβηκὸς ἔχουσα τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. καθόσον δὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον μετέχον τῆς ποιότητος, ἢ μᾶλλον αὐτῆς μετέχει ἢ ἧττον, κατὰ τὸ σύνθετον αὐτὴν ἢ κατὰ τεταγμένην ποιότητα ἔχει τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. ἐπεισοδιώδης γὰρ ἡ ποιότης τῇ οὐσίᾳ. ἡ μέντοι οὐσία, οὐκ ἐν ἄλλῳ οὖσα τινί, ὥστε μᾶλλον ἢ ἧττον μετέχεσθαι, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τὰ ἄλλα. διὰ τοῦτο οὖν τὴν μὴ κατὰ συμβεβηκὸς σύγκρισιν ἐπιδέχεται ἡ οὐσία. τὴν δὲ καθ' αὑτό, ἥτις ἐν τοῖς ὁμοειδέσι γίνεται, οὐκ ἔτι. ὁ γὰρ ἄνθρωπος, οὔτε ἄλλου ἀνθρώπου μᾶλλον ἄνθρωπος, οὔτε αὐτὸς ἑαυτοῦ. ἀλλ' οὐδὲ ὁ Σωκράτης ἐν ἀκαδημίᾳ μᾶλλον Σωκράτης ἢ ἐν δηλίῳ. τὸ μέντοι λευκὸν σῶμα, καὶ ἄλλου σώματος λευκοῦ λευκότερον ἂν εἴη, τῷ μᾶλλον μετέχειν τοῦ λευκοῦ. καὶ αὐτὸ αὐτοῦ μᾶλλον ἂν εἴη καὶ ἧττον λευκόν. κατὰ ἄλλον δηλονότι καὶ ἄλλον χρόνον. οὐ γὰρ δὴ κατὰ τὸν αὐτόν. τὸ δὲ λευκὸν τοῦ μέλανος, οὐ λέγεται λευκότερον. λέγεται μὲν γὰρ ἀεὶ τὸ μᾶλλον πρὸς τὸ ἧττον. ἐπιτεινόμενον δὲ τὸ ἧττον, εἰς τὸ ὅμοιον καταντᾷ. ἀλλ' ἡ τοῦ μέλανος ἐπίτασις, οὐδέποτε ὅμοιον τὸ μέλαν τῷ λευκῷ ποιεῖ. τὸ ἐναντίον δὲ πλέον αὐτοῦ ἀφίστησιν. ὥστε οὐκ ἂν τὸ ἐναντίον πρὸς τὸ ἑαυτοῦ ἐναντίον λαμβάνοι τὴν τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον σύγκρισιν, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τὸ ἀνομοιοειδὲς κυρίως. τῶν γὰρ ὁμοιοειδῶν αἱ συγκρίσεις. ὅθεν ἐν ταῖς ὁμοιοειδέσιν οὐσίαις οὐκ ἔστιν ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σύγκρισις, οὐδὲ ἐν οὐσίαις ὅλως ἔσται. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο ἴδιον τῆς οὐσίας ἐστί. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν καὶ τοῦ ὡρισμένου ποσοῦ, οὐκ ἔστι μᾶλλον τὰ τρία αὐτὰ ἑαυτῶν, οὔτε ἄλλων. αὐτὰ μὲν γὰρ ἑαυτῶν, οὐκ ἂν παρὰ τὰ ἄλλα ποιεῖ ὡρισμένα ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ποσῷ. τῶν δὲ τεσσάρων οὐκ ἔσται μᾶλλον. οὐδὲ γὰρ λέγεται πρὸς αὐτὰ μᾶλλον. καὶ ὅλως πᾶσα προσθήκη καὶ ἀφαίρεσις, ποσοῦ ἑτερότητα ποιεῖ παντελῆ. οὐ γάρ ἐστι δὲ πρὸς τὸ ἕτερον, ἀλλὰ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὅμοιον ἡ ἐπίτασις. καὶ τῶν πρός τι δὲ ἔνια. οἷον τὸ ἴσον καὶ διπλάσιον. καὶ ὥσπερ, καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. καὶ ἐν τῷ ποιῷ δὲ τὰ σχήματα οὔτε μᾶλλον, οὔτε ἧττον ἐστί. διὰ πάντα οὖν ταῦτα, οὔτε ὑπάρχει τῇ οὐσίᾳ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, οὔτε ἴδιον αὐτῆς τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐστίν. ἀπορήσειε δ' ἄν τις, εἰ ὁ μὲν μᾶλλον λογικός, οὐ μᾶλλον ἐστὶν ἄνθρωπος. ἢ πρῶτον μὲν οὐ κατὰ τὴν οὐσίαν ἔχει τὸ μᾶλλον λογικόν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἕξιν, ἢ κατὰ τὴν ἐνέργειαν. ἔπειτα οὐδὲν ἄτοπον, τὰς μέσων ἐχούσας τοῖς εἴδεσι ποιότητας, οἷον τὴν λογικὴν ἐπὶ ἀνθρώπου, καὶ τὴν θερμότητα ἐπὶ πυρὸς δέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. οὐ μὴν τοι τὸ εἶδος αὐτό. ἐπεὶ καὶ ὁ σπουδαῖος, ὅταν μᾶλλον ἄνθρωπος λέγηται, οὐχ ᾗ ἄνθρωπος, ἀλλ' ᾗ οὕτως διακείμενος, ταύτῃ ἐπιτείνεται. τοῦτο δὲ οὐ κατ' οὐσίαν, ἀλλὰ ποιόν σημαίνει. καὶ ὁ μὲν σπουδαῖος, ἅτε μὴ κατ' οὐσίαν οὔσης τῆς διαθέσεως, οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ κατὰ τὴν ἐπεισοδιώδη ποιότητα τὸ μᾶλλον ἔχει. ὁ δὲ ἄνθρωπος λογικός. καὶ τὸ πῦρ θερμόν. οὐ κατὰ ἐπεισοδιώδη, ἀλλὰ κατὰ τὴν οὐσιώδη ποιότητα ἐστὶ τοιαῦτα, συμπληρωτικὴν οὖσαν τοῦ εἴδους. καὶ εἴπερ αὐτῇ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχοιτο, ἀνάγκη καὶ τὸ εἶδος ὅλον αὐτὸ ἐπιδέχεσθαι.

ὥστε καὶ τὴν οὐσίαν. μήποτε οὖν ἡ μὲν κατ' οὐσίαν ἐστὶν ἡ τοῦ λογικοῦ διαφορά, ἡ δὲ ἠθική τίς ἐστι. καὶ οὐ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον θεωρουμένη, ὥσπερ ἐν ἀνθρώπῳ καὶ δαίμονι. οὐ γὰρ δή ποτε τὸ ἧττον τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτεινομένου, εἰς δαιμονίαν ἥξει τελειότητα. ἡ δὲ κατὰ ἕξιν ἢ ἐνέργειαν, οὐκέτι περὶ τὴν οὐσίαν ἐστὶν ἡ τοιαύτη διαφορά. ἀλλὰ πῶς ἡ ὑλικὴ οὐσία μᾶλλον τίς οὖσα, καὶ αὐτὴ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον σημαίνειν λέγεται, καὶ μικρὸν καὶ μέγα. καὶ τἀναντία ὅλως φαντάζεσθαι. καίτοι οὐσία τίς οὖσα καὶ ἡ ὕλη, ὥσπερ καὶ τὸ εἶδος. ἢ καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν μὲν οὐδαμῶς διαφέρει. δυνάμει γὰρ πάντα ἐστίν. ὁμοίως καὶ τὴν ἴσην πρὸς ὅλα τὰ ὄντα ἔμφασιν καὶ ὑποδοχὴν τῆς οὐσίας, ἥ γε πρώτη ὕλη παραδέχεται. ἀπὸ δὲ τῆς τοῦ εἴδους σχέσεως, παραγίνεται εἰς αὐτὴν ἡ τοιαύτη παράλλαξις.

Μάλιστα δὲ οὐσίας δοκεῖ ἴδιον. ἕως τοῦ, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδενὸς φαίνεται τὸ τοιοῦτον.

Εἰπὼν ὅσα τῇ οὐσίᾳ κοινὰ καὶ πρὸς ἄλληλα παρακολουθεῖ, καὶ μὴ μόνῃ αὐτῇ ὑπάρχει, καὶ ὅσα μὴ πάσῃ, καὶ διὰ τούτου δείξας μηδὲν τούτων τῆς οὐσίας ἴδιον ὄν, ἐπὶ τὸ μάλιστα ἴδιον αὐτῆς δηλοῦν μετελήλυθε. τοῦτο δέ ἐστι, τὸ ταὐτὸν καὶ ἓν ἀριθμῷ ὄν, τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν. καὶ τὸ μὲν, μάλιστα δηλοῖ τὴν ὡς πρὸς τὰ εἰρημένα παράθεσιν ὅτι μᾶλλον ἐκείνων ἴδιον. τὸ δὲ δοκεῖ πάλιν προσκείμενον, ἐνδείκνυται ὅτι οὐδὲ τοῦτο κυρίως ἴδιόν ἐστι. δοκεῖ δὲ ἴδιον, διὰ τὸ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχειν. ἅμα δὲ ἐνδείκνυται τὸ δοκεῖ. ὅτι οὐχ οἷόν τε τὸ κυρίως ἴδιον, ἐπὶ τῶν πρώτων γενῶν λαβεῖν. διά τε τὴν ἁπλότητα δηλονότι, καὶ τὴν ὁλικότητα τῶν πρώτων γενῶν. τῶν δὲ ἐναντίων ἐστὶ δεκτικὴ ἡ οὐσία οὐχ ἅμα δηλονότι. οὐ γὰρ δὴ ἅμα δέξαιτο ἄν τι τὰ ἐναντία. ἀδύνατον γὰρ τοῦτο. ἀλλὰ παρὰ μέρος. τοῦ μὲν, ἐξισταμένου τῶν ἐναντίων. τοῦ δὲ, ἐγγινομένου. δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων. τὸν δὲ τρόπον τοῦ ἰδίου παρέστησεν. ὅτι ὡς μόνῳ ὑπάρχον ἴδιον αὐτὸ εἴρηκεν, ἐκ τοῦ ἐπ' οὐδενὸς τῶν ἄλλων ὅσα μή εἰσιν οὐσίαι, θεωρεῖσθαι τοῦτο τὸ ἰδίωμα. εἰ γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὐκ ἔστιν, ἡ δέ τις οὐσία ἡ ἄτομος, ἀνὰ μέρος τἀναντία δέχεται, δηλονότι ἴδιον ῥηθήσεται τῆς οὐσίας οὐχ ὡς παντί. κρεῖττον γὰρ τοῦ παντὶ καὶ μὴ μόνῳ ἰδίου, τὸ μόνῳ καὶ μὴ παντί. τὰ γὰρ ἴδια, συστέλλεσθαι χείρονα ἐστίν. ἀλλ' ὡς μόνῳ ὑπάρχον. καὶ ἐν τῷ πέμπτῳ δὲ τῶν τοπικῶν, οὕτως τὸ ἴδιον ὡρίσατο. ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν αὐτὸ θεωρεῖν. εἰ γὰρ οὐσία ἐστὶ τὸ γένος, ἔστι τι πάντως λαβεῖν ὑπὸ τὸ γένος ἓν ἄτομον, ὅταν τὴν ὑπάρχον, τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικόν. εἴ τε ἓν ὂν κατὰ τὸ αὐτὸ τἀναντία δέχεται, οὐσία τὸ τοιοῦτόν ἐστιν. ἴδιον οὖν ὡς ἐπὶ μόνης τῆς ἀτόμου οὐσίας θεωρούμενον. τὰ δὲ παραδείγματα, ἐπὶ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου πρόθεσιν. ὅτε μὲν, κατὰ σῶμα ὡς ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος, καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ. ὅτε δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν, ὡς ἐπὶ τοῦ φαύλου καὶ σπουδαίου. δοκοῦσι δὲ καὶ αἱ δεύτεραι οὐσίαι, δεκτικαὶ τῶν ἐναντίων εἶναι. ὡς γὰρ σωκράτης ἄφρων καὶ φρόνιμος, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον ἐστίν. ἀλλ' ἴδια τὸν σωκράτην καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον, οὐ καθ' αὑτὸ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει τούτοις. διότι τοῖς ὑπ' αὐτὰ ὑπάρχει. τὸ δὲ ἓν, ἀριθμῷ πρόσκειται, δηλοῦν, ὅτι εἰ μὲν τὸν ἄνθρωπον καθόλου τις λαμβάνοι, οὐκ ἐπιδέχεται τἀναντία. εἰ δὲ τὸν ἐν τῷδε ἀνθρώπῳ, οἷον σωκράτην, ἐπιδέχεται. ἀλλ' εἰ τὰ γένη φησὶ, καὶ τὰ εἴδη ἐπι-

δέχεσθαι τἀναντία, οἷον ἄνθρωπος δειλίαν καὶ θρασύτητα, οὐ μόνον ἐν τῇ οὐσίᾳ ἔσται τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πλείοσι. κίνησις γὰρ ταχεῖα καὶ βραδεῖα γίνεται. καὶ ἕξις, καὶ διάθεσις, καὶ πρᾶξις, τἀναντία ἐπιδέχεται. ἢ πρότερον μὲν τὰ καθόλου λαμβάνουσιν, ἀλλ' οὐ τὰ συνυπάρχοντα κοινὰ τοῖς ἀτόμοις. ἔπειτα, οὐχ ἓν ἀριθμῷ τούτων ἕκαστόν ἐστιν, ἀλλ' ἄλλο καὶ ἄλλο. τὸ μέν, τοιονδί ὄν. τὸ δέ, θάτερον τῶν ἐναντίων. καὶ οὐκ αὐτὰ ἐπιδέχεται τὰ ἐναντία, ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτά. ἡ μὲν γὰρ γενικὴ ἕξις, οὔτε φαύλη, οὔτε σπουδαία. αἱ δὲ ὑπ' αὐτήν, αἱ μέν, σπουδαῖαι. αἱ δέ, φαῦλαι. καὶ οὐχ ὑπομένει τὴν τῶν ἐναντίων μεταβολὴν τὸ κοινὸν θεωρούμενον. ἄλλο τοίνυν ἐστὶ τὸ οἷς πρόσεστι τὰ ἐναντία, ἄλλο δὲ τὸ ἐπιδεκτικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων ἀνὰ μέρος. καὶ τοῖς μὲν γένεσι, πρόσεστι τὰ ἐναντία. τὸ δὲ ἐπιδεκτικὸν μόνῃ τῇ ὕλῃ, καὶ ταῖς μετὰ τῆς ὕλης συνθέτοις οὐσίαις. τοῖς δὲ γένεσι κατὰ συμβεβηκός. διὸ προσθετέον τῷ ἰδιώματι τῆς οὐσίας τὸ μὴ κατὰ συμβεβηκὸς τἀναντία δέχεσθαι. προσθετέον δὲ καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ μεταβολήν, ἵνα τὰ περὶ τῶν γενῶν ἠπορημένα μὴ παραδεχώμεθα. πάλιν δὲ τὴν νοητὴν οὐσίαν ἐπισάγουσιν ἐνταῦθα, ὡς μὴ ἐπιδεχομένην τἀναντία, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ῥητέον. ὅτι οὐ περὶ ἐκείνης νῦν ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῆς λεγομένης. ἀλλὰ τίνος φασὶν ἐναντίου ὁ ἥλιος ἐστὶ δεκτικός. ὅς γε ἐν ἑνὶ εἴδει ἀεί ἐστιν ὡσαύτως. οὐδὲ γὰρ τῇ κινήσει αὐτοῦ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον. πῶς δὲ ὅλως περὶ τῶν ἀϊδίων οὐσιῶν ἀληθές, τὸ παρὰ μέρος τἀναντία δέχεσθαι. ὁ γοῦν οὐρανός, οὐκ ἂν σταίη οὐδέποτε. στάσις δὲ κινήσει ἐναντία. ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ τῶν φθαρτῶν ὄν, θερμότητος μέν ἐστιν ἐπιδεκτικόν. ψυχρότητος δὲ οὔ. καὶ ἡ χιὼν ἀνάπαλιν. ἢ πρὸς μὲν τὰς ἀπὸ τῶν ἀϊδίων οὐσιῶν ἐνστάσεις ῥητέον, ὡς τὸ ἰδίωμα ἐνταῦθα πάσης τῆς ἐν μεταβολαῖς δυναμένης γίνεσθαι οὐσίας τίθεται. ἀλλ' οὐ τῆς κατὰ τὸ ἀμετάβλητον οὐσιωμένης. πρὸς δὲ τὰς ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς χιόνος, ὅτι ἐπιδεκτικὴν εἶναι τῶν ἐναντίων φησίν, ἀλλ' οὐχὶ οὐσιῶσθαι ἐν τοῖς ἐναντίοις. τὸ δὲ πῦρ, οὐκ ἐδέξατο τὴν θερμότητα, ἀλλ' ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ ἐστιν. οὐδὲν δὲ ἑαυτὸ ἐπιδέχεται, ἀλλὰ τῶν ἔξωθέν τι. οἷον τὸ ὕδωρ θερμότητα ἐπιδέχεται, ἐπίκτητον οὖσαν ποιότητα. ὑγρότητα δέ, οὐκέτι. σύμφυτος γάρ ἐστιν αὐτῷ. καὶ τὰ οὐράνια τοίνυν ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ τὸ εἶναι ἔχει. καὶ οὐκ ἂν ἔχοι τινὰ παραδοχὴν τοῦ ἐναντίου. εἰ δὲ μὴ ποιότητές εἰσιν αἱ τοιαῦται ἰδιότητες, ἀλλ' οὐσιώδεις διαφοραὶ καὶ συμπληρωτικαὶ τῆς οὐσίας, οὐκ ἂν μένον τι ἐξίσταιτο τῶν κατ' οὐσίαν ὑπαρχόντων. ἀλλ' οἷς μὴ φύσει, καὶ ἀχωρίστως θάτερον ὑπάρχει, ταῦτα τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικά. οὐ κατὰ πάντων δὲ τῶν ἐναντίων δεῖ τὸ ἐπιδεκτικὸν ἐπιζητεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ὑφ' ἧστινοσοῦν ἐναντιώσεως, οὕτως καὶ τὸ πῦρ κατὰ τόπον τὴν ἐναντίωσιν δεχόμενον, δειχθείη ἄν. ἀλλ' ὁ ἥλιος ἄτομος ὢν οὐσία, τίνος μετέχει ἐναντιώσεως. ἢ κἂν μὴ ἐπιδεκτικὸς τῶν ἐναντίων ἐστίν, ἀλλ' ἐν τῷ γένει φασὶν αὐτοῦ, τουτέστι τῇ ἀτόμῳ οὐσίᾳ, ἔστι λαβεῖν τι τῶν ἀτόμων, ὃ δεκτικόν ἐστι τῶν ἐναντίων. εἰ δέ τις τοῦτο δέξαιτο, οὐδὲ τῇ ἀτόμῳ πάσῃ οὐσίᾳ ὑπάρχει τὸ ἰδίωμα, ἀλλὰ τινὶ μόνον τῇ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ. διὰ τούτου δὲ τοῦ ἰδιώματος, καὶ ἐκεῖνο σαφῶς ἐνδείκνυται, ὡς ἡ οὐσία καὶ μάλιστα ἡ ἄτομος, ὑπόκειται πανταχοῦ πᾶσι. καὶ περὶ αὐτὴν καὶ ἐν αὐτῇ

τὰ ἄλλα ὑπάρχει. καὶ οὐδενὶ τῶν ἄλλων τὸ ἐπιδεκτικὸν πρόσεστιν. οὐδὲ γὰρ πρὸς τὴν οἰκείαν ὑπόστασιν ἑαυτοῖς ἐξαρκεῖ τὰ συμβεβηκότα. διὸ οὐδὲ ὑπόκειται οὐδενί, ἀλλ' ἑτέρας ὑποβάθρας προσδεῖται. διό, οὐδὲ δέχεται ταῦτα τὰ ἐναντία. τὸ μὲν γὰρ ὑποκείμενον, ὑποβάθρας προσδεῖται. οἷον τὸ σῶμα λευκὸν καὶ μέλαν γίνεται τὸ αὐτὸ μένον. τὸ δὲ λευκόν, ἐξίσταται τοῦ μέλανος ἐπιγινομένου. καὶ τὸ μὲν ζῶον καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἐνυπομένει, δέχεται τἀναντία καθόσον εἰσὶν οὐσίαι ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ. τὸ δὲ χρῶμα, οὐχ ὑπομένει. διὰ τοῦτο οὐχ ὑποδέχεται. ὅταν γὰρ ἀπίῃ τὸ λευκόν, συναπέρχεται μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ χρῶμα, καὶ οὐκέτι ἐστί. καὶ ἅμα τῷ παραγίνεσθαι τὴν μελανίαν, παραγίνεται μετ' αὐτῆς ἡ χροιά. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἐστὶν ὅτε περίεστιν. οὐ μέντοι μόνον τὰ χρώματα φθείρονται καὶ ἐξίονται δέχεσθαι, ἀλλὰ τοῦτό φασι συμβεβηκός ἐστι περὶ τὴν οὐσίαν. ὃ δὲ ἐστὶν ἡ οὐσία, οὐκ εἴρηται. εἰ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας συμπεφορημένης οὔσης, καὶ ἐν ἄλλῳ τὸ εἶναι ἐχούσης, καὶ τὰ ἰδιώματα ἔσται τοιαῦτα, ὁποία ἐστὶν ἡ φύσις αὐτοῖς. ὁ δὲ ζητῶν αὐτὸ τὸ εἶναι, ἀόρατόν τι ζητεῖ καὶ κρυπτόν. εἰ κατὰ τὴν αἰσθητὴν οὐσίαν. ὃ αὐτὴ πάσῃ ταύτῃ ὑπάρχει οὐσίας εἶδος. διόπερ ἐφ' ἑκάστου καὶ αὐτοῖς κοινοῖς καὶ αὐτοῖς ἁπλοῖς καὶ αὐτοῖς συνθέτοις τὸ εἶναι λέγεται ἐφ' ἑκάστου τῶν ἐννέα. τὸ γὰρ λευκὸν κατὰ μετάληψιν τοῦ ὄντος, λευκὸν εἶναι λέγεται. Ἀλλ' εἰ ἡ αἰσθητή φασιν οὐσία οὐκ ἄνευ μεγέθους οὐδὲ ἄνευ ποιότητος, πῶς ἔτι τὰ συμβεβηκότα χωρίζομεν. οἷον, θερμόν. ξηρόν. τί γὰρ ἔσται οὐσία. ποιαὶ γὰρ οὐσίαι αὗται. τί οὖν ἐστι περὶ ὃ ἡ ποιὰ οὐσία, εἰ δηλονότι τὸ ὑποκείμενον. ἔσται οὖν τὸ πῦρ οὐχ ὅλον οὐσία, ἀλλά τι αὐτοῦ, οἷον μέρος. τοῦτο δὲ ἔσται, οἷον ἡ ὕλη. καὶ οὗτος δὴ ὁ λόγος, διὸ ψευδῶς λαμβάνει. ἓν μέν, διότι τὸ σύμμικτον καὶ συμπεφορημένον τῆς ἐν τούτοις οὐσίας ἀποδιαλαμβάνων θεωρεῖ. καίτοι μηδαμῶς ὑφεστηκὸς κατ' ἰδίαν ἕκαστον, ἀλλ' ἐν ἀλλήλοις καὶ μετ' ἀλλήλων πάντων ἐχόντων τὸ ὁπωσοῦν ὑφεστάναι. δεύτερον δέ, διότι τὸ θερμόν, καὶ τὸ ξηρόν, καὶ τὰς κατ' εἴδη καὶ διαφορὰς ὡς ποιότητας λαμβάνει, καὶ τὴν κατὰ τὸ εἶδος οὐσίαν, οὐ προσποιεῖται ἐν τῷ λόγῳ. ἀπὸ γὰρ τούτων πάντων εἰς τὴν ἀτοπίαν προῆλθε, τὸ νομίζειν εἶναι τὴν ὕλην κυρίως οὐσίαν. καὶ Ἀρχύτας δέ, τὸ αὐτὸ ἴδιον τῆς οὐσίας ἀποδέδωκε λέγων. Τᾶς οὐσίας ἴδιον ὑπάρχειν, τό, ταυτὰν καὶ μίαν ἀριθμῷ διαμένοισαν τῶν ἐναντίων δεκτικὰν ἦμεν. ἐναντίον μὲν ὕπνῳ, ἐγρήγορσις. ταχυτᾶτι δέ, βραδυτάς. ὑγιείᾳ δέ, νόσος. καὶ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ εἷς ἀριθμῷ τούτων δεκτικός ἐντι. καὶ γὰρ ἐγρήγορε. καὶ εὕδει. καὶ βραδέως καὶ ταχέως κινέεται. καὶ ὑγιαίνει δὲ καὶ νοσεῖ. καὶ τῶν τοιούτων ὁμοίων δεκτικός ἐντι. οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον. ἐν δὲ τούτοις, τό, τε ἰδίωμα τῆς οὐσίας εἴρηται τὸ αὐτό, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀνὰ μέρος μεταβολῆς τῶν ἐναντίων εἶπε, διὰ τοῦ, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον. καὶ ἔτι τὰς ἀπορίας ἔλυσε τὰς ἀπὸ τῶν συμφύτων καὶ ἀεὶ κινουμένων, καὶ ἀεὶ ὄντων προσαγομένας. πᾶσαι γὰρ αὗται, οὐ κατὰ χρόνον παραγίνονται. τὰς δὲ ἀπὸ τῶν γενῶν ἀμφισβητήσεις, ἔλυσε προσθείς, τό, διαμένοισαν. ἐπεὶ ἐκεῖνά γε οὐ διαμένει. οὐ γὰρ τὸ ἐν τῷ λευκῷ χρῶμα δέχεται τὸ μέλαν, ἀλλ' ἐξίσταται μετὰ τοῦ λευκοῦ. καὶ οὐκέτι τὸ αὐτὸ διαμένει. ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, πυθαγορικώτερον καὶ διὰ πάσης οὐσίας κατὰ ἀναλογίαν διατείνων τὸ ἰδίωμα

πῦρ τῆς οὐσίας ἐπέδειξεν. ἐν μὲν γὰρ τῇ νοητῇ φασὶ τὴν οὐσίαν, κίνησις καὶ στάσις, ταυτότητες καὶ ἑτερότητες τῇ οὐσίᾳ ἅμα συνυπάρχουσι. καὶ ἡ ἐναντίωσις ἐνταῦθα ἐν τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει. οὐ παρὰ μέρος, ἀλλ' ἅμα. καὶ τὸ δεκτικὸν ἄλλως ἐστὶν αὐτῆς λέγεται, καὶ ὡς ἐπὶ τῶν συνθέτων θεωρεῖται. ἐνταῦθα μὲν γὰρ διαστάσεως γινομένης, ἄλλο μέν ἐστι τὸ ὑποκείμενον, ἄλλο δὲ τὸ ἐγγινόμενον. ἐπὶ δὲ τῆς ἁπλουστάτης οὐσίας, οὐκ ἄλλο μέν ἐστιν ἐν ᾧ γίνεται, ἄλλο δὲ τὸ ἐγγινόμενον. οὐδὲ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν παντί ἐστιν. ἐπὶ δὲ τῆς ἀκινήτου οὐσίας, συλληπτικῆς καὶ οἷον συνοχῆς πάσης φύσεως θεωρεῖται κατὰ τὸν οὐρανόν. οὐ μόνον ἐκ τοῦ περιέχειν πάσας καὶ μηδεμίαν ἔξω αὐτῆς ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὐδενὸς οὔτε ὑπὸ κινουμένου, οὔτε προαιρέσει ἐμψύχου ἢ ἀψύχου, ἅμα δύο τινὰς ὑπομένειν φορὰς δυναμένου ἀντιθέτους ἀλλήλαις. λέγω δέ, οἷον πρόσω καὶ ὀπίσω. ἢ πάλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερά. καὶ ἄνω καὶ κάτω μόνον ὁρᾶται τὸ πῦρ ἔμπαλιν. οὐ δυνάμενον μίαν κίνησιν οὖν καθ' ἑαυτὴν κινεῖσθαι, ἢ δύο μόνας ἢ τρεῖς, ἀλλὰ ἅμα πάσας. καὶ ἀμήχανον ὅτι περὶ αὐτὸ καὶ θαυμαστὸν ὑπάρχει τὸ τῆς ἐναντιώσεως ἑκάστης συλληπτικὴν ὑπάρχειν τῶν ἐναντίων. ἡ γὰρ καθ' ἕκαστον καὶ δύνουσα καὶ φερομένη ἀναφορὰ παρὰ τὸ διχοτόμημα τοῦ ὁρίζοντος, καὶ ἄνοδός τις ὑπάρχουσα ἐκ τῶν ὑπὸ γῆν εἰς τὰ ὑπὲρ γῆν, εὐθὺς καὶ βιαστική τις ἐστὶ τῆς ἐναντίας κινήσεως. τουτέστι τῆς ἐν θατέρῳ διχοτομήματι τοῦ ὁρίζοντος, λεγομένης δὲ καταδύσεως. προωθεῖ γὰρ καὶ προκυλινδεῖ τρόπον τινὰ δι' ἑαυτῆς τὸ σύμπαν κύτος, καὶ ἐπείγει. ὥστε ἀποτελεῖν ἐκείνην οὐκ ἔλαττον, ἤπερ κἀκείνη δι' ἑαυτῆς τὴν ταύτης ἀπεργάζεται κίνησιν διὰ τῆς προώσεως. τὸ δὲ ἐοικός, νοείσθω καὶ ἐπὶ τοῦ πρόσω καὶ ὀπίσω. κατὰ γὰρ τὸ λεγόμενον μεσουράνημα, ἐν ἑκάστῳ οἰκήσεως ἀποκλίματι θεωρουμένου τοῦ πρόσω. τοῦ δὲ ὀπίσω, κατὰ τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ, ὃ λέγεται ἀντιμεσουράνημα, ἡ δι' ἀλλήλων καὶ ἐξ ἀλλήλων ἔπαξις καὶ ἀντιπερίστασις, ἀκολούθως ἀποδείκνυσθαι δύναται.

Τῶν δὲ λεχθεισῶν τεσσάρων περιστάσεων κοινωνίας μὲν τῷ σύμπαντι ἐπινοουμένων οὐρανῷ, βραχεῖαν τινὰ ἔνστασιν λαμβάνει τὰ περὶ τοὺς πόλους ἀπαροῦντα ἐκείνων, διὰ τὴν τοῦ τόπου ταυτότητα. καὶ ἐπὶ τῶν πλανωμένων δὲ ἔξεστι τὰ λεχθέντα θεωρεῖν. ἀναφορὰς γὰρ καὶ καταφορὰς καὶ προόδους καὶ ἐπιστροφὰς ποιοῦνται. οὐ μόνον δ' ὧν εἴπομεν, ἀλλὰ καὶ προποδίζοντες καὶ ἀναποδίζοντες, καὶ τὴν ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ φορὰν περὶ αὐτοὺς φανερόν ἐστιν ἰδεῖν εἰς βορρᾶν ἢ εἰς νότον ἀπὸ τοῦ μέσου. καὶ ἀνάπαλιν ἐπὶ τὸ μέσον ἀμφοτέρωθεν φερομένων. ὥστε κίνησιν ἐκ κινήσεων, καὶ πασῶν κινήσεων συνεκτικὴν προσεῖναι τῷ οὐρανῷ, ἅμα τὰς ἐναντίας κινήσεις ἐν αὐτῷ περιέχοντι, καὶ ἀπεργαζομένῳ τὰ ἐναντία κινήματα ἀπὸ τῶν ἐναντίων. πάρεστιν ἄρα καὶ τῷ οὐρανῷ τἀναντία. καὶ ἅμα πάρεστι, καὶ ἐν ἀλλήλοις ὑφέστηκε. καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἤρτηται. πλὴν τό γε τοσοῦτον διέστηκε τῆς νοητῆς ἐναντιώσεως. ὅτι ἡ μέν, ἐνὶ ὑπάρχει κατὰ μίαν οὐσίαν. ἡ δέ, ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ. καὶ περὶ ἄλλην καὶ ἄλλην οὐσίαν, τὰς ἐναντίας φύσεις ποιεῖται. ἡ δὲ τελευταία φύσις τῆς οὐσίας, οὐδὲ σύμφυτα τὰ ἐναντία ἅμα ἔχει ἀμφότερα, ἀλλ' εἴπου σύμφυτόν τι τῶν ἐναντίων ἐν αὐτῇ ὑπάρχει, μεμερισμένον ἔχει τὸ ἕτερον αὐτῶν. τὰ δὲ πολλὰ ὡς ἐπίκτητα, ἔξωθεν παραδέχεται. καὶ ταῦτα οὐχ ἅμα. οὔτε κατὰ τὴν οὐσίαν,

οὔτε κατὰ τὸν χρόνον. ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλα, καὶ ἐν ἄλλῳ μορίῳ τοῦ σώματος μεταλαμβάνουσα. ὥστε καὶ περὶ ταύτην ἣ πέφυκε, ταῦτα θεωρεῖται τὸ τῆς ἐναντιώσεως. πέφηνεν ἄρα τὸ ἰδίωμα τοῦτο τῆς οὐσίας κοινὸν κατὰ πᾶσαν οὐσίαν ὑπάρχον. ἴδωμεν δέ, τίνα ὁ ἀριστοτέλης τοῖς εἰρημένοις προσαπορεῖ. Εἰ μή τις ἐνίσταιτο τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν φάσκων, ἕως τοῦ, ὥστε ἴδιον οὐσίας ἂν εἴη τὸ ταὐτὸν καὶ ἓν ἀριθμῷ ὄν, τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν. Ἐπειδὴ καὶ λόγος καὶ δόξα ἀληθὴς καὶ ψευδὴς εἶναι δοκεῖ, καὶ ἔστιν ἐναντίον τὸ ἀληθὲς τῷ ψευδεῖ, ὁ δὲ λόγος οὐκ ἔστιν οὐσία, ἀλλ' ὁ μὲν ἐν προφορᾷ, ποσόν, ὁ δὲ ἐν δόξῃ ποιόν, εἰκότως ἀπορεῖ μή τε οὐ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ προσήκει τό, τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικήν. καὶ λύει τὴν ἀπορίαν, κατὰ ἀνάστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν. πρότερον γὰρ συγχωρήσας δέχεσθαι τὸ ἀληθὲς καὶ ψεῦδος τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν, δείκνυσιν ὅτι οὐχ ὡς ἡ οὐσία δέχεται. ἐκείνη μὲν γὰρ τῇ ἑαυτῆς μεταβολῇ δέχεται τὰ ἐναντία. ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ δόξα, οὐ τῇ ἑαυτῶν μεταβολῇ, ἀλλὰ τῇ τοῦ πράγματος. εἶτα καὶ τὸ δέχεσθαι ὅλως ἀναιρεῖ. τὸ μὲν γὰρ δεχόμενον μεταβολήν τινα ὑπομένει. ἐν δὲ τῷ λόγῳ καὶ τῇ δόξῃ, οὐδεμία γίνεται μεταβολή. ἀλλὰ τῷ τὸ πρᾶγμα μεταβάλλειν, ὁ λόγος καὶ ἡ δόξα ἀληθὴς καὶ ψευδὴς λέγεται. κυρίως δὲ εἰπεῖν τὸ λέγεσθαι καὶ οὐ γίνεσθαι.

Ἔστι δὲ καὶ οὕτως ἐπιχειρῆσαι. οὐκ ἔστιν εἷς κατ' ἀριθμὸν ὁ πρότερον ῥηθεὶς λόγος τῷ δευτέρῳ. καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀριστοτέλην. εἴρηται γάρ φησι καὶ οὐκέτι ἔστιν αὐτὸ ῥηθὲν λαβεῖν. τῶν γὰρ κατὰ διέξοδον κινουμένων ἐστὶν ὁ λόγος. καὶ διὰ τοῦτο, οὐ δὲ τῶν θέσιν ἐχόντων ἐστίν. ὥστε τῷ εἴδει ὁ αὐτὸς γίνεται ὁ πρότερον ῥηθεὶς τῷ δευτέρῳ. ὁ ἀληθὴς τῷ ψευδεῖ. καὶ οὐχὶ τῷ ἀριθμῷ, ὡς εἴρηται ἐπὶ τῆς οὐσίας. καὶ ἡ δόξα δέ, λόγος ἐστὶν ἐν τῇ διεξόδῳ καὶ αὐτὴ ὑπάρχουσα. καὶ τὰ αὐτὰ ἂν καὶ περὶ αὐτῆς λέγοιτο. Ἀλλ' ἀποροῦσί τινες καὶ πρὸς ταύτας ἐνιστάμενοι τὰς ἐπιχειρήσεις. καὶ λέγουσιν, ὡς κἂν μὴ πάσχῃ τὸ τῶν ἐκ τοῦ πάθος ὁ λόγος καὶ ἡ δόξα, οὐκ ἤδη διὰ τοῦτο οὐ δὲ πάσχει. ἀλλὰ πάσχει ὡς ὁ λόγος. καὶ δέχεται ἐν ἑαυτῷ μεταβολήν, τὴν κατὰ τὸ ἀληθεύειν καὶ ψεύδεσθαι. λόγου γὰρ καὶ δόξης, αὕτη ἐναντίωσις. ἐπεὶ ὥρα γέ φησι λέγειν, μὴ δὲ τὴν ψυχὴν δεκτικὴν εἶναι τῶν ἐναντίων, ἐπεὶ οὐ λευκὸν καὶ μέλαν δέχεται. οὐ γὰρ πέφυκε τούτων εἶναι δεκτική. ὧν δὲ πέφυκε, ταῦτα δέχεται. φρόνησιν καὶ ἀφροσύνην. καὶ ὁ λόγος οὖν καὶ ἡ δόξα, τὴν λόγου καὶ δόξης μεταβολὴν τὴν κατὰ τὸ ἀληθὲς καὶ ψευδὲς δέχεται. ἀλλ' οὐχὶ τὴν κατὰ τὸ καθῆσθαι καὶ μὴ καθῆσθαι. Ἔσται οὖν περὶ αὐτά, κατὰ μεταβολὴν μὲν ἡ ἐναντίωσις. ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν τῷ λόγῳ καὶ τῇ δόξῃ. μήποτε οὖν μέσον χωρήσαντα τῶν τε ἀριστοτέλους λόγων, καὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐνισταμένων δεῖ λέγειν, ὅτι ἄλλος οὗτος κατὰ δοχῆς ἐστι τρόπος. ὅταν ἄλλου πάσχοντος αὐτό τι μὴ μεταβάλλον, ἀλλοιοτέραν δέχεται σχέσιν ὅμως. ὡς ὁρῶμεν καὶ ἐπὶ τῶν πρός τι. τὸ γὰρ πρότερον ὂν δεξιὸν μηδὲν αὐτὸ μεταβάλλον, ἀριστερὸν γίνεται, ἄλλου μεταστάντος. καὶ ὁ λόγος δὲ καὶ ἡ δόξα κατὰ τὴν πρὸς τὰ πράγματα σχέσιν ἔχοντα τὸ ἀληθεύειν καὶ ψεύδεσθαι, οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ τῶν πραγμάτων μεταβαλλόντων ἀμείβει τὴν σχέσιν, οὐδὲν αὐτὰ πάσχοντα. ὁ δέ γε ἀριστοτέλης τὴν κατὰ δοχὴν ἐκείνην ἀπέφησε, καθ' ἣν ἀνάγκη πά-

σχεῖν τι τὸ δεχόμενον. κἂν λέγοιτο οὖν μεταβάλλειν κατὰ τὸν λόγον καὶ δόξης μετα-
βολήν, ἀλλ' οὔτι γε πάσχοντα μεταβάλλει. ὥσπερ τὸ σῶμα θερμαινόμενον καὶ ψυ-
χόμενον. Ἀλλὰ τινί φησιν ἐπερείσαντες τὴν διάνοιαν, τὰ μέν, οὐσίας εἴποιμεν. τὰ
δέ, πάθη. ἆρα τῷ τινὶ εἶναι, καὶ τῷ τόδε, καὶ τῷ ὑποκείμενον εἶναι, καὶ μὴ ἐστὶν ἐν ὑποκει-
μένῳ, καὶ τῷ, ὅ ἐστι μὴ ἄλλου εἶναι; ἀλλ' ἡ δευτέρα οὐσία, οὐδὲν τούτων ἔχει σχεδόν. καὶ
γὰρ κατ' ἄλλου λέγεται. καὶ ἐν ἄλλῳ ἐστί. καὶ ἄλλου. καὶ τὸ τόδε οὐκ ἐφαρμόττει αὐτῇ. Ἢ ὁ
ταῦτα λέγων, εἰς τὴν ἄσχετον εἰδικὴν καὶ γενικὴν οὐσίαν ἀφορᾷ. ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν κατα-
τεταγμένην καὶ ἤδη γενομένην αἰσθητήν. ἢ πάντα ὑπάρχει τὰ εἰρημένα κατὰ τὴν ἐν
τῷ ἀτόμῳ κατὰ τάξιν. τὸ δὲ ἐν ἄλλῳ, εἰ πρόσεστιν αὐτῇ. καὶ ἄλλῳ οὐχ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ,
οὐδὲ ὡς τὸ λευκὸν τοῦ σώματος, ἀλλ' ὡς τὰ μέρη τῆς οὐσίας. Χρὴ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι.
ὡς τῶν ἀνωτάτω γενῶν, οὐχ οἷόν τε ἀκριβεῖς ὅρους ἀποδιδόναι, ἀλλ' ὑπομνήσει μό-
νῃ καὶ ὑπογραφῇ ἐοίκασιν οἱ περὶ αὐτῶν λόγοι. καὶ δεῖ μὴ πλέον οὗ δύναται περὶ αὐτῶν
ἀπαιτεῖν. ἀρκεῖ οὖν καὶ ἴδιόν τι ἀποδοῦναι περὶ αὐτῶν, ἀφ' ὧν δυνατὸν ἐστὶ γινώσκειν.
αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐπιστάσεως ἄξιον. Πῶς λέγεται ἡ οὐσία κατὰ τὴν αὐτῆς μεταβολὴν
δεκτικὴ τῶν ἐναντίων. οὔτε γὰρ ἡ ὕλη κατὰ τοὺς ἀπαθῆ τὴν ὕλην λέγοντας μεταβάλ-
λει ἢ τρέπεται, ἢ πάσχει τἀναντία, ἀλλὰ περὶ αὐτὴν αἱ μεταβολαὶ γίνονται. καὶ τὸ εἶδος
δὲ εἰ ἀκίνητόν ἐστι πάντῃ καὶ μένον, τὸ αὐτὸ δέχεται τὰς κατὰ τὸ ποιὸν ἐναντιώσεις, οὐ-
δὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἐν ἑαυτῷ μεταβολὴν ἕξει τἀναντία. ἀλλ' εἴπερ ἄρα μόνον τὸ σύνθε-
τον μεταβάλλον καὶ τρεπόμενον τὰς ἐναντιώσεις ἕξει, καὶ οὕτως οὐ μόνης τῆς ἀτόμου
καὶ συνθέτου οὐσίας, τὸ ἴδιον τοῦτο ἀποδοθήσεται. καὶ εἰς στενὸν κομιδῇ ἀποκλεισθήσε-
ται ἡ τοῦ ἰδίου τῆς οὐσίας ἀπόδοσις. Ἀλλὰ μὴν ἐὰν χρησώμεθα ταῖς ἐνίων περιπα-
τητικῶν δόξαις, καὶ πάσχειν τὴν ὕλην ἀποφηνώμεθα, πῶς ἀπαθὴς οὖσα ἡ ὕλη, καὶ κατὰ τὸ
δυνάμει μόνον ἱσταμένη, μεταβάλλουσα ἐξ οὗπερ ἐστί, καὶ εἰς ἐνέργειαν ἐρχομένη, οὐ
φθορὰν ἕξει τὴν μεταβολήν. τὸ γὰρ ἁπλοῦν μὴ ἐν ἄλλῳ μὲν ἔχον τὸ εἶναι, κατ' ἄλλο δὲ
μεταβάλλον, φθορὰν ἕξει τὴν μεταβολὴν ὅλον ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξιστάμενον. εἰ δέ τις ταῦτα
εὐλαβούμενος, περὶ τὴν ὕλην λέγει τὴν ἐναντίωσιν, οὐκέτι τῷ αὐτήν τι πάσχειν, ἢ
μεταβάλλειν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἕξει περὶ αὐτὴν τὰ ἐναντία. καὶ ἐπὶ τοῦ εἴδους δὲ
ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ γὰρ αἱ νοηταὶ μὲν αὗται ἰδιότητες αἱ αὐταὶ μένουσι, περὶ δὲ τὰς
αἰσθητὰς αὐτοῦ διαφορὰς ἐναντίαι συμβαίνουσι ποιότητες, τὸ μὲν εἶδος ἔσται μέ-
νον πανταχοῦ ἀκίνητον. ἄλλο δὲ ἔσται τὸ τρεπόμενον. καὶ οὐ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ εἴδει
μεταβολήν. ὅ ἐστιν εἰπεῖν ὅτι ἕκαστον ὡς πέφυκεν, οὕτως καὶ μεταβάλλει.
καὶ ἡ μὲν ὕλη, μεταβολὴν ἔχει τὴν ἄλλοτε ἄλλου εἴδους ὑποδοχήν. αὐτὸ γὰρ
τοῦτο, ὑποδοχὴ βούλεται εἶναι. τὸ δὲ εἶδος, τὴν κατὰ ποιότητα ἀλλοίω-
σιν. καὶ μήποτε καὶ προανεῖλεν ὁ Ἀριστοτέλης τὰς τοιαύτας ἀπο-
ρίας εἰπών, τὸ ταὐτὸν καὶ ἓν ἀριθμῷ μένον. δῆλον γὰρ
ὅτι τὴν τοιούτου μεταβολὴν ἐπιζητεῖν
χρή. ἀλλὰ περὶ μὲν οὐσίας, ἀρκεῖ
τοσαῦτα.